

Calendar aniversar al Bibliotecii ASTRA
150 de ani de existență: 1861-2011

CALENDAR ANIVERSAR
al
BIBLIOTECII ASTRA
150 DE ANI DE EXISTENȚĂ
1861-2011

Personalități, instituții, evenimente
politice, culturale, istorice, date
economice

SIBIU, 2011

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ ASTRA SIBIU

Str. George Barițiu, nr. 5/7

550178 Sibiu/România

Tel: +40 269 210551

Fax: +40 269 215775

Internet: www.bjastrasibiu.ro

E-mail.: bjastrasibiu@yahoo.com

Director: **Onuc Nemeș-Vintilă**

Surse bibliografice, ilustrații: **Irina Racovițan**

Tehnoredactare computerizată, scanare foto și corectură:

Irina Racovițan

Editor, grafică copertă: **Daniela Rusu**

Lucrare realizată la Tipografia Bibliotecii ASTRA, Sibiu 2011

IULIE

*„Pe măsură ce împrătrânim,
lucurile își schimbă înfățișarea;
puține sunt acelea care rămân cu
adevărat importante până la
sfârșit. Acestea sunt perene, tot
restul reprezintă numai
contingente și amăgiri ”.*

Samuel von Brukenthal

Iulie						
Du	Luni	Marți	Miercuri	Joi	Vineri	Sâmbătă
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

2 Octavian Paler - 85 de ani de la naștere;	1 Ziua Mondială a Arhitecturii;
4 Thomas Jefferson - 185 de ani de la moarte;	8 Ziua Poliției Române;
5 Johann G. Fabini - 220 de ani de la naștere;	11 Ziua Mondială a Populației;
8 Jean de Lafontaine - 390 de ani de la naștere;	27 Ziua Imnului de Stat al României;
8 Giovanni Papini - 55 de ani de la moarte;	16 Zosim Oancea - 25 de ani de la moarte;
8 Berhard Capesius - 30 de ani de la moarte;	26 Samuel von Brukenthal - 290 de ani de la naștere;
9 Jan van Eyck - 570 de ani de la moarte;	26 Dionisie Romano - 205 ani de la naștere;
10 Nicola Tesla - 155 de ani de la naștere;	27 Octavian Rusu - 155 de ani de la naștere;
10 Otto Folberth - 155 de ani de la naștere;	27 Ion Mușlea - 45 de ani de la moarte;
11 Erasmus din Rotterdam - 475 de ani de la naștere;	27 Antonio Vivaldi - 270 de ani de la moarte;
12 Rembrandt - 405 ani de la naștere;	31 Zaharia Panțu - 145 de ani de la naștere;
16 Nicolae I. Paulescu - 80 de ani de la moarte;	31 Franz Liszt - 145 de ani de la moarte.

1 iulie

- 1646** • **LEIBNIZ, Gottfried Wilhelm** (n. 1646, Leipzig-d. 1716, Hanovra) – **365 de ani** de la naștere; 295 de ani de la moarte: matematician, filosof și om de știință german. în matematică, independent și, în același timp cu Newton, a elaborat calculul diferențial și calculul integral. În filosofie este cunoscut ca fiind autorul unui sistem filosofic idealist, bazat pe existența monadelor.

- 1881** • „**CONTEMPORANUL**” – **130 de ani** de la apariția la Iași a primului număr al revistei „Contemporanul”.
- 1896** • **BEECHER STOWE, Elisabeth** (n. 1811-d. 1896, Hartford) – **115 ani** de la moarte: scriitoare americană aboliționistă, cunoscută pentru romanul „Coliba unchiului Tom”.
- 1951** • **BOROWSKI, Tadeusz** (n. 12 noi. 1922, Zhytomir, Ucraina-d. 1 iul. 1951, Varșovia, Polonia) – **60 de ani** de la naștere: poet, prozator și jurnalist polonez.
- 1961** • **CÉLINE, Louis-Fernand** (pseud. lui Louis-Ferdinand Destouches) (n. 27 mai 1894, Courbevoie-d. 1961, Meudon) – **50 de ani** de la moarte: medic și scriitor francez.

2 iulie

- 1961** • **HEMINGWAY, Ernest Miller** (n. 21 iul. 1898, Oak Park-d. 1961, Idaho) – **50 de ani** de la moarte: faimos romancier, nuvelist, realizator de povestiri, reporter de război, laureat al Premiului Pulitzer în 1953, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură în 1954, probabil cel mai cunoscut autor american în întreaga lume. Reprezentant al „generației pierdute”. Bogată activitate ziaristică.
- 1926** • **PALER, OCTAVIAN** (n. 1926, Lisa, Brașov-d. 2007, București) – **85 de ani** de la naștere: scriitor, publicist, editorialist și analist politic român. Din volume amintim: „Umbra cuvintelor”, „Drumuri prin memorie I” (Egipt, Grecia), „Drumuri prin memorie II” (Italia), „Viața pe un peron”, „Scrisori imaginare”, „Apărarea lui Galilei”, „Aventuri solitare”, „Deșertul pentru

totdeauna”, „Un om norocos”, „Mitologii subiective”, „Caminante”, (2004) „Autoportret într-o oglindă spartă” (2004), „Caminante. Jurnal și contrajurnal mexican” (2005), ediția a doua, adăugită „Viața ca o coridă”, „Un muzeu în labirint”, „Eul detestabil”, „Vremea întrebărilor”, „Rugați-vă să nu vă crească aripi”, „Don Quijote în est”, „Polemici cordiale”, „Calomniile mitologice” (2007), „Poeme”, postum (2008). Despre el „Convorbiri cu Octavian Paler” (conlocutor fiind Daniel Cristea-Enache (2007).

3 iulie

- 1886** • **CARCO, Francis** (pseud. lui François Carcopino-Tusoli) (n. 1886-d. 26 mai 1958) – **125 de ani** de la naștere: poet și prozator francez. A relatat, în limbaj argotic rătăcirile unor personaje aparținând lumii interlope și a evocat boema artistică („Prietenul pictorilor”, „Jésus la Caille”).
- 1991** • **VOICULESCU, Marin Gh.** (n. 3 aug.1913, Giurgiu-d. 1991, București) – **20 de ani** de la moarte: medic român, membru titular (1990) al Academiei Române.

4 iulie

- 1826** • **JEFFERSON, Thomas** (n. 13 apr. 1743-d. 1826) – **185 de ani** de la moarte: al doilea vicepreședinte și al treilea președinte al Statelor Unite ale Americii (1801-1809), autor al Declarației de Independență (1776), și unul dintre cei mai influenți „părinți fondatori” ai Statelor Unite ale Americii. Evenimentele majore din timpul președinției sale includ „Louisiana

Purchase” (1803), „Actul Embargoului din 1807” și „Expediția lui Lewis și Clark” (1804–1806).

5 iulie

- 1791** • **220 de ani** de la nașterea lui **Johann Gottlieb FABINI** (n. 1791, Hașag, Sibiu-d.30 noi. 1847, Budapesta), renumit oftalmolog, profesor universitar. Studii la Viena și Pesta. A adus contribuții la dezvoltarea oftalmologiei europene din sec. al X-lea. Lucrarea „Doctrinae de morbis oculorum”, tradusă și în engleză; după ea s-a studiat la numeroase universități europene.
- 1886** • **TIMMERMANS, Felix** (n. 1886, Lier-d. 24 ian. 1947, Lier) – **125 de ani** de la naștere: scriitor flamand de romane și povestiri idilice și religioase; pictor popular și ilustrator.

6 iulie

- 1871** • **CASTRO ALVES, Antonio de** (n. 1847-d. 1871) – **140 de ani** de la moarte: poet și dramaturg brazilian, militant pentru abolirea sclaviei. Cu o lirică romantic-grandilocventă, exaltând libertatea („Vocile Africii”, „Sclavii”), este unul din cei mai importanți poeți brazilieni ai secolului al XIX-lea.

7 iulie

- 1951** • **VOINOV, Dimitrie** (n. 1867, Focșani-d. 7 iul. 1951, București) – **60 de ani** de la moarte: biolog, zoolog, histolog, citolog, fondatorul școlii românești de citologie. Membru al Academiei Române.
- 1956** • **55 de ani** de la moartea lui **Julien BENDA** (n. 26 dec. 1867, Paris-d. 1956, Fontenay-aux-Roses,

Franța) filosof francez și romancier. Este autorul controversatului volum „Trădarea cărturarilor”.

8 iulie

- 1621** • **LA FONTAINE, Jean de** (n. 1621, Château, Thierry-d. 13 apr. 1695) – **390 de ani** de la naștere: autor de fabule, poet, moralist, dramaturg, libretist și romancier francez. Novator al structurii fabulei („Fabule alese în versuri”, 1668/1694) prin schimbarea raportului între morală și povestire în favoarea celei din urmă, însuflețită de dramatismul conflictelor și prin învestirea eroilor, aparținând lumii animaliere ori regnului vegetal, cu particularități caracterologice de o mare varietate, specifice societății umane. Viziunea satirică preponderent sceptică, ilustrând morală populară a bunului simț, anticipatoare, totodată prin vehemență, a Secolului Luminilor. Stil lapidar, susținut de concizia și concretețea termenilor, aleși din toate straturile limbii, ritm mereu variat prin folosirea versului liber. Opera cu caracter licențios („Povestiri și nuvele în versuri”, 1665/1671) se situează în descendența renescentistă a lui Boccaccio, Aretino, Rabelais. Publică poeme („Visul din Vaux”, “Adonis”) și un roman („Iubirea dintre Psyche și Cupidon”).
- 1956** • **PAPINI, Giovanni** (1881-1956) – 130 de ani de la naștere; **55 de ani** de la moarte: eseist, prozator și poet italian.
- 1976** • **BĂLAN, Theodor** (Ballan, Th.) (n. 1912, Focșani-d. 1976, București) – **35 de ani** de la moarte: muzicolog, pianist și profesor român.
- 1981** • **CAPESIUS, Bernhard** (n. 1889, Sibiu-d. 1981, Sibiu) – **30 de ani** de la moarte: profesor

universitar, scriitor, lingvist. A studiat germanistica, filologia clasică și teologia la Jena și Budapesta, în 1911 și-a dat doctoratul în lingvistică la Berlin; profesor în învățământul mediu (Brukenthal) și superior la Sibiu și București. Cercetător științific (dialectologie). Din 1957 a fost conducătorul grupului de lucru pentru elaborarea „Dicționarului săsesc din Transilvania”; membru al Academiei de Științe Sociale și Politice (1970).

9 iulie

- 1441** • **VAN EYCK, Jan** (n. c. 1390, Maaseyck-d. 1441, Brugge) – **570 de ani** de la moarte: cunoscut pictor flamand și unul din primii pictori renascentiști din Țările de Jos. Van Eyck a jucat un rol decisiv în istoria picturii europene, contribuind la perfecționarea tehnicii picturii în ulei, și răspândind-o, prin elevii săi, în Europa. Compoziții cu temă religioasă (polipticul „Mielul mistic”) și portrete („Bărbatul cu tichie albastră”, capodoperă prezentă în colecțiile de artă ale Muzeului „Brukenthal” din Sibiu) sau portrete compoziționale și de grup („Madona cancelarului Rolin”, „Portretul soților Arnolfini”), realizate într-o gamă cromatică bogată și strălucitoare. Vădește o deosebită știință a compoziției, interes pentru viața lăuntrică a personajelor, virtuozitate în redarea detaliilor și în sugerarea materialității obiectelor.

10 iulie

- 1856** • **TESLA, Nikola** (n. 1856, satul Smiljan, în apropiere de Gospić, Croația-d. 7 ian. 1943, New

York) – **155 de ani** de la naștere: inventator, fizician, inginer mecanic și inginer electrician american de origine croată. Tesla este considerat ca fiind unul dintre cei mai mari oameni de știință ai sfârșitului de secol al XIX-lea și începutului de secol XX. Lucrări în domeniul electrotehnicii, al tehnicii tensiunilor înalte și al radiotehnicii (motorul electric asincron care-i poartă numele, generatorul de înaltă frecvență, sisteme de radiocomunicații). A proiectat centrala electrică de pe Niagara.

- 1896** • **FOLBERTH, Otto** (n. 1896, Mediaș, Sibiu-d. 5 noi. 1991, Salzburg, Austria) – **115 ani** de la naștere; 20 de ani de la moarte: doctor, profesor, scriitor și editor de limbă germană, sas originar din Transilvania, România. Otto Folberth a început să țină un jurnal la vârsta de 14 ani. Ultima însemnare datează din 1990. Folberth a participat activ atât la Primul Război Mondial, cât și la al Doilea Război Mondial. A studiat ungaristica, germanistica, romanistica, istoria artelor, pedagogia și teologia la Budapesta, Berlin, Heidelberg, Tübingen, Cluj și Paris. În perioada interbelică a fost profesor la Gimnaziul real din Mediaș. Editor la „Mittelungender Deutschen Buchgilde in Rumänien” Sibiu din ian. 1933-dec. 1934. Director la „Deutsche Forschung im Südosten: Zeitschrift des Forschungs-Institut”, Sibiu, din ian. 1942-iunie 1944. În 1947 a emigrat în Austria, la Salzburg, unde a lucrat ca om de știință privat la Institutul de Cercetări pentru economie și politic (Forschungsinstitut für Wirtschaft und Politik). La sugestia lui Nicolae Iorga, care l-a apreciat în mod deosebit, din 1924

își consacră activitatea științifică vieții și operei lui Stephan Ludwig Roth. Editează operele complete ale revoluționarului sas (7 vol.). Bibliografie selectivă: „Stephan Ludwig Roth și raporturile lui cu Români” (art., 1939); „Der Prozess Stephan Ludwig Roth”, Graz, Köln, 1959; „Gotik in Siebenbürgen. Der Meister des Mediascher Altars und seine Zeit”, Viena, München, 1973; „Die Auswirkungen des Ausgleichs von 1867 auf Siebenbürgen” („Efectele compromisului din 1867 în Transilvania” (art., 1968).

11 iulie

- 1536** • **ERASMUS DE ROTTERDAM (Erasmus Desiderius)** (1466-1536) – **475 de ani** de la moarte; 545 de ani de la naștere: umanist renescentist olandez. Preot catolic. A editat opere ale clasicilor greci și latini și scrieri ale Părinților Bisericii; primul editor al „Noului Testament” în greacă și latină. Prin învățătura sa, expusă în scrieri satirice și eseuri, a influențat profund cultura umanistă europeană („Elogiul nebuniei”, „Diatriba despre liberul arbitru”).

12 iulie

- 1876** • **JACOB, Max** (n. 1876, Quimper, Franța-d. 5 mart. 1944, Paris) – **135 de ani** de la naștere: scriitor, poet, pictor și critic francez. Este privit ca unul din inițiatorii cubismului și suprarealismului. Lirică modernistă („Cornetul cu zaruri”). Evreu convertit la catolicism (1909), a murit în lagărul de concentrare de la Drancy.

13 iulie

- 1816** • **FREYTAG, Gustav** (1816-1895) – **195 de ani** de la naștere: scriitor și publicist german.
- 1866** • **Promulgarea Primei Constituții a României moderne.**

14 iulie

- 2011** • **Sărbătoarea Națională a Franței.**

15 iulie

- 1606** • **REMBRANDT, Harmenszoon van Rijn** (n. 1606, Leiden-d. 4 oct. 1669, Amsterdam) – **405 ani** de la naștere: pictor și gravor olandez din secolul al XVII-lea, considerat unul din cei mai mari pictori din istoria artei (peste 600 de picturi), celebru și pentru desenele (peste 2000 de desene) și gravurile sale (300 de gravuri). În cursul evoluției sale, Rembrandt începe cu efecte de clarobscur, apoi urmează o perioadă dinamică influențată de baroc, când limbajul pictural se îmbogățește, compoziția devine echilibrată, utilizează o gamă de culori calde, variațiile de consistență ale pasteii, care sugerează materialul obiectelor sau clarobscurul învăluitoare, iar accentul este pus pe reliefarea spirituală a personajelor și pe meditația asupra destinului omenesc. În sfârșit, metoda îndrăzneată, expresivă și personală pe care o admirăm în capodoperele sale de maturitate și de bătrânețe. Portrete de grup („Rondul de noapte”, „Lecția de anatomie a doctorului Tulp”) și individuale („Evreu bătrân”), c. 60 de autoportrete (alcătuind o zguduitoare autobiografie spirituală a personalității lui profund originale și zbuciumate), compoziții inspirate din

BIBLIE („Întoarcerea fiului risipitor”, „Binecuvântarea lui Iacob”), peisaje („Furtuna”), nuduri („Bethsabé”). Gravuri în acvaforte, finisate cu acul, de o excepțională perfecțiune tehnică cu acul, de o excepțională perfecțiune tehnică („Dr. Faust”, „Piesa de 100 de guldeni”).

16 iulie

- 1796** • **COROT, Jean-Baptiste Camille** (n. 1796, Paris-d. 22 febr. 1875, Paris) – **215 ani** de la naștere: pictor realist francez, cel mai mare peisagist francez al secolului al XIX-lea. Camille Corot este pictorul care eliberează peisagistica de restricțiile impuse de neoclasicism. A fost un maestru al picturii „plein-air”, fiind considerat precursorul impresionismului, cu peisaje de un intens lirism („Poiana din Ville d’Avray”, „Amintire de la Mortefontaine”).

18 iulie

- 1721** • **WATTEAU, Jean-Antoine** (n. 10 oct. 1684, Valenciennes-d. 1721, Nogent-sur-Marne) – **290 de ani** de la moarte: pictor francez, aparținând stilului rococo. Scenele galante, Curtea Regală și teatrul erau temele predilecte ale artistului; tușă amplă, precisă, nervoasă și cromatică caldă, parcă iluminată din interior („Gilles”, „Îmbarcarea spre Citera”, „Bal mascat în grădină”, „Concert în aer liber”).
- 1871** • **BALLA, Giacomo** (n. 1871, Torino, Piemont-d. 1 mart. 1958, Roma, Italia) – **140 de ani** de la naștere: pictor italian, inițiator al futurismului („Automobil și zgomot”, 1912).

19 iulie

- 1966** • **MOLDOVAN, Iuliu** (n. 1882–d. 1919) – **45 de ani** de la moarte: medic, academician, director al Asociației ASTRA (1932-1947). A susținut “Șoimii Carpaților” – secția cultral-sportivă a ASTREI.
- 1896** • **CRONIN, Archibald Joseph** (n. 1896, Cardross, Scoția-d. 6 ian. 1981, Montreux, Elveția) – **115 ani** de la naștere; 30 de ani de la moarte: medic, scriitor scoțian. Romane realiste cu accente sociale („Castelul pălărierului”, „Citadela”, „Sub stele”), inspirate uneori din lumea reală.
- 1931** • **PAULESCU, Nicolae I.** (n. 8 noi. 1869, București-d. 1931, București) – **80 de ani** de la moarte: om de știință, medic și fiziolog. A desfășurat o remarcabilă activitate de cercetare științifică în domeniul fiziologiei, privind în special metabolismul glucidelor, patogeneza diabetului zaharat, rolul pancreasului în asimilația nutritivă, coagularea sângelui, mecanismul morții subite, chirurgia hipofizei la om etc. Paulescu publică descoperirea principiului activ antidiabetic din pancreas, pe care îl denumește „pancreina”, și în revista de specialitate din Belgia, „Archives Internationales de Physiologie” (1921). I se recunoaște meritul și prioritatea de a fi descoperit tratamentul diabetului.

21 iulie

- 1911** • **OANCEA, Zosim** (n. 1911, Alma, Sibiu-d. 2005, Sibiel) – **100 de ani** de la naștere: preot sibian. Deținut politic din iulie 1948 până în septembrie 1963 la Aiud, Noua Culme și

Periprava. De la 1 ian. 1964 până în 1999 preot-paroh în Sibiel, județul Sibiu, unde a restaurat biserica - monument istoric - și a pus bazele celui mai mare muzeu cu icoane pe sticlă din lume (700 de icoane), supranumit "Capela Sixtină de la Sibiel". Lucrări: „Popasuri omiletice la Duminici și sărbători”, „Închisorile unui preot ortodox”.

1986

• **CARAION, Ion** (n. 24 mai 1923, Pălici, Buzău-d. 1986, Lausanne, Elveția) – **25 de ani** de la moarte: scriitor român. Poet din generația pierdută. Stabilizat în Elveția din 1981. Lirică evocând tragismul existențial („Omul profilat pe cer”) și totalitarismul comunist („Lacrimi perpendiculare”, postum), pamflete anticeaușiste („Insectele tovarășului Hitler”).

22 iulie

1916

• **ACTERIAN, Maria Eugenia** (nume de scenă Jeni Arnotă) (n. 1916, Constanța-d. 29 apr. 1959, București) – **95 de ani** de la naștere: regizoare, memorialistă.

24 iulie

1856

• **PICARD, Charles Émile** (n. 1856-d. 12 dec. 1941) – **155 de ani** de la naștere; 70 de ani de la moarte: matematician francez și membru al Academiei Franceze. Contribuții în domeniul teoriei funcțiilor analitice („Tratat de analiză”) și al teoriei ecuațiilor diferențiale.

1911

• **IVAȘCU, George** (1911-1988) – **100 de ani** de la naștere: scriitor român.

25 iulie

- 1951** • **SETON-WATSON, Robert** (n. Londra, Anglia-d. Skye, Scoția) – **60 de ani** de la moarte: istoric britanic, prof. universitar la Londra. Specialist în istoria Europei Centrale și de Sud-Est. A susținut cauza unității politice a românilor (“Istoria românilor”). Membru de onoare al Academiei Române (1923). Membru de onoare al ASTREI.

26 iulie

- 1476** • **Bătălia de la Valea-Albă – Războieni** (jud. Neamț), în care oastea Ștefan cel Mare este covârșită de superioritatea numerică a turcilor lui Hadîm Suleiman pașa. Mehmet al II-lea asediază fără succes cetatea Suceava, a cărei rezistență îl determină pe sultan să se retragă, la 10 aug.. Retras în reg. Sniatyn-Camenița, Ștefan cel Mare își reface oastea și atacă trupele otomane în retragere spre Dunăre, eliberând o mare parte din populația robită și redobândind din prăzile adunate de invadatori.
- 1721** • **BRUKENTHAL, Samuel von** (n. 1721, Nocrich, Sibiu-d. 1803) – **290 de ani** de la naștere: om politic, guvernator al Transilvaniei (1777-1787), mare colecționar, mason. Consilier intim al Mariei Tereza. A studiat la Halle și Jena. Mecena al artelor în Transilvania. A avut o evoluție rapidă până la funcția de guvernator al provinciei Transilvania. A contribuit financiar la pregătirea profesională a lui Gheorghe Lazăr, care mai târziu, în 1818, este numit profesor de aritmetică, geometrie și geografie la Colegiul de la Sf. Sava, unde inaugurează cursurile de limba

română. Brukenthal a sprijinit și activitatea științifică a lui Ioan Piuariu-Molnar, punându-i la dispoziție comorile bibliotecii și incunabulele sale, în vederea editării unui manual de predare a limbilor română și germană. În schimb, Molnar i-a dedicat cartea sa despre creșterea albinelor. După izbucnirea răscoalei lui Horea, Brukenthal îl trimite în Munții Apuseni în calitate de mijlocitor. Molnar izbutește, în tratativele cu Crișan, să încheie un armistițiu pe timp de 15 zile. Pentru meritele sale, și în calitate de medic, i se acordă în anul 1792 titlul de nobil de Mullersheim. Tot Brukenthal a amenajat, la Avrig, o frumoasă grădină cu numeroase specii rare de pomi și plante exotice. Prin călătoriile sale efectuate în Germania și Austria, el a acumulat și numeroase alte cunoștințe depre creșterea productivității agricole. Perioada petrecută la Viena coincide cu perioada constituirii colecției sale de pictură, menționată în 1773 în Almanach de Vienne drept una dintre cele mai valoroase colecții particulare ce putea fi admirată în mediul cultural vienez al vremii. Colecțiile inițiale ale baronului von Brukenthal, constând din **pinacotecă**, **cabinet de stampe**, o **bibliotecă** valoroasă internațional și o colecție **numismatică**, au luat naștere cu precădere în intervalul de timp dintre anii 1759 și 1774. Se cunosc puține informații privind modul lor de constituire, primele înregistrări referitoare la achiziții de tablouri în documentele familiei Brukenthal apărând în 1770, dată la care nucleul pinacotecii trebuie să fi fost deja format. Numit Guvernator al Marelui Principat al Transilvaniei, funcție pe care a ocupat-o între anii 1777 și 1787,

Samuel von Brukenthal construiește la Sibiu un **palat** în stilul Barocului Târziu, după modelul palatelor vieneze. Palatul a fost deschis pentru public ca muzeu în anul 1817. Este unul din marile muzee ale României.

- 1806** • **ROMANO, Dionisie** (1806, Săliște, Sibiu-d. 18 ian. 1873, Buzău) – **205 ani** de la naștere: episcop, cărturar, tipograf, luptător pentru Unirea Principatelor. Membru al Academiei Române. Călugărit la Neamț sub numele Dionisie (1823); cursuri la Colegiul Sf. Sava precum și un curs normal pentru pregătirea primilor învățători români în București (1831-1832). Ca profesor „național” în Buzău (1832-1843), ridică două clădiri școlare, tipărește manuale didactice, îndrumă școlile satești din jud. Buzău; în calitate de revizor școlar (1838-1843) editează (împreună cu Gavriil Munteanu) Foaiă „Vestitorul Bisericesc” (1839-1840), prima de acest fel la noi; director și profesor la Seminarul din București (1843-1848); arhimandrit, înlăturat din învățământ pentru participare la Revoluția din 1848, stabilit în mănăstirea Băbeni (1849-1851), egumen la mănăstirea Sadova (1851-1854), timp în care editează ziarul „Eho echistiastic” (1850-1853) la București, având o colecție de broșuri sub titlul „Biblioteca religios morală”; stareț la mănăstirea Neamț (1855-1857), unde a înființat o școală primară, cu internat pentru 50 de copii și un gimnaziu, amândouă în Târgu Neamț; s-a stabilit la Iași, locțiitor de episcop la Buzău (iun. 1859, hirotonit arhieru în febr. 1862), apoi la Huși (nov. 1864-mai 1865); din 1865 numit episcop eparhiot la Buzău, funcționând până la

moarte. La Buzău la reorganizat și repus în funcție „tipografia eparhială”, a înființat școli la schiturile Dălhăuți, Rătești și Cotești; a acordat ajutoare materiale la numeroase mănăstiri și așezăminte de cultură sau unor tineri pentru studii, a făcut prima donație de cărți Societății Academice Române, fapt pentru care a fost ales membru onorar, după moarte, biblioteca sa (peste 150 manuscrise românești, slavone, grecești, turcești, arabe și peste 7000 de cărți în diferite limbi – unele rarități bibliografice) a intrat în patrimoniul Academiei Române. Lucrări: „Abețedar românesc spre întrebuițarea tinerilor începători” (1834 și 1839); „Abețedar religios” (1835); „Biblioteca tinerilor începători” (1837-1838; „Prescurtare de ermeneutică sacră sau oarecare explicații asupra Scripturii Vechiului și Noului Testament”, 1851; „Imnuri în proză pentru copiii care încep a ceti”, traducțiune liberă, 1858; „Prescurtare de geografie sfântă”, 1850; „Manualul adevăratului religios, povățuitorul sufletelor pe calea mântuirii”, 1858.

- 1916** • **TECLU, Nicolae** (n. 1839, Brașov-d. 26 iul. 1916, Viena) – **95 de ani** de la moarte: un înaintaș de seamă al chimiei românești.

27 iulie

- 1856** • **155 de ani** de la nașterea avocatului **Octavian RUSU** (n. 1856, Săcărâmb, Hunedoara-d.?), dr. în drept; avocat și jurist consult al Băncii „Albina” din Sibiu, membru al Partidului Național Român din Sibiu, senator în Parlament, reprezentând circumscripția Rășinari, fondatorul „Băncii Centrale pentru Industrie și Comerț” și al

„Întreprinderilor forestiere române”,
vicepreședinte al ASTREI (noi. 1922).

- 1921** • **COȘERIU, Eugen** (n. 1921-d. 2002) – **90 de ani** de la naștere: lingvist român, academician (1991).
- 1966** • **MUȘLEA, Ion** (n. 29 sept.1899, Rodbav-d. 1966, Brașov): **45 de ani** de la moarte: folclorist și bibliograf român. Membru corespondent al Academiei (1947). Conducător al „Arhivei de Folclor” din Cluj (din 1930). Studii și cercetări privind folclorul românesc („Cercetări folcloristice din Țara Oașului”); remarcabilă lucrarea „Bibliografia foclorului românesc”.

28 iulie

- 1741** • **VIVALDI, Antonio Lucio** (n. 4 mart. 1678-d. 1741) – **270 de ani** de la moarte: compozitor și violonist preclasic italian. Opere, oratorii, simfonii (în trei mișcări anunțând simfonia clasică), concertii grossi, concerte solistice (al căror creator este), sonate ș.a., în care îmbină pitorescul descriptiv cu virtuozități instrumentale și echilibrul formelor pure.

31 iulie

- 1831** • Se aplică **Regulamentul Organic** adoptat de Adunarea Obștească Extraordinară a **Țării Românești**, în urmă cu **180 de ani**.
- 1866** • **COCULESCU, Nicolae** (1866, Craiova-1952) – **145 de ani** de la naștere: astronom, întemeietorul Observatorului astronomic din București.
- **PANȚU, Zaharia** (n. 1866, Târgu Mureș-d. 19 mart. 1934, București) – **145 de ani** de la naștere:

botanist român care se tragea dintr-o familie de origine aromână. A avut ca principal interes profesional flora României, a descris 17 taxoni noi și a diagnosticat complet specia „*Silene pontica*”, descoperire a botanistului român Dimitrie Brândză. Bun cunoscător al botanicii populare, a publicat în lucrările sale aspecte importante despre etnobotanica românească. A colaborat la scrierea „Enciclopediei Române”, coordonată de Corneliu Diaconovici. În anul 1885 a absolvit liceul Andrei Șaguna din Brașov, în același an se înscrie la Facultatea de științe, secția științe naturale din Universitatea București. În anul 1891 își ia licența în științe naturale, iar din 1931 este profesor agregat. Lucrări: „Vocabularul botanic cuprinzând numirile științifice și populare române ale plantelor” (1901-1902); „Plantele cunoscute de poporul român. Vocabular botanic cuprinzând numirile române, franceze, germane și științifice” (1929); „Viața și operele doctorului Dimitrie Brândză” (1928).

- 1811** • **LISZT, Franz** (n. 22 oct. 1811, Raiding, Doborjan, Ungaria-d. 1866, Bayreuth) – 200 de ani de la naștere; **145 de ani** de la moarte: virtuos al pianului, compozitor, folclorist, critic literar și pedagog ungar. A făcut studii la Viena cu Salieri și Czerny și la Paris cu Reicha și Paer. Încă de copil, a uimit întreaga Europă cu extraordinarul său talent pianistic, vădind o virtuozitate uluitoare, dar și o profundă sensibilitate muzicală. Influențat de măiestria violonistului Niccolò Paganini, a decis să dezvolte o tehnică interpretativă similară pentru pian.

AUGUST

*“Ceea ce e important în artă, e să
vibrezi tu însuși și să-i faci și pe
alții să vibreze”*

George Enescu

August						
Du	Luni	Marți	Miercuri	Joi	Vineri	Sâmbătă
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

<p>2 Ludwig J. Neugeboren – 205 ani de la naștere; 7 Gheorghe Cârțan – 100 de ani de la naștere; 7 Iuliana Dancu Fabritius – 25 de ani de la moarte; 9 Hieronymus Bosch - 495 de ani de la moarte; 10 Ion Negoitescu – 90 de ani de la naștere; 11 Iancu de Hunedoara – 555 de ani de la naștere; 11 Ion Barbu – 50 de ani de la moarte; 13 Moise Panga – 145 de ani de la moarte; 15 Victor Papilian – 55 de ani de la moarte; 16 Ovid S. Crohmălniceanu – 90 de ani de la naștere; 16 Ileana Berlogea – 80 de ani de la naștere; 19 Mihai Viteazul – 410 ani de la moarte; 20 Theodor Aman – 120 de ani de la moarte;</p>	<p>1 Ziua Națională a Elveției; 2 Macedonia: Ziua Independenței; 6 Ziua Hiroshimei; 6 Bolivia: Ziua Independenței; 6 Jamaica: Ziua Independenței 7 Brazilia: Ziua Independenței 9 Ziua Internațională a Grădinilor Zoologice; 15 India: Ziua Independenței (1947); 15 Ziua Marinei;</p>
	<p>21 Rubin Patiția – 170 de ani de la naștere; 22 Franz Neuhauser – 175 de ani de la moarte 23 Antoniu Bechnețiu – 130 de ani de la moarte; 27 Tițian – 435 de ani de la moarte; 28 Florian Porcius – 195 de ani de la naștere; 30 Emanoil Bacaloglu – 120 de ani de la moarte.</p>

1 august

- 1881** • „**AURORA ROMÂNĂ**” – **130 ani** de la apariția la Cernăuți a revistei lunare, organ al Societății pentru cultura și literatura română în Bucovina.

2 august

- 1806** • **NEUGEBOREN, Ludwig Johann** (n. 1806, Sebeș-d. 20 sept. 1887, Sibiu) – **205 ani** de la naștere: naturalist, profesor, bibliotecar, paroh, cercetător, paleontolog, mineralog. Fiul lui Daniel

Georg Neugeboren și fratele juristului Karl Neugeboren. A studiat teologia la Viena și din 1825, științele naturale și filologia; după 1836 este profesor la Sibiu, apoi bibliotecar al Muzeului Brukenthal și predicator la Spitalul din Sibiu. Paroh la Avrig (1862-1886). Membru fondator al Asociației pentru Studiul Transilvaniei și al Asociației Ardelene pentru Științele Naturii din Sibiu; fondator al micropaleontologiei în Transilvania; descoperitor de noi specii (fosile); a publicat 42 de lucrări legate de istoria naturală, Muzeul Brukenthal ș.a. În 1855 membru corespondent al Institutului Geologic din Viena; în 1857 membru de onoare al Academiei Belgiene. Publică „Manual de mineralogie” și „Considerații asupra paleontologiei transilvănene și a literaturii respective”. Alte lucrări legate de colecția de mineralogie de la Muzeul Brukenthal (1842); Despre fosilele descoperite la Săcădate (1851); Cele de la Lăpușul de Sus (1856, Viena); Cercetările de Mineralogie și Geognosie (1861) și „Notizen über Sammlungen sb. Mineralien” (1866). Corespondență bogată cu Viena (1855). Membru de onoare al Academiei Regale Belgiene de Arheologie (1857).

1921 • **CARUSO, Enrico** (n. 25 febr. 1873-d. 1921) – **90 de ani** de la moarte: tenor italian celebru.

3 august

1861 • „**CONCORDIA**”– **150 de ani** de la apariția primului număr al ziarului politic la Budapesta.

6 august

- 1881**
- **FLEMING, Alexander Sir** (n. 1881, Ayrshire, Scoția-d. 11 mart. 1955, Londra) – **130 de ani** de la naștere: medic și bacteriolog englez, laureat al Premiului Nobel pentru fiziologie și medicină, pentru descoperirea penicilinei, alături de Florey și Chain.

7 august

- 1911**
- **CÂRȚAN, Gheorghe** (Badea Cârțan) (n. 1849, Cârțișoara-d. 1911, Sinaia) – **100 de ani** de la moarte: țaran, promotor și distribuitor de carte românească, călător (obosit a adormit la picioarele Columnei lui Traian). La Roma, ziarele au scris despre el: „a coborât un dac de pe Columnă!”... Din România a adus peste munți, în desagi, între altele, mii de manuale școlare pentru elevii români de aici. Țăranul din Cârțișoara a fost onorat de cele mai înalte personalități politice și culturale ale timpului, în frunte cu Nicolae Iorga.

Badea Cârțan
(1849-1911)

- 1941** • **TAGORE, Rabindranath** (nume europeanizat al lui **Rabindranâth Thâkur**) (n. 6 mai 1861, Shan-d. 1941, Jorosanko, Calcutta) – **70 de ani** de la moarte; 150 de ani de la naștere: scriitor și filosof indian din provincia Bengal, supranumit „Sufletul Bengalului” și „Profetul Indiei moderne”, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură în anul 1913.
- 1966** • **WALES, Jimmy Donal** (n. 1966, Huntsville, Alabama, U.S.A.) – **45 de ani** de la naștere: informatician și om de afaceri american specializat în domeniul companiilor Internet. Este fondatorul, împreună cu Larry Sanger, al enciclopediei libere Wikipedia. Este președintele actual al Fundației Wikimedia.
- 1986** • **DANCU-FABRITIUS, Iuliana** (n. 1930, Sibiu-d. 1986, București) – **25 de ani** de la moarte: pictor, istoric de artă. Studii: Academia de Artă din București. O perioadă a lucrat în cadrul Muzeului Brukenthal, apoi la București, la muzeul satului și la Academie. A realizat câteva monografii ale monumentelor sibiene și din împrejurimi. O foarte bună ilustratoare de carte. A făcut câteva călătorii de studii, expunându-și lucrările în castele de pe Rin. Aquarelistă celebră prin lucrările “Cetăți săsești din Transilvania”, “Calendare cu portul săsesc”, “Plimbare prin Sibiu vechi”. Căsătorită cu criticul de artă Dumitru Dancu din București.

Casa cu cariatide din Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 13:
desen realizat de Iuliana Dancu Frabritius

9 august

1516

- **BOSCH, Hieronymus** (născut **Jeroen Anthoniszoon van Aken** (n. c. 1450-d. 1516, Hertogenbosch, Olanda) – **495 de ani** de la moarte: pictor flamand. Bosch a trăit drama controversatei Renașteri și a războaielor religioase ale acesteia. Tradițiile și valorile medievale se năruiau, pregătind calea spre pătrunderea omenirii într-un univers nou în care credința pierduse o

parte din puterea și mult din fascinația sa. Alegoriile sale preferate au fost iadul, raiul și desfrânarea. Bosch a exploatat genial simbolismul unui mare număr de fructe și plante pentru a conferi implicații sexuale temelor sale. Evoluează de la compoziții cu un personaj („Ecce homo”), figurat de mai multe ori pe fondul unui peisaj („Răstignire”), către tripticuri („Carul cu fân”). Se remarcă prin precizia desenului, finețea coloritului și exuberanța compozițională („Grădina plăcerilor”, „Ispitirea Sf. Anton”).

- 1776** • **AVOGADRO, Amedeo Lorenzo** (n. 1776, Torino-d. 9 iul. 1856, Torino) – **235 de ani** de la naștere; 155 de ani de la moarte: fizician italian. În 1811 a enunțat ipoteza moleculară, potrivit căreia două volume egale din orice gaze, aflate la aceeași presiune și temperatură, conțin același număr de molecule. Numărul lui Avogadro sau constanta lui Avogadro este aproximativ egal cu $6,023 \times 10^{23} \text{ mol}^{-1}$ și reprezintă numărul de molecule conținute într-un mol de substanță.
- 1896** • **PIAGET, Jean** (1896-1980) – **115 ani** de la naștere: psiholog elvețian. Conceptul de structură cognoscibilă stă la baza teoriei sale. Structurile cognoscibile sunt modele fizice sau mentale de acțiuni care subliniază acte specifice de inteligență și corespund unor stadii ale dezvoltării copilului. Conform teoriei lui Piaget există patru stadii de dezvoltare: senzorio-motor, preoperațional, operații concrete și operații formate.
- 1991** • **DELAVRANCEA, Cella** (n. 1887-d. 1991) – **20 de ani** de la moarte: scriitoare, pianistă

română; fiica scriitorului Barbu Ștefănescu Delavrancea.

10 august

- 1921** • **NEGOIȚESCU, Ion** (n. 1921, Cluj-d. 6 febr. 1993, München) – **90 de ani** de la naștere: poet, eseist, critic și istoric literar român. Debutează cu versuri în „Națiunea română” din Cluj (1937). Publică „Povestea tristă a lui Ramon Ocg” (1941), mic roman suprarealist. Membru al Cercului Literar de la Sibiu.

11 august

- 1456** • **IANCU DE HUNEDOARA – 555 de ani** de la moarte: voievod al Transilvaniei (1441-1456) și regent al Ungariei, unul din cei mai faimoși luptători pentru apărarea Europei creștine, împotriva expansiunii Imperiului Otoman. Prin personalitatea sa și-a dominat secolul. A influențat și viața politic a Țării Românești și a Moldovei. E îngropat în Catedrala romano-catolică din Alba Iulia, iar pe piatra de mormânt scrie: „S-a stins lumina lumii”. Rămâne un mare român al istoriei noastre și europene. Moare răpus de ciumă în tabăra de la Belgrad, la 11 august 1456, după o strălucită vitorie împotriva vestitului sultan Mahomed al II-lea, doar la 3 ani după ce acesta a cucerit Constantinopolul.
- 1866** • **Promulgarea noii legi electorale, care a completat Prima Constituției românească, sub principele Carol I.**
- 1956** • **POLLOCK, Jackson** (n.28 ian.1912, Cody, Wyoming-d. 1956, Springs-Eas Hampton, New York) – **55 de ani** de la moarte: cunoscut pictor

american, unul din exponenții majori ai expresionismului abstract.

- 1961** • **BARBU, Ion** (Dan Barbilian) (1895-1961): **50 de ani** de la moarte: poet și matematician. Este unul din cei mai importanți poeți români interbelici, reprezentant al modernismului literar românesc.

12 august

- 1816** • **GHICA, Ion** (n. 1816, București-d. 22 apr. 1897, Ghergani, Dâmbovița) – **195 de ani** de la naștere: personalitate marcantă a celei de-a doua jumătăți a secolului al XIX-lea, academician, scriitor, diplomat, economist și om politic român. Fruntaș al Revoluției de la 1848 din Țara Românească, luptător pentru Unirea Principatelor, ministru, prim-ministru al României de două ori (febr.-mai 1866, 1866-1867), (1870-1871), președintele Academiei Române (1876-1882, 1884-1887, 1890-1893 și 1894-1895). Primul profesor de economie politică, a predat cursuri la Academia Mihăileană și a publicat „Convorbiri economice” (1865-1875). Memorialistica sa („Scrisori către Vasile Alecsandri”) se remarcă printr-o mare bogăție documentară, darul evocării și al portretisticii.
- 1866** • **BENAVENTE, Jacinto** (n. 1866, Madrid-d. 14 iul. 1954) – **145 de ani** de la naștere: dramaturg spaniol, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură în 1922.

13 august

- 1866** • **PANGA, Moise** (1804-1866) – **145 de ani** de la moarte: director al Școlii din Orlat, donator al Bibliotecii ASTRA din Sibiu.
- 1906** • **BORSOS, Miklós** (n. 1906, Sibiu-d. 27 ian. 1990, Budapesta) – **105 ani** de la naștere: sculptor maghiar, grafician, artist medalist și de plastică mică. Stilul său integrează elemente ale artei arhaice și clasice cu elemente moderne. Borsos a făcut uz de toate genurile sculpturale, îmbogățite cu soluții noi, a dezvoltat imprimarea în relief din plăci de cupru (care a fost o tehnică rară în acel moment în istorie), și a produs o serie de sculpturi pentru locuri publice și monumente sepulcrale, concentrându-se pe o cultură de mediu modernă, care adesea purta un mesaj profund personal și reflecta o profundă intimitate. În cursul anilor 1950 și 1960, Borsos a devenit concentrat asupra artei portretului, lucrările sale integrând aspecte ale naturii și atmosferei, precum și tradițiile culturale și spirituale – într-un nou gen de artă sculpturală. Lucrări din această perioadă includ „Portretul lui Egry József” (1952), „Sybilla panonică” (1963), „Lighea” (1968), „Tânăra Parcă” (1964), și „Cântarea Cântărilor” (1977). În 1979 și-a deschis propria galerie de artă în Győr. Casa părintească din Sibiu, pe str. Centumvirilor. A deschis expoziții personale în România și în străinătate. Este autorul a două volume de proză și a două albume cu desene.
- 1911** • **ADAM, Albert** (n. 1911 – stabilit în Germania) – **100 de ani** de la naștere: pictor, grafician. A realizat nenumărate peisaje cu Sibiu și

împrejurimile. La Muzeul „Brukenthal” din Sibiu, se află o parte din lucrările lui.

- 1926** • **CASTRO RUZ, Fidel Alejandro Vittore** (n. 1926, Birán, Cuba) – **85 de ani** de la naștere: revoluționar cubanez care a răsturnat dictatura lui Fulgencio Batista și a transformat Cuba în primul stat comunist din emisfera de vest. Și-a ținut titlul de premier până în 1976, când a devenit președintele Consiliului Statului și Consiliului Miniștrilor. Fidel Castro este prim-secretar al Partidului Comunist Cubanez de la formarea sa în 1965.

15 august

- 1771** • **SCOTT, Sir Walter** (n. 1771, Edinburgh, Scoția-d. 1832, Melrose, Scoția) – **240 de ani** de la naștere: renumit scriitor englez („Ivahoe”, „Rob Roy”, „Quentin Durward”, „Talismanul”). Poeme epice în stil popular („Balada ultimului menestrel”, „Stăpâna lacului”). Culegeri de folclor. Drame istorice. Memorialistică. A influențat creația romantică europeană.
- 1956** • **PAPILIAN, Victor** (pseud. literar Sylvius Rolando) (n. 17 iun. 1888, Galați-d. 1956) – **55 de ani** de la moarte: medic, prozator, dramaturg, memorialist și profesor universitar român.

16 august

- 1816** • **RUSS, Ludovic – senior** (1816, Pfaffenschlag, Austria-1888) – **195 de ani** de la naștere: chirurg – medicul curții principelui Mihail Sturdza.
- 1921** • **CROHMĂLNICEANU, Ovid S.** (1921-2000) – **90 de ani** de la naștere: filolog, critic literar român. Comentator al fenomenului literar

contemporan („Al doilea suflu”); sinteze („Literatura română între cele două războaie mondiale”). Povestiri fantastice („Istории inedite”).

- 1931** • **BERLOGEA, Ileana** (n. 1931, Jidveiu, Alba-d. 16 oct. 2002, București) – **80 de ani** de la naștere: istoric și critic teatral, profesor universitar.

17 august

- 1876** • **DÄUBLER, Theodor** (n. 1876, Trieste-d. 13 iun. 1934, St. Blasien, Baden-Württemberg, Germania) – **135 de ani** de la naștere: scriitor austriac. Lirica sa expresionistă a alternat între reveria melancolică și elanul dezlănțuit (poemul cosmogonic „Aurora boreală”), puternic interiorizate („Copilul stelelor”). Eseuri.

19 august

- 1601** • **MIHAI VITEAZUL** (n. 1548, Târgu de Floci-d. 1601, Câmpia Turzii) – **410 ani** de la moarte: **Domnitor al Țării Românești** (a. 25 oct.1593-a.20/30 noi. 1600), **Principe al Transilvaniei** (1 noi. 1599-sept. 1600; 3-19 aug. 1601) și **Domnitor al Moldovei** (6/16 mai-mijlocul lui sept. 1600, s. n.). Cronica oficială îl arată ca fiind fiul natural al lui Pătrașcu cel Bun, fapt contestat însă de unii specialiști. I se cunoaște cu certitudine mama, hangița Tudora din Cetatea de Floci, călugărită ulterior ca Teofana. În tinerețe, Mihai s-a îndeletnicit cu negustoria și odată cu intrarea în dregătorii, acumulează moșii importante în Oltenia. După o serie de funcții dregătorești, a ajuns mare ban al Olteniei (1592-93). Refugiat în Transilvania (1592-93); în 1593, cu acordul Porții și susținut de unchiul său Iane

banul, de boierii Buzești și de Cantacuzinii din Istanbul, Mihai devine domn al Țării Românești. Dependența țării față de turci se agravase, dar situația internațională era favorabilă declanșării luptei antiotomane. S-a constituit „Liga Creștină”, alianță încheiată la 20 mai 1571 și care-și propunea lupta în comun împotriva turcilor, acord între Papalitate, Spania, Veneția, Genova, Toscana, Parma, ducatul de Urbino și Ordinul Cavalerilor de Malta. Scopul Ligii a fost acela de a duce războiul împotriva otomanilor și musulmanilor din Africa de Nord și de a recuceri Ciprul și Tara Sfântă, la care aderaseră atât principele Transilvaniei Sigismund Bathory, cât și Aron Vodă, domnul Moldovei. Mihai aderă din proprie inițiativă la Ligă. Lupta antiotomană o declanșază la 13 noi. 1594, când lichidează creditorii turco-levantini și o unitățile militare din București. Ca un vifor, înfrânge oștile turcești și tătarești în toamna și iarna lui 1594-95, trece Dunărea, înfrânge garnizoanele turcești de pe malul Dunării, ceea ce provoacă mare invazie turcească, condusă de vestitul vizir Sinan-Pașa, pe care-l înfrânge indecis, în celebra Bătălie de la Călugăreni (aug. 1595). Nebiruit în luptele cu turcii, pentru a întări rezistența românească împotriva lor, va integra Transilvania și Moldova sistemului politic-statal, pe care l-a conceput, în urma unor celebre campanii militare, între care vestita Bătălie de la Șelimbăr, din gura Sibiului (28 oct. 1599). A fost omorât prin trădare la 19 aug. 1601, din ordinul aliatului său, Rudolf al II-lea al Austriei; a fost ucis perfid, pe Câmpia Turzii, după ce a salvat Imperiul. Putem afirma că

a fost una din cele mai mari personalități europene ale secolului al XVI-lea. În conștiința neamului românesc, rămâne ca primul unificator al celor trei țări române, fiind, ca atare, marele precursor al Unirii din 1918.

- 1631** • **DRYDEN, John** (n. 1631, Aldwinckle, Northamptonshire-d. 12 mai 1700, Londra) – **380 de ani** de la naștere: poet, dramaturg și critic literar, traducător, părintele criticii literare engleze, reprezentant al clasicismului englez.
- 1831** • **AMAN, Theodor** (n. 20 mart. 1831, Câmpulung-Muscel-d. 1891, București) – 180 de ani de la naștere; **120 de ani** de la moarte: pictor și grafician român. Fondator, alături de Gh. Tattarescu, al Școlii de Arte Frumoase din București, pe care o conduce până la sfârșitul vieții. Influențat de academism și romantism, receptiv la înnoirile impresioniste. Compoziții cu teme istorice („Izgonirea turcilor la Călugăreni”) tablouri de gen („Horă la Aninoasa”, „Bal mascat în atelier”), portrete („Principesa Zoe Brâncoveanu”), naturi moarte. Ca gravor (acvaforte) îmbrățișează o tematică similară cu pictura. Membru post-mortem al Academiei.
- 1881** • **ENESCU, George** (n. 1881, Liveni, Botoșani-d. 4 mai, 1955, Paris) – **130 de ani** de la naștere: compozitor, violonist, dirijor și pianist român, academician. Enescu este considerat cel mai important muzician român. A început să cânte la vioară la vârsta de 4 ani, la vârsta de 5 ani apare în primul său concert și începe studii de compoziție sub îndrumarea lui Eduard Caudella. Primele îndrumări muzicale le-a primit de la părinții săi și de la un vestit lăutar, Niculae

Chioru. După absolvirea Conservatorului din Viena cu medalia de argint, își continuă studiile la Conservatorul din Paris (1895-1899) sub îndrumarea lui Martin Pierre Marsick (vioară), André Gédalge (contrapunct), Jules Massenet și Gabriel Fauré (compoziție). În ziua de 6 febr. 1898 își face debutul în calitate de compozitor în cadrul Concertelor Colonne din Paris cu Suita simfonică „Poema Română”, op. 1. Tot în același an, începe să dea lecții de vioară la București și să dea recitaluri de vioară. Admirat de Regina Elisabeta a României (celebra iubitoare a artei Carmen Sylva) era deseori invitat să execute piese pentru vioară în Castelul Peleş din Sinaia. Enescu a pus pe muzică câteva dintre poemele reginei Carmen Sylva, dând naștere mai multor lieduri în limba germană ale compozitorului. Stilul componistic al lui George Enescu este greu de definit, oscilând între stilul romantic monumental al lui Richard Wagner (în „Simfonia Nr. 1”, în mi bemol major), influențele muzicii franceze (de exemplu, în Cântecul pe versuri de Clément Marot), tendințele neo-baroce (în „Suita orchestrală Nr. 2”) și exprimarea modernă cu totul personală din muzica de cameră, opera „Oedip sau Simfonia de Cameră”. Nu trebuie uitată influența folclorului românesc, evidentă în cele două „Rapsodii Române”, Sonata pentru vioară cu caracter popular românesc, „Suita orchestrală Nr. 3 sătească”. Din lucrări: pentru orchestră: „Poema Română”, „Simfonia concertantă pentru violoncel și orchetă”, „Rapsodia Română” în la major, „Rapsodia Română” în re major, 2 suite în do major, „Simfonia a II-a” în la major,

„Simfonia a III-a” în do major cu orgă, pian și cor, 2 intermezzi pentru instrumente de coarde, „Uvertura de concert”, poemul simfonic „Vox Maris” (neterminat). Sonate instrumentale, piese instrumentale, suite, lucrări pentru formații instrumentale de cameră (2 cvartete de coarde, 1 cvintet etc.); lucrări lirico-dramatice: Opera „Oedip”, pe un libret de Edmond Fleg și piese vocale pentru acompaniament de pian.

- 1991** • **10 ani** de la moartea lui **Emanuel VASILIU** (n. 7 sept. 1929, Chișinău-d. 2001, București), lingvist român, membru titular al Academiei Române (1992). Între 1990 și 2001 a fost directorul Institutului de Fonetica și Dialectologie „Al. Rosetti” al Academiei Române. („Introducere în fonetica limbii române”)

20 august

- 1901** • **QUASIMODO, Salvatore** (n. 1901, Modica, Sicilia-d. 14 iun. 1968, Napoli) – **110 ani** de la naștere: poet și traducător italian. Quasimodo este considerat unul dintre cei mai notabili poeți italieni ermetici, a devenit laureat al Premiului Nobel pentru Literatură în 1959, stârnind multiple controverse, mai ales în Italia. Stilul lui este marcat de un grad mai mare de claritate și de sensibilitate. Quasimodo a explicat istoria și destinul omului printr-o lamentație fundamentală pentru înfrângerea omului de către un univers ostil. Printre operele lui se numără “Dare e avere” (“A da și a avea”) (1966) și “Debit și credit”(1972).

21 august

- 1841** • **170 de ani** de la nașterea memorandistului **Rubin PATIȚIA** (n. 1841, Câmpeni-d. 13 iun. 1918, Alba Iulia), președintele Despărțământului de la Alba Iulia al ASTREI. Participă activ la redactarea Memorandului.
- 1936** • **DABIT, Eugène** (n. 21 sept. 1898, Mers-les-Bains, Franța-d. 1936, Sevastopol) – **75 de ani** de la moarte: romancier și eseist de talent, reprezentant al populismului francez.
- 1991** • **JEBELEANU, Eugen** (n. 24 apr. 1911, Câmpina-d. 1991, București) – 100 de ani de la naștere; **20 de ani** de la moarte: poet român.

22 august

- 1576** • **BAKFARK, Valentin Greff** (în maghiară Bálint Bakfark, mai apare Bachfarrt, Backvart sau Bekwark) (n. 1507, Brașov-d. 1576, Padova) – **435 de ani** de la moarte: celebru artist și compozitor renașcentist. În lungile-i peregrinări a poposit deseori la Sibiu. El a folosit printre primii cântecul din Transilvania în compozițiile sale. A fost sărbătorit la curtea regală a Franței și a Poloniei, în Germania, Italia, Austria, cât și la palatele lui Ioan Zapolya și Sigismund-Zapolya. De pe urma sa au rămas trei cărți de muzică pentru lăută (prima, „Liber primus”, editată la Lyon de Jacques Moderne, apărută în 1553, îi este dedicată cardinalului de Tournon; a doua, editată de Adrian Le Roy și Robert Ballard apare în 1564 la Paris, iar a treia apare în 1565 la Cracovia). Lucrările păstrate de la el (toate pentru lăută) cer o mare măiestrie a interpreților. Între ele se

numără și 10 fantezii, 7 madrigale, 8 cântece, și 14 motete. A murit de ciumă la Padova.

1836

• **NEUHAUSER, Franz junior** (n. 1763, Viena-d. 1836, Sibiu) – **175 ani** de la moarte: pictor, grafician, profesor de desen. Urmează Academia de Arte din Viena (1783). Din 1875, după moartea tatălui său Franz Adam Neuhauser la Sibiu, îi urmează ca profesor de desen la Școala Normală Romano-Catolică. A pictat și desenat imagini, peisaje și vedute în acuarelă, ulei și cu tehnica litografiei color. Este un precursor al artei sibiene, deosebit de activ în pictura de șevalet, în cea murală și a graficii. Întocmește un catalog al colecției de pictură din Brukenthal și se preocupă de restaurarea unor opere. Neuhauser a inaugurat peisajul modern în pictura transilvăneană, pe care l-a ridicat la rangul de gen artistic de sine-stătător, deopotrivă cu portretul, care era deja consacrat. Influențe ale picturii flamande se întrevăd în tablourile din Pinacoteca sibiană a Muzeului „Brukenthal”: „Vedere generală a Sibiului”, „Defileul Văii Oltului”, „Curcubeul”, „Intrarea unui sas în parohia sa”, „Iarna” ș.a. Portrete în ulei: „Joseph Karl Eder”, „Meșterul tăbăcar Filek”, „Georg Hinzmann”, „Andreas Reissner von Reissenfeld”. Alcătuiește cu Joseph Benigni von Mildenberg „Călătorie pitorească prin Transilvania”, un ciclu de tablouri în guașă și acuarelă cu cele mai importante orașe, monumente ale naturii și arhitecturii din această zonă. Cel mai activ litograf din Transilvania la început de secol XIX. Ex. „Târg în Transilvania”; cu Michael Bieltz portretul lui „Martin Luther” din 1821. Pictură murală la Jibou, în Palatul

baronului Miklos Wesselenyi și în cel lui Teleki la Târgu Mureș; decorurile „grisaille” ale artistului dintr-o sală a Palatului Brukenthal au fost ulterior acoperite.

- 1891** • **NERUDA, Jan** (1834-1891) – **120 de ani** de la moarte: scriitor ceh, maestru al realismului critic.
- 1981** • **PANĂ, Sașa** (pseudonimul literar al lui Alexandru Binder) (n. 8 aug. 1902, București-d. 1981, București) – **30 de ani** de la moarte: scriitor evreu român, prezent în literatura română de avangardă din prima jumătate a secolului al XX-lea.

23 august

- 1881** • **BECHNITZ (BECHNIȚIU), Antoniu** (n. 1805-d. 1881) – **130 de ani** de la moarte: negustor macedonean stabilit la Sibiu, înainte de 1848. A avut relații cu marii cărturari ai vremii. Apreciat de mitropolitul Andrei Șaguna, la înființarea Astrei, în 1861. Antonio Bechnitz este ales casier. Căsătorit cu Ana Desca care a decedat în august 1887. Ioan de la „Telegraful Român” și „Tribuna”, și Sofia, căsătorită Cosmutza, sunt copiii lor. Antoniu și Ana sunt înmormântați în cimitirul Bisericii din Groapă, din Sibiu.
- 1896** • **BRANDEISZ, Josef** (1896, Ciacova-Timiș-1978) – **115 ani** de la naștere: muzicolog, profesor și violonist.

24 august

- 1936** • **BYATT, Antonia Susan** (1936, Yorkshire) – **75 de ani** de la naștere: profesor universitar, scriitor, critic literar. Romancieră și poetă. A predat la London University și la Central School

of Art and Design, iar din 1972 a devenit lector universitar în literatură engleză și americană la University College, Londra. În 1983 a renunțat la cariera universitară pentru a se dedica în întregime scrisului. A fost președinte al Societății Autorilor între 1986 și 1988, membru al „Literature Advisory Panel” al Consiliului Britanic între 1990 și 1998, și membru al juriului pentru numeroase premii literare, inclusiv pentru Booker Prize. Este unul dintre criticii literari de marcă ai momentului și publică permanent articole în numeroase cotidiane și reviste de specialitate, printre care și Suplimentul Literar „Times”, „The Independent” și „Sunday Times”. Numeroase premii.

25 august

- 1776** • **HUME, David** (1711-1776) – **225 de ani** de la moarte: istoric și filozof englez. Reprezentant al empirismului. A dezvoltat o teorie a cunoașterii întemeiată pe experiență, printr-o analiză critică a conceptului de cauzalitate („Tratat despre natura umană”, „Istoria Angliei”, „Dialoguri asupra religiei naturale”).
- 1976** • **JOHNSON, Eyvind Olof Verner** (n. 27 iul. 1900, Svartbjörnsbyn-d. 1976, Stockholm, Suedia) – **35 de ani** de la moarte: scriitor suedez. Operă romanească profund angajată în contemporaneitate, de accentuat caracter intelectualist, cu problematică socială, politic și psihologică, influențată de analiza freudiană a inconștientului, dar și de experiența artistică oferită de proza lui Proust și Joyce. După începuturi aflate sub semnul realismului

psihologic, sondând diverse straturi ale societății suedeze („Oraș în umbră”, “Adio, Hamlet”; “Bobinack”) și proză psihanalitică („Ploaie în zori”), ciclul românesc autobiografic „Romanul lui Olof”, marchează prin echilibrul mijloacelor artistice, una din realizările de seamă ale scriitorului. Johnson este apărător al valorilor umane în fața dictaturii și a războiului în trilogia „Grupul Krilon” și în romanul de notabil suflu epic „Valul uriaș”, inspirat de tehnica monologului interior. Romane istorice („Vise de trandafir și foc”, „Nori peste Metapontion”). Remarcabil stilist. Premiul Nobel (1974).

26 august

- 1871** • **SERBAREA ȘI CONGRESUL studenților de la Putna – 140 de ani** de la organizarea lor cu semnificație deosebită – 26-28 aug.1871. Între participanți și organizatori Ion Slavici, Mihai Eminescu, Ciprian Porumbescu.
- 1881** • **CERNA, Panait** (n. 1881-d. 1913) – **130 de ani** de la naștere: poet român intimist.

27 august

- 1576** • **TIȚIAN (TIZIANO) Vecellio** (c. n. 1485-d. 1576, Veneția) – **435 de ani** de la moarte: corifeu al Renașterii italiene. Nu se cunosc detalii despre prima parte a vieții sale. Provenind dintr-o familie veche, el s-a născut în Pieve, în regiunea muntoasă Cadore. La 11 ani a fost trimis la Veneția, unde a devenit mai întâi ucenicul lui Gentile Bellini, apoi al fetelui acestuia, Giovanni. Pe urmă a lucrat cu marele Giorgione. A realizat mari fresce în Veneția și Padova, precum și

comenzi în Franța pentru Francisc I (1494-1547), în Spania pentru Carol Quintul (1500-1558). Portretul său ecvestru cu Carol Quintul (1548) simbolizează victoria militară asupra prinților protestanți în 1547. A executat la Roma comenzi pentru Papa Paul al III-lea (1534-1549), iar în Spania a lucrat doar pentru Filip al II-lea (1527-1598). Viața niciunui alt artist nu a fost atât de frumoasă, imaginea vieții reflectându-se și în caracterul operei sale. Se pricepea la portretistică, la peisagistică, la tablouri cu teme religioase și mitologice. În fiecare dintre aceste domenii îl egalau și alții, dar meritul său este că el a excelat în toate; era un talent universal, un geniu atotcuprinzător, echilibrat, senin, maiestuos. Frumoasele femei culcate ale lui Tițian, numite fie Venus, fie altfel, sunt printre cele mai originale și remarcabile creații ale școlii venețiene (v. „Venus din Urbino”). Tiziano dezvoltă un stil personal al culorilor, care veneau aplicate în mod rapid, câteodată imprecis, fără desene pregătitoare: rezultatul este o expresivitate directă, figurile sunt mai vii și reale. Este unul din cei mai prestigioși portretiști și cu siguranță cel mai influent. Una din capodoperele sale este tabloul „Ecce homo” din Pinacoteca Muzeului „Brukenthal” din Sibiu: este pictat de Tițian în anii senectuții și reprezintă cel mai frumos bust al lui Cristos.

1841

• Marele pianist și compozitor de 11 ani, **Carl FILTSCH**, susține primul său concert în Sala Teatrului (actuala Sală Thalia) din Sibiu. A fost urmat de **Franz LISZT** la 20 noi. **1846**.

- 1871** • **DREISER, Theodor Herman Albert** (n. 1871-d. 28 dec. 1945) – **140 de ani** de la naștere: scriitor nord-american naturalist cunoscut pentru modul în care trata realitatea vieții în operele sale.

28 august

- 1791** • **BORN, Ighațius** (n.1742, Cavnic-d.1791, Viena) – **220 de ani** de la moarte: cărturar, muzicolog, mineralog.
- 1816** • **PORCIUS, Florian** (n. 1816, Rodna, Districtul Năsăud-d. 30 mai 1906, Rodna, Comitatul Bistrița-Năsăud) – **195 de ani** de la naștere: botanist român, membru titular al Academiei Române. Unul dintre cei mai de seamă creatori ai terminologiei botanice românești. Colaborează cu Dimitrie Brândză la „Flora Dobrogei”, revenindu-i precizarea nomenclaturii și a sinonimelor, alcătuirea cheilor de determinare și scrierea diagnozelor. În Biblioteca Academiei Române se află manuscrisul (B. A. R nr. 3281) intitulat „Explicarea termenilor botanici, care se folosesc în opurile botanice la descrierea plantelor fanerogame și criptogame vasculare”.
- 1911** • **Serbările de la BLAJ – 100 de ani** de la Semicentenarului Asociațiunii, (28-30 august), organizate cu mare fast de către un comitet în care a activat asiduu Iuliu Maniu. Cu această ocazie s-a organizat și o expoziție specială cu 4 secții în scopul de a înfățișa tot ce avea Blajul (și împrejurimile) vrednic de văzut. S-au organizat concerte, reprezentații teatrale, baluri. Au participat mari personalități politice, culturale, clericale, mari economiști din Transilvania și ai Regatului României deopotrivă, între care Nicolae

Iorga, I. L. Caragiale, George Coșbuc, Ion Bianu, Gh. Pop de Băsești, Octavian Goga, Ioan Lupaș, Vasile Goldiș, Partenie Cosma, Andrei Bârseanu (atunci a fost ales președinte al ASTREI, până la moartea sa, în 1922), vicepreședinte al ASTREI, frații Mocioni; remarcăm și zborul aviatic, demonstrativ al lui Aurel Vlaicu; au fost prezenți și gazetari de la mari periodice românești, transilvănene și din Vechiul Regat.

- 1916** • **WRIGHT MILLS, Charles** (n. 1916, Waco, Texas-d. 20 mart. 1962, New York) – **95 de ani** de la naștere: unul din marii teoreticieni ai sociologiei. Cea mai cunoscută lucrare: „Imaginația sociologică”.

29 august

- 1526** • **Acum 485 de ani** s-a desfășurat **Bătălia de la MOHÁCS**, în Ungaria; armata ungară este zdrobită de turci, care ocupă Buda. Au desființat regatul feudal ungar, care se va reface într-o altă formă, abia în 1867.
- 1541** • **Transilvania devine principat autonom** vasal Imperiului Otoman după Bătălia de la Mohács, când Ungaria a fost transformată în pașalic turcesc.
- 1881** • **LARBAUD, Valéry** (cunoscut și sub pseud. A.-O. Barnabooth, L. Hagiosy, X. M. Tourmier de Zamble) (n. 1881, Vichy-d. 2 febr. 1957, Vichy, Franța) – **130 de ani** de la naștere: poet, romancier, eseist francez.
- 1936** • **GARCIA LORCA, Federico** (n. 1898, Fuente Vaqueros, Granada-d. 1936) – **75 de ani** de la moarte: poet și dramaturg spaniol. Lirică de inspirație folcloristică și modernistă, străbătută de

obsesia dragostei și a morții („Romancero țigănesc”). Teatru poetic evoluând sub semnul tragicului („Nuntă însângerată”, „Casa Bernardei Alba”). Personalitate artistică complexă, cu aptitudini pentru muzică, pictură, regie, actorie, a fost unul din exponenții majori ai generației de la ’27. Lirica sa sintetizează modernismul viziunii poetice dominată de imagism metaforic și muzicalitatea expresiei, cu forme romancero, canto jondo și teme tradiționale, a căror constanță a constituie peisajul și folclorul andaluz, motivul morții conjugat cu cel al sângelui, antiteza între natură și civilizație, instinct și rațiune, sentimentul misterului, stilizarea sentimentului erotic („Carte de poeme”, 1921; „Cântece”, 1927; „Cântece Țigănești”, 1928; „Poemul cântecului profund”, 1935, „Lamentații pentru Ignacio Sánchez Mejía”). Condamnat de un tribunal franchist, a fost executat.

30 august

- 1871** • **RUTHERFORD, Ernest** (n. 1871, Brighwater, Noua Zeelandă-d. 11 oct. 1937, Cambridge, Anglia) – **140 de ani** de la naștere: fondatorul fizicii nucleare.
- 1891** • **BACALOGLU, Emanoil** (n. 29 apr. 1830-d. 1891) – **120 de ani** de la moarte: savant enciclopedist, fizician, matematician și chimist. A redactat 17 memorii științifice de mare valoare și cu contribuții originale despre suprafețe podare, metode chimice originale de obținere a unor substanțe ca oxamatul bazic de plumb, de nichel, de cupru etc. Este primul organizator al învățământului superior de fizică și redactează

primul manual de fizică tipărit în limba română în 1870. A anticipat sistemul periodic al elementelor. A participat nemijlocit la fondarea Atheneului Român, a Societății Române de Științe, a Societății de Științe fizice și matematice, a Societății Române de Geografie; a ajutat la instalarea primei termocentrale electrice(1882).

31 august

- 1966**
- **EDSCHMID, Kasimir** (pseud. lui Eduard Schmid) (n. 5 oct. 1890, Darmstadt, Hessa, Germania-d. 1966, Trasp, Elveția) – **45 de ani** de la moarte: scriitor și jurnalist german.

SEPTEMBRIE

“...Bibliotecile acestea trebuie să încapă în mâna unor oameni pricepuți care să știe să fie oameni vii, însuflețitori ai acestor lăcașuri unde sufletul unui neam își poate da seama de el însuși și deci să-și capete deplina așezare”

Henri H. Stahl

Septembrie						
Du	Luni	Marți	Miercuri	Joi	Vineri	Sâmbătă
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

<p>3 Alexandru Borza – 40 de ani de la moarte; 5 Giacomo Meyerbeer – 220 de ani de la naștere; 8 Ioan Bianu – 155 de ani de la naștere; 8 Antonin Dvořak – 170 de ani de la naștere; 9 Henri H. Stahl – 20 de ani de la moarte; 9 Henri Toulouse-Lautrec -110 ani de la moarte; 12 Elie Dăianu – 55 de ani de la moarte; 12 Tiron Albani – 35 de ani de la moarte; 12 Eugenio Montale - 30 de ani de la moarte; 15 Emil Botta – Centenar; 17 George Bacovia – 130 de ani de la naștere; 17 Moses Gaster – 155 de ani de la naștere; 18 Vasile Cârlova – 180 de ani de la moarte; 18 Samoilă Mârza – 125 de ani de la naștere;</p>	<p>1 Ziua Mondială a Păcii; Ziua Jandarmeriei; 8 Ziua Internațională a Alfabetizării; 13 Ziua Pompierilor (România); 24 Zilele Europene ale Patrimoniului;</p> <hr/> <p>19 Gustav Gündisch – 15 ani de la moarte; 19 Lucia Sturdza-Bulandra – 50 de ani de la moarte; 20 George Coșbuc – 145 de ani de la naștere; 20 Alexandru Sadi-Ionescu – 85 de ani de la moarte; 21 Vasile Militaru – 125 de ani de la naștere; 27 Iustin Panța – 10 ani de la moarte; 28 Costache Negri – 135 de ani de la moarte; 29 Caravaggio – 155 de ani de la naștere; 29 Dimitrie Comșa – 155 de ani de la naștere.</p>
--	--

1 septembrie

- 1911** • **ABE, Komei** (n. 1911, Hiroshima-d. 28 dec. 2006, Tokio) – **100 de ani de la naștere**: compozitor japonez de muzică contemporană.
- 1991** • **Sărbătoarea Națională a Republicii Uzbekistan**. Ziua Independenței.

2 septembrie

- 1666** • A izbucnit marele incendiu al Londrei, care, în timp de 5 zile, a distrus întregul oraș, inclusiv Catedrala „Sfântul Paul”; în memoria victimelor a fost ridicată o statuie care se află în centrul Londrei.
- 1831** • **MANGIUCA, Simion** (1831, Broșteni-Caraș-1890) – **180 de ani** de la naștere: scriitor. Și-a donat biblioteca Asociațiunii ASTRA.
- 1916** • **JAKÓ, Zsigmond Pál** (n. 1916, Roșiori, Bihor-d. 26 oct. 2008) – **95 de ani** de la naștere: istoric și arhivar român de etnie maghiară, membru de onoare al Academiei Române (1996).

3 septembrie

- 1546** • A murit **Petru RAREȘ**, domn al Moldovei, fiul natural al lui Ștefan cel Mare (1527-1538, 1541-1546). În mai multe bătălii a rezistat expansiunii ungare, polone și otomane.
- 1596** • S-a născut **Nicolo AMATI**, constructor italian de violi, profesor al renumitului meșter de violi Antonio Stradivarius (m.12.08.1684).
- 1876** • S-a născut **Constantin KIRIȚESCU**, istoric, scriitor român, autor al unei importante monografii (trei volume) dedicate participării României la prima mare conflagrație mondială; a contribuit la dezvoltarea învățământului secundar, a reprezentat țara noastră la Liga Națiunilor, în secția școlară (3/16) (d. 12 aug. 1965). În urmă cu **135 de ani**.
- 1901** • **DENDRINO, Gherase** (n. 1901, Turnu-Măgurele-d.1973) – **110 ani** de la naștere: compozitor și dirijor român. A compus operete

(„Lăsați-mă să cânt”, „Lysistrata”), muzică ușoară, muzică de film, muzică de radio etc.

- 1941**
- **70 de ani** de când hitleriștii au folosit pentru prima dată gazul „Cyklon B” pentru uciderea deținuților din lagărul de concentrare Auschwitz-Birkenau.
 - S-a născut scriitorul rus **Serghei DOVLATOV** (“Ne-am întâlnit, am sporovăit”) (d. 24 aug. 1990).
- 1971**
- **BORZA, Alexandru** (n. 21 mai 1887, Alba Iulia-d. 1971, Cluj) – **40 de ani** de la moarte: botanist, geobotanist, istoric al științei, prof. universitar, academician, ctitor și fondator de instituții și publicații științifice. Fondatorul Grădinii Botanice a Universității din Cluj. Cunoscut pentru studiile sale de sistematica plantelor superioare, de ecologie, etnobotanică etc.
- 1976**
- Sonda cosmică americană „Viking 2” a atins solul planetei Marte; experiențele realizate au avut ca scop explorarea Planetei Marte și au condus la părerea că nu există compuși organici pe Planeta Roșie. Acum **25 de ani**.
- 1991**
- Acum **20 de ani**, printr-o declarație a Parlamentului, România a devenit primul stat care a recunoscut independența Republicii Moldova.

4 septembrie

- 1851**
- S-a născut **Juliu JUNG**, istoric austriac, membru corespondent străin al Academiei Române (d.08.06.1910).
- 1911**
- S-a născut poetul român **Gabriel GEORGESCU** (d. 19 iun. 1973). **Centenar** de la naștere.

- 1956** • Adoptarea, de către Consiliul de Securitate al ONU, a rezoluției prin care se condamnă sclavagismul.
- 2001** • A avut loc inaugurarea primului parc Disney pe mare din lume – DisneySea – situat în apropiere de Tokio.

5 septembrie

- 1791** • **MEYERBEER, Giacomo** (Jakob Liebmann Beer) (n. 1791, Berlin-d. 2 mai 1864, Paris) – **220 de ani** de la naștere: compozitor, pianist și dirijor german. Atras de scenă devine un reprezentant strălucit al genului operei mari franceze. Cele mai cunoscute lucrări ale lui Meyerbeer sunt: „Robert diavolul”, „Hughenoții”, „Profetul”, „Africana”, „Steaua nordului”. A mai compus un oratoriu, cantate, muzică religioasă, piese pentru orchestră, piese pentru pian, pentru voce și pian, muzică de scenă, muzică de fanfară etc. La 20 ian. 1839 Asociația de Muzică din **Sibiu** a avut primul concert în Sala de Redute a „Împăratului Romanilor” cu opere de Mozart, Weber, Meyerbeer și Bellini.
- 1896** • **DODERER, Heimito von** (n. 1896, Weidlingau, Austria-d. 23 dec. 1966, Viena) – **115 ani** de la naștere; 45 de ani de la moarte: scriitor austriac. A scris romane social-psihologice de epocă, aparținând realismului magic, cu elemente de umor macabru și grotesc ce reclamă o viziune ironică modernă, surprinzând cele mai variate tipologii ale societății vieneze din prima jumătate a secolului al XX-lea („Ferestrele luminate”, „Merovingienii sau familia totală”).

Versuri expresioniste („Drum prin tenebre”),
nuvele („Trompetele Ierihonului”).

- 1921** • **MARINO, Adrian** (n. 1921, Iași-d. 17 mart. 2005, Cluj) – **90 de ani** de la naștere: critic, istoric și teoretician literar român. În 1966 îi apare lucrarea de doctorat „Viața lui Alexandru Macedonski” și în 1967 „Opera lui Alexandru Macedonski”, urmată de „Introducere în critica literară” (1968), apoi „Modern, modernism, modernitate” (1969), „Dicționar de idei literare” I A-G (1973), „Critica ideilor literare” (1974). Este considerat un fondator al hermeneuticii ideilor literare, nu numai pe plan național, dar și internațional. În studiile închinat lui Mircea și Étiamble, cercetători cu poziții diametral opuse, unul apologet al miturilor, altul dușmanul lor, Marino le găsește trăsături similare și identitate comună în „proclamarea aceluiași universalism cu adevărat universal”.

6 septembrie

- 1766** • S-a născut savantul britanic **John DALTON**. Principalele lui preocupări științifice au fost în domeniul meteorologiei, al analizei aerului și al comportării amestecurilor de gaze, acestea din urmă ducându-l la enunțarea teoriei atomice (d. 27 iul. 1844).
- 1906** • **BUICLIU, Nicolae** (n. IVANCIOFF, Nicolae Ștefan, 1906, Corabia-d.18 apr.1974, București) – **105 ani** de la naștere: compozitor și profesor român. Creația sa denotă predilecția compozitorului pentru muzica instrumentală și o solidă legătură de limbaj melodic cu muzica populară românească. A scris trei simfonii și alte

lucrări orchestrale, un concert de pian, muzică de cameră.

- 1921** • **LAFORET (DIAZ), Carmen** (n. 1921, Barcelona-d. 28 febr. 2004, Madrid) – **90 de ani** de la naștere: romancieră spaniolă și scriitoare de scurte nuvele, care a primit recunoaștere internațională când „Nada” (1984) a primit Premiul Nadal.

7 septembrie

- 1726** • **PHILIDOR, François André Dannican** (n. 1726, Dreux-d. 24 aug. 1795, Londra) – **285 de ani** de la naștere: compozitor ale cărui opere comice au fost foarte gustate în epocă; a fost și cel mai mare șahist francez al timpului său. A lăsat o carte de șah, devenită celebră „Analiza jocului de șah”. A fost însă și un compozitor de talent; a fost primul compozitor francez de operă care a introdus aria descriptivă, cvartetul vocal neacompaniat și duetul întemeiat pe două melodii cu totul diferite. Dintre operele comice de reținut „Potcovarul”, „Sancho Pança”, „Pădurarul”, apoi o operă tragică, lucrări corale, romanețe ș.a.m.d.
- 1866** • S-a născut dramaturgul și prozatorul francez **Tristan BERNARD**, autor de piese scrise în registru comic: „Sălbaticul”; „Jules, Juliette și Julien”.
- 1921** • Acum **90 de ani** s-a născut **Arthur FERRANTE**, pianist american.
- 1931** • **Nicolae TITULESCU** a fost reales în funcția de președinte al celei de-a XII-a Sesiuni ordinare a Adunării Societății Națiunilor; a fost un caz unic în istoria Ligii Națiunilor, când un fost președinte al Ligii a fost reales pentru o nouă sesiune.

- 2001** • A fost prezentat, în cadrul Festivalului de Film de la Veneția, filmul lui Lucian Pintilie, „După-amiaza unui torționar”, realizat după romanul „Drumul Damascului” de Doina Jelea.

8 septembrie

- 1841** • **DVOŘÁK, Antonin** (n. 1841, Nelahozeves-d. 1 mai 1904, Praga) – **170 de ani** de la naștere: compozitor și pedagog ceh; împreună cu Bedrich Smetana, a pus bazele școlii muzicale naționale cehe moderne. Creația sa cuprinde opere („Rusalka”, „Iacobinul”, „Armida”, „Dimitri”, „Diavolul”, „Katia” etc.), muzică de scenă, lucrări vocal-simfonice, între care un „Strabat Mater”, coruri a capella, lucrări simfonice (9 simfonii, serenade, rapsodii, uverturi, printre care „Uvertura husită” și ciclul de uverturi „În mijlocul naturii”, „Carnaval” și „Othello”, poeme simfonice etc.), lucrări concertante, muzică de cameră, piese instrumentale, melodii vocale cu pian și duete vocale („Duetele morave” etc.). Dvořák a fost membru al Academiei Cehoslovace de Știință și Artă.
- 1856** • **BIANU, Ioan** (n. 1856, Făget, Alba-d. 13 febr. 1935) – **155 de ani** de la naștere: **bibliograf**–academician. Studii liceale la Blaj, universitare – filosofie (1876-1880), la București, specializare la Milano și Paris (1880-1883). Bibliotecar la Biblioteca Academiei (din 1879), profesor secundar, profesor universitar la catedra de istoria literaturii române, primul ei titular (din 1902), la Universitatea din București. Membru corespondent (din 1887), titular (din 1902) și președinte al Academiei Române (1929-1932).

Învățat de mare erudiție și perfect cunoscător al literaturii române vechi, Ion Bianu a dat istoriografiei românești două importante instrumente de lucru – „Catalogul manuscriselor românești din Biblioteca Academiei”, 3 vol., și „Bibliografia românească veche, 1508-1830”, 3 vol., care, prin rigurozitatea și soliditatea investigației pe care sunt întemeiate, rămân și astăzi de neînlocuit. Ion Bianu a consacrat cea mai mare parte a activității sale organizării Bibliotecii Academiei, fiind după aprecierea lui N. Iorga, „întemeietorul cel adevărat, păzitorul statornic și harnicul străjer” al ei. Este unul dintre autorii principali ai reformei ortografice din 1904 a Academiei, reformă care a reprezentat un pas important în introducerea principiului fonetic în scrierea limbii române. Sub îndrumarea lui Ion Bianu s-a organizat primul Congres Național al Bibliotecarilor (București, 1924) și prima „Asociație a Bibliotecarilor din România” (la 15 sept. 1924), al cărui președinte a devenit. Editor al unor texte de veche limbă românească, a contribuit în chip esențial la progresul paleografiei chirilice. (Vezi și „Album de paleografie românească”, București, 1940).

- 1916** • **HABECK, Fritz** (pseud. Glenn Gordon) (1916, Neulengbach, Austria-16 febr. 1997, Baden, Austria) – **95 de ani** de la naștere: scriitor austriac, dramaturg, traducător, director de teatru, lector și jurist. Dintre romane: „Orașul chipurilor cenușii”, „Pe cont propriu”.
- 1981** • **YUKAWA, Hildeki** (n. 23 ian. 1907, Tokyo-1981) – **30 de ani** de la moarte: fizician japonez, laureat al Premiul Nobel pentru Fizică în 1949. S-

a ocupat de fizica nucleară și de razele cosmice, emițând ipoteza existenței mezonului, particulă descoperită, ulterior, în razele cosmice. Este cetățean de onoare al orașului Kyoto.

9 septembrie

- 1896** • **MILLO, Matei** (24 mai 1814, Slătărești, Suceava-d. 1896, București) – **115 ani** de la moarte: actor de teatru, dramaturg, director de scenă, conducător de trupă, regizor, profesor de arta actorului. Matei Millo a fost un fervent susținător al repertoriului național și un interpret strălucit al comediilor lui Vasile Alecsandri. A cultivat în teatrul românesc interpretarea realistă, reacționând împotriva stilului declamator. Dintre rolurile amintim: travestiurile „Chirița”, „Mama Anghelușa”, „Baba Hîrca”, „Ciubăr” din „Despot-Vodă”, „Barbu Lăutaru” de V. Alecsandri, „Shylock” din „Neguțătorul din Veneția” de Shakespeare, „Sancho Panza” din „Don Quijote” de Cervantes, „Figaro” din „Nunta lui Figaro” de Beaumarchais.
- 1861** • **BÂRSESCU, Agatha** (n. 1861-22 noi. 1939) – **150 de ani** de la naștere: prima actriță româncă prezentă pe scenele teatrelor din Viena, apoi și din America (roluri în piesele: „Medeea”, „Antigona” de Sofocle, „Maria Stuart” de Schiller).
- 1901** • **TOULOUSE-LAUTREC, Henri de** (n. 24 noi. 1864, Albi, Franța-d. 1901, Château Malromé, Franța) – **110 ani** de la moarte: pictor și litograf francez post-impresionist ce a avut un rol important în dezvoltarea artei afișului modern (picturile „Jane Avril”, „Yvette Guilbert”). A abordat o mare varietate de genuri, de la desen, la

gravură și pastel, fiind cel care a realizat afișele unor spectacole pentru celebrul „Moulin Rouge”. Format sub influența lui Degas și mai ales a stampelor japoneze. Subiectele sale favorite sunt luate din lumea cabaretelor din Montmartre. Dezvoltă arabescul expresiv al desenului incisiv și sintetic, coloritul într-o gamă redusă, în tente plate și largi, extrema simplificare a siluetelor și a figurilor.

- 1911** • A fost efectuată prima cursă poștală cu avionul în Europa, în urmă cu **100 de ani**.
- 1916** • **95 de ani** de la **Bătălia de la Șelimbăr**, câștigată de armata română, care înaintează în urma victoriei până la Rășinari și Orlat.
- 1991** • **STAHL, H. Henri** (n. 1901, București-d. 9 sept. 1991, București) – **20 de ani** de la moarte: sociolog, istoric, jurist, memorialist, reprezentant de frunte al Școlii monografice. Redactor șef al colecției „Biblioteca Historica Romaniae”. Adept al cercetărilor empirice, fundamentate teoretic și metodologic, al înțelegerii procesuale și raționale, a culturii și societății. Academician (1990), profesor universitar la București. Colaborator al lui Dimitrie Gusti, la cererea căruia, au construit, împreună cu V. I. Popa, Muzeul Satului din București. Lucrări teoretice privind metodele de investigație sociologice („Tehnica monografiei sociologice”, „Teoria și practica investigațiilor sociologice”) și de istorie socială („Nerej, un village d’une région archaïque”, „Contribuții la studiul satelor devălmășate românești”, „Civilizația vechilor sate românești”). Alte lucrări: „Introducere în sociologie”, „Gânditori și curente de istorie socială românească”.

10 septembrie

- 1991** • Mihail S. Gorbaciov a convocat, la Moscova, prima conferință asupra drepturilor omului din URSS, înainte de dispariția statului comunist.

11 septembrie

- 1851** • Emigrația română a aderat la Comitetul Central Democratic European de la Londra. Dimitrie C. Brătianu, reprezentantul României, a fost cel care a semnat actul de adeziune, în urmă cu **160 de ani**.

12 septembrie

- 1836** • A murit dramaturgul **Christian Dietrich GRABBE**, exponent al dramei realiste germane din sec. al XIX-lea (n. 11 dec. 1801).
- 1871** • **140 de ani** de la nașterea lui **Rudolf EISENMENGER** (n.1871, Alba Iulia-d.27 iun. 1946, Viena); 65 de ani de la moarte: medic. A funcționat la Orăștie, Bazna, Sibiu și Viena. Inventator al Biomotorului (1900, Orăștie).
- 1916** • **Primul război mondial.** După bombardamentele nocturne din 15 și 21 aug., asupra Bucureștiului sunt lansate de avioanele germane bombe care, în mai puțin de cinci minute, produc un adevărat masacru: 485 de morți și 1 000 de răniți; în această zi s-au înregistrat 7 atacuri aeriene consecutive.
- 1931** • Acum **80 de ani** s-a născut **George DAN**: tehnician, cercetător în domeniul electronicii și fizicii nucleare; a publicat numeroase studii și cărți de specialitate („Radiorecepția de la A la Z”, „Construiți un televizor”) și a contribuit la realizarea primului magnetofon produs în serie la

- MTT Clăbucet, a primului televizor de amator și primele recepții TV la distanță mare.
- 1941** • A murit biologul german **Hans SPEMANN**; studii asupra embrionului și evoluției ulterioare; laureat al Premiului Nobel pentru medicină, 1935 (n. 27 iul. 1869).
- 1956** • **CAROSSA, Hans** (n. 15 dec. 1878, Tölz, Bavaria, Germania-d. 1956, Rittsteig) – **55 de ani** de la moarte: poet și prozator german, care a contribuit la dezvoltarea romanului autobiografic german. Chirurg pe front. Descrie în 1924: „Jurnal românesc” (Rumänisches Tagebuch) – relatarea a trei luni petrecute pe frontul românesc din Primul Război Mondial.
- **DĂIANU, Elie** (n. 9 mart. 1868, Cut, Alba-d. 1956, Cluj) – **55 de ani** de la moarte: preot, istoric. Studiile gimnaziale în Sibiu și Blaj, teologice la Universitatea din Budapesta (1889-1892), apoi filologice la Universitățile din Graz și Budapesta (cu doctoratul la cea din urmă). Redactor la „Tribuna” și „Foaia Poporului” din Sibiu (1896-1900), profesor suplinitor la Seminarul teologic din Blaj, concomitent profesor de Germană și Română la Gimnaziul de acolo (1900-1902), preot și protopop în Cluj (din 1902), după 1918 președinte al Comisiei Monumentelor Istorice, secția pentru Transilvania; senator și deputat în Parlamentul României. A înființat și condus „Răvașul”, revistă culturală ilustrată (săptămânal, Cluj, 1907-1910), în care a publicat o serie de studii istorice și a tradus Supplexul din 1791 în românește, a scris biografiile unor oameni de seamă, a militat pentru refacerea unității bisericești a românilor din Transilvania. Lucrări:

„Supplex Libellus Valachorum. Cererea prezentată împăratului Leopold II de episcopul Ioan Bob și Gherasim Adamovici în numele întreg poporului român din Transilvania în anul 1791”. „Textul original și traducerea românească”, Sibiu, 1901; „Biserica lui Bob în Cluj”, Cluj, 1906; „Eminescu în Blaj. Amintiri de ale contemporanilor”, Sibiu, 1914; „Al doilea președinte al ‘Asociațiunii’: Vasile L. bar. Pop (1819-1875)”, Sibiu, 1925; „Leul de la Șișești. Preotul luptător Dr. Vasile Lucaciu”, 1937; „Ioan Micu Moldovan zis Moldovănuț”, 1937; „Timotei Cipariu”, 1938; „Gheorghe Șincai de la Șinca Veche”, 1939; „Ardealul în avangarda renașterii național”, 1939; „Un ungur despre drepturile istorice ale României”, 1939; „Poetul silezian Martin Opitz și românii din Transilvania”, 1946. Traduceri: O. Prohaszka – „Iisus Christos și viața modernă”, 1906; O. Prohaszka, „Apostolie modernă”, 1907. A reeditat „Predicile lui Petru Maior”, 3 vol., 1906. Colaborări la numeroase periodice românești din prima jumătate a secolului al XX-lea.

1976

• **ALBANI, Tiron** (n. 20 ian. 1887, Gârbova, Aiud, Alba-d. 12 sept. 1976, Oradea) – **35 de ani** de la moarte: militant socialist, luptător pentru unirea tuturor românilor, membru în Consiliul Național din Transilvania. A învățat ca ucenic meseria de tâmplar. Este editor și redactor responsabil la „Adevărul” (Sibiu, 1918-1919), devenit, după mutarea de la Budapesta, organ al Partidului Social Democrat din Ardeal și Banat, și la periodicele care l-au continuat: „Tribuna socialistă” (Sibiu-Cluj, 1919-1921), „Dezrobirea,

organ al Partidului Socialist din Transilvania” (Cluj, 1921) și „Dreptatea” (Brașov, 1921).
Lucrări: „Leul de la Șișești” (1936), „Douăzeci de ani de la Unire” (1938) și „Un petec de Asie în Europa” (1941), lucrări situate la limita dintre proza literară, istorie și reportaj, „Craiul Munților” (1934, dramă istorică) etc. Ca membru în Consiliul Național Român Central (cu sediul la Arad) a avut atribuția de a mobiliza la Alba Iulia minierii și muncitorii din Valea Jiului. După Adunare a trăit mai mulți ani la Aiud.

- 1981** • **MONTALE, Eugenio** (n. 12 oct. 1896-d. 1981) – **30 de ani** de la moarte: poet italian, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură în 1975, inițiatorul poeziei ermetice italiene („Oase de sepie”, „În timpul nostru”).

13 septembrie

- 1901** • În București, pe strada 13 septembrie, a fost dezvelit **Monumentul eroilor pompieri**, în memoria celor căzuți la 13 septembrie 1848, luptând împotriva trupelor turcești; grupul statuar realizat de E. Hegel, reprezintă pe Nike, personificarea Victoriei, care anunță cu trompeta biruința, iar cu celălalt braț sprijină un ostaș rănit

14 septembrie

- 1851** • **COOPER, James Fenimore** (1789-1851) – **160 de ani** de la moarte: scriitor american, fondator al romanului istoric american. Cunoscut pentru romanul „Ultimul mohican”.
- 1876** • **135 de ani** de la nașterea istoricului **Alexandru Lapedatu**, specialist în istoria evului mediu; membru al Academiei Române, președinte al

acestui for în perioada 1935-1938) (d. 30 aug. 1954).

- 1916** • **ECHEGARAY Y EIZAGUIRRE, José** (n. 19 apr. 1832, Madrid-d. 1916, Madrid) – **95 de ani** de la moarte: inginer, dramaturg, matematician și politician spaniol de origine bască, primul laureat al Premiului Nobel pentru Literatură în 1904. Operă dramatică ce oscilează între legendele istorice ale romantismului și problematica morală ibseniană, pe motivele tradiționale ale teatrului iberic (sentimentul cavalerismului, onoarea casnică, îndoiala asupra sincerității în iubire), dezvoltate în conflicte violente („Soția răzbunătorului”, „În mânerul spadei”, „Nebunie ori sfințenie”, „Marele ocnaș”, „Fiul lui Don Juan”).
- 1926** • A fost construită, la Reșița, prima locomotivă românească pentru ecartament normal.
- 2001** • A avut loc, la Muzeul Țăranului Român din București, prima ediție a „Târgului lemnului”, organizat cu prilejul zilei Sfântului Lemn pe care a fost răstignit Iisus Hristos și în amintirea pictorului **Horia BERNEA** (director al muzeului în perioada 1990-2000), născut la 14 septembrie 1938 (14-16 sept. 01).

15 septembrie

- 1911** • **BOTTA, Emil** (n. 1911, Adjud-d. 24 iul. 1977, București) – **100 de ani** de la naștere: poet, prozator și actor român. Poetul a făcut parte din grupul intitulat „Corabia cu ratați”, din care s-au desprins și filozoful Emil Cioran sau dramaturgul Eugen Ionescu. A fost poetul preferat al generației „Criterion”, pentru versurile sale, Mircea Eliade,

Emil Cioran, Nicolae Steinhardt aveau un adevărat cult. Este autorul unei poezii negre, existențialiste, cu personaje dintr-o mitologie proprie a morții, în consonanță cu filozofia trăirismului interbelic. Lirică neoromantică, elegiacă, încărcată de simboluri ale himericului, neliniștii și damnării. E un poet al măștilor, eul liric se devoalează prin toate aceste personaje, rezultând o comedie a morții și a neputinței.

• **BĂNĂRESCU, Petre Mihai** (n. 1921, Craiova-d. 12 mai 2009, București) – **90 de ani** de la naștere: zoolog și biogeograf român, specializat în ihtiologie, membru corespondent al Academiei Române din anul 1991 și membru titular din anul 2000.

17 septembrie

- 1881** • **BACOVIA, George** (pseudonim pentru George Vasiliu) (n. 1881, Bacău-d. 1957) – **130 de ani** de la naștere: poet român, format la școala simbolismului literar francez. Tehnică unică în literatura română, cu vădite influențe din marii lirici moderni francezi pe care-i admira.
- 1856** • **GASTER, Moses** (n. 1856, București-d.5 mart.1939, Abingdon, Marea Britanie) – **155 de ani** de la naștere: rabin evreu din România și Anglia, filolog, istoric literar, publicist și folclorist, cu deosebire în domeniul limbii și culturii române și al studiilor iudaice. Membru de Onoare al Academiei Române a fost totodată un luptător pentru emanciparea evreilor din România și un important conducător sionist.
- 1876** • **CATARGI, Alexis** (1876-1923) – **135 de ani** de la naștere: compozitor și dirijor român.

18 septembrie

- 1831** • **CÂRLOVA, Vasile** (n. 4 febr. 1809, Buzău-d. 1831, Craiova) – **180 de ani** de la moarte: poet și ofițer român, care deși a scris doar cinci poezii a intrat în „Istoria literaturii române” a lui George Călinescu și a introdus în literatura română faimoasa temă a preromantismului european.
- 1886** • **125 de ani** de la nașterea lui **Samoilă MÂRZA** (n. 1886, Galtiu, Sântimbru, Alba-d. 19 dec. 1967, Alba Iulia), fotograful manifestărilor Marii Uniri de la Alba Iulia.
- 1886** • **125 de ani** de la nașterea lui **Eitel KARLFRITZ** (n. 1886, Cisnădie-d. 9 dec. 1982, Bayreuth), cântăreț de oepă și actor. A lucrat la Teatrul din Sibiu și Timișoara.

19 septembrie

- 1996** • **Dr. GÜNDISCH, Gustav** (15 sept. 1907, Cisnădie, Sibiu-d. 1996, Gundelsheim-Neckar, înmormântat în Cisnădie) – **15 ani** de la moarte: istoric, profesor, cercetător, director al Arhivelor Statului Sibiu, referent cultural al Bisericii evanghelice din România (1945-1973). Contribuții la istoria medievală și modernă și la cultura sașilor din Transilvania, editor al volumelor IV-VII din culegerea de documente privind istoria sașilor din Transilvania „Urkundenbuch zur Geschichte der Deutschen in Siebenbürgen” În 1984 a primit medalia de merit a Republicii Federale Germania, în 1987 Premiul Cultural Transilvănean, iar în 1994 a devenit Doctor Honoris Causa al Universității „Lucian Blaga” din Sibiu.

- 1921** • **FREIRE, Paulo (1921-1997) – 90 de ani** de la naștere: profesor de filosofia educației la Universitatea Federală din Rio de Janeiro, Brazilia. Este unul din cei mai influenți gânditori și practicieni latino-americani din domeniul educației. Paulo Freire reinventează relația educațională, criticând procesele de dominare, de oprimare și colonizare. Din acest motiv, discursul său pedagogic devine unul politic. Teoria sa pedagogică este pedagoia celui oprimat, sau, mai recent, o pedagogie a eliberării.
- 1961** • **STURDZA-BULANDRA, Lucia** (n. 25 aug. 1873, Iași-d. 1961, București) – **50 de ani** de la moarte: renumită actriță de teatru din România. Una dintre marile figuri ale scenei românești, de neuitat în roluri de compoziție din dramaturgia universală și națională, spirit organizatoric, talent pedagogic ce a format generații întregi de actori: Nicolae Baltățeanu, George Calboreanu, Dina Cocea, Radu Beligan, Victor Rebengiuc.

20 septembrie

- 1896** • **CALLIMACHI, Scarlat (1896-1975) – 115 ani** de la naștere: gazetar, dramaturg și istoric.
- 1866** • **COȘBUC, George** (n. 1866, Hordou, Bistrița-Năsăud-d. 9 mai 1918, București) – **145 de ani** de la naștere: poet, membru al Academiei Române (1916); a desfășurat o intensă activitate publicistică, editând, împreună cu Al. Vlahuță, revista „Semănătorul”, iar, în 1906, „Viața Literară” și a tradus magistral marile epopei ale literaturii universale: „Odiseea”, „Eneida”, „Divina Comedie”, „Sakontala”. „Răboiul pentru neatârnare” și „Povestea unei coroane de oțel”,

apărute în 1899, sunt proze cu datele istorice romanțate. În anii liceului, Coșbuc desfășoară o bogată activitate literară în cadrul Societății de lectură a elevilor „Virtus Romana Rediviva”. În clasa a VII-a, Coșbuc este ales vicepreședinte al societății, iar din 1883 devine președinte. În 1884 publică în paginile revistei „Muza someșeană” primele sale poezii. Stabilite la Sibiu, o vreme, la chemarea lui Slavici, a lucrat ca redactor la „Tribuna”, alături de Ioan Becnitz (Becnițiu), Septimiu Albini, frații Eugen și Aurel Brote, dr. Daniil Popovici Barcianu, Dimitrie Comșa și Gh. Bogdan Duică. A locuit pe str. Bisericii nr. 11 (astăzi str. Justiției) pe str. Avram Iancu peste drum de Biserica Ursulinelor și pe str. Iernii nr. 11 (astăzi str. Timotei Popovici). Redacția Tribunei în perioada cât a stat Coșbuc în Sibiu se afla pe Heltauergasse nr. 5 (str. Cisnădiei, azi N. Bălcescu). La Sibiu îi apar cele mai izbutite poezii „Nunta Zamfirei”, „Mânioasă”, „Numai una”, „Rada”, „Crăiasa Zânelor”, „Fata morarului” și câteva povești, în „Biblioteca populară” a „Tribunei”. Coșbuc era prezent la întâlnirile scriitorilor de la Cafeneaua Habermann (Hotel Bulevard) și lua parte la escapadele dirijate de Eugen Brote la Rășinari, Păltiniș ori Gura Râului. Coșbuc era îndrăgit și așteptat de multe familii sibiene; invitat acasă de Slavici, de Daniil Popovici Barcianu, de Dimitrie Comșa, Zaharia Boiu, Nicolae Cristea, Partenie Cosma sau de Gh. Dima. Din toamna anului 1899 părăsește Sibiul și se stabilește la București, unde va publica volumele „Balade și idile”, „Fire de tort”, „Ziarul unui pierde-vară” și „Cântece de vitejie”. Își leagă

numele de apariția unor importante publicații: „Vatra”, „Semănătorul”, „Viața literară”; colaborează la „Familia”, „Lumea ilustrată”, „Tribuna Poporului”, „Albina”, „Revista ilustrată”, „Universul literar”, „Viața literară și artistică”, „Românul”, „Flacăra” etc. Opera lui Coșbuc dovedește modernitate și perenitate. Există o aparentă contradicție între “naivitatea” creației poetice a „Baladelor și idilelor” și erudiția traducătorului. Preocupare pentru fondul autohton și ingenuitate funciară. Are de asemenea poezii remarcabile cu teme sociale și istorice. După moartea unicului fiu, Alexandru, în 1915, se izolează. La 24 febr. 1918, apare în revista „Scena” din București ultima poezie a lui Coșbuc – „Vulturul”.

- 1926** • **SADI-IONESCU, Alexandru** (n. 21 iun. 1873, Saint Maurice, Franța-d. 20 sept. 1926, București) – **85 de ani** de la moarte: bibliofil, bibliograf, bibliotecar, **primul profesor de bibliologie** la Școala de Arhivistică și Paleografie (1925-26). Desfășoară o activitate intensă, laborioasă, în scopul organizării și sistematizării bibliografice în instituțiile de carte românești. Introduce catalogul de materii al Universității din Halle, îl adaptează nevoilor și impune utilizarea sistemului de clasificare zecimală. Sadi Ionescu are meritul de a fi primul care stabilește criteriile științifice ale organizării unei biblioteci. A promovat principiile occidentale de lucru și a susținut o serie de idei durabile despre biblioteconomie, menite a elimina viziunea împământenită la noi despre biblioteci, considerate numai *depozite complete* de cărți. Lui i se datorează alcătuirea inventarelor model, a

fișei internaționale, înființarea secției de foi volante, punerea la punct a periodicelor și constituirea catalogului pe materii. Lucrări: „Bibliografia călătorilor străini în ținuturile românești” (1916); „Publicațiunile periodice românești” (1913, cu Nerva Hodoș); „Bibliografia călătorilor străini în ținuturile românești”(1916); „Curs de biblioteconomie ținut la Școala de Arhivistică și Paleografie în anul școlar 1925-1926”; „Note și planul complet pentru Enciclopedia română”; „Contribuțiuni la repertoriul bibliografic universal”. Se stinge din viață la numai 54 de ani.

- 1976** • **ILIEȘIU, Iustin** (n. 18 mart. 1900, Maieru, Năsăud-d. 1976, București) – **35 de ani** de la moarte: profesor, ziarist, editor, inspector, înființează periodicul „Glasul Libertății”.

21 septembrie

- 1826** • **CAUDELLA, Philipp** (n. 1771-d. 1826) – **185 de ani** de la moarte: pianist, compozitor, cantor și organist la Catedrala din Sibiu (Piața Huet); 240 de ani de la naștere.
- 1866** • **WELLS, George Herbert** (1866-1946) – **145 de ani** de la naștere; 65 de ani de la moarte: scriitor englez, jurnalist, sociolog și istoric.
- 1886** • **MILITARU, Vasile** (n. 1886, Dobreni, Giurgiu-d. 8 iul. 1859, Ocnele Mari, Vâlcea) – **125 de ani** de la naștere: poet român.
- 1961** • **Millian, Claudia** (n. 21 febr. 1887-d. 1961) – **50 de ani** de la naștere: poetă simbolistă română.
- 1901** • **CRISTEA, Minodora** (n. 1901, Bicz, Neamț-1970, Sibiu) – **110 ani** de la naștere: bibliotecară a ASTREI din 1919 până în 1951 (la pensionare).

22 septembrie

- 1791** • **FARADAY, Michael** (n. 1791, Newington, Surrey-d. 25 aug. 1867, Hampton Court, Londra) – **220 de ani** de la naștere: fizician și chimist englez.
- 1931** • **COBĂLCESCU, Grigore** (1831-1892) – **180 de ani** de la naștere: geolog și paleontolog român. membru titular al Academiei Române din 1886. A fost primul profesor de geologie și mineralogie la Universitatea din Iași.

23 septembrie

- 1386** • **630 de ani** de la urcarea lui Mircea cel Bătrân pe tronul Țării Românești (1386-1418).

24 septembrie

- 1541** • **470 de ani** de la moartea alchimistului **Philippus Aureolus Theophrastus Bombastus PARACELSUS VON HOHENHEIM** (n. 10 noi. 1493, Einsiedeln, Mții Tirol-d. 24 sept. 1541, Biserica San Sebastian), medic, profesor, magician, filosof al naturii, călător. Între 1521 și 1524 va vizita Ungaria și Transilvania.
- 1896** • **FITZGERALD, Francis Scott Key** (1896, Saint Paul, Minnesota-1940, Hollywood) – **115 ani** de la naștere: scriitor american de origine irlandeză, ale cărui lucrări sunt proze paradigmatiche din „Era Jazzului”, eră pe care o descrie cel mai fidel. Fitzgerald este unul din reprezentanții de seamă ai generației dezamăgite a scriitorilor de după război, așa-numita „lost-generation”. Îl portretizează pe unul din proprietarii Metro-Goldwyn-Mayer, legendarul Irving Thalberg, în „Ultimul magnat”, roman

apărut postum. Fitzgerald este un reprezentant proeminent al tinerilor „play-boys”, cunoscând din interior goliciunea morală și lipsa de scop a acestui tip de existență. În romanele și nuvelele lui Fitzgerald, personajul-cheie apare ca ideal al femeilor anilor '20, și anume, tânărul amoret, dandi, nelipsit de la cocktailuri, dar și playboy-ul cinic, care-și risipește averea, amorul și pe sine însuși: „Fustangii și filosofi”, „Cei frumoși și blestemați”, „Povestiri din epoca Jazz-ului”, „Dincoace de paradis”, „Dulce e noaptea”. Cel mai important roman al său rămâne „Marele Gatsby” (1925), povestea cu final tragic a lui Jay Gatsby, milionarul apărut din neant, probează că în lumea banilor, valorile umane și sentimentele adevărate sunt sortite eșecului.

25 septembrie

- 1396** • **Bătălia de la Nicopole.** Armata turcă comandată de Baiazid I Fulgerul a zdrobit armata creștină, condusă de regele Ungariei - Sigismund de Luxemburg, căruia i s-a alăturat și corpul de oaste a lui Mircea cel Bătrân. Dominația otomană s-a consolidat, a înlăturat influența ungară din Peninsula Balcanică.
- 1881** • **LU HSÛN, Pinyi** (Lu Xun) (pseud. lui Chu Shu-Jen) (1881, Shaohsing, China-d. 19 oct. 1936) – **130 de ani** de la naștere; 75 de ani de la moarte: considerat cel mai mare scriitor al literaturii chineze a secolului al XX-lea.

26 septembrie

- 1791** • **GÉRICAUT, Théodore** (n. 1791, Rouen-d. 26 ian. 1824, Paris) – **220 de ani** de la naștere: important pictor și litograf francez, exponent al romantismului în pictură.
- 1916** • **95 de ani** de la **Bătălia de la Sibiu**, prima mare bătălie de pe frontul de nord, în urma căreia două zile mai târziu, armata română e obligată să se retragă.

27 septembrie

- 1871** • **DELEDDA, Grazia** (n. 1871, Nuoro, Sardinia-d. 15 aug. 1936) – **140 de ani** de la naștere; 75 de ani de la moarte: scriitoare italiană, laureată a Premiului Nobel pentru Literatură în anul 1926. Marea popularitate de care s-a bucurat în timpul vieții se datorează deopotrivă numărului mare de cărți publicate și impactul pe care romanele sale, de factură realistă cu puternice accente lirice l-au avut cu gustul cititorului italian din epocă.
- 1891** • **GONCEAROV, Ivan Alexandrovici** (n.18 iun.1812-d.1891) – **120 de ani de la moarte**: scriitor rus.
- 2001** • **PANȚA, Iustin** (n. 6 noi. 1964, București-d. 2001, Sibiu) – **10 ani** de la moarte: poet, redactor șef al Revistei de literatură și artă „Euphorion” din Sibiu, membru al Uniunii Scriitorilor din România. Absolvent al Facultății de Electronică, București (1989). Debut rebusistic la Sibiu, în revista „Transilvania” (1985). Debut editorial cu „Obiecte mișcate”, București (1991). Premiul Uniunii Scriitorilor din România (1991). Publică „Lucrurile simple sau echilibrul instabil” (1992), „Limitele puterii sau Mituirea martorilor”, în

colab. cu Mircea Ivănescu (1994), „Familia și echilibrul indiferent” (1995). Teatru: „Strada Euclid nr.8, familia M”. Pentru volumul „Banchetul, echilibru stabil” (1998) primește Bursa Soros. Mai publică Manual de gânduri care neliniștesc (2000), o încercare de filosofie poetică. Colaborează la principalele reviste de literatură din România și din Franța, Anglia, SUA, Canada, Spania, Suedia, Grecia, Arabia, Italia, Germania, Austria, Cehia. Pentru opera sa a fost cuprins în antologii de poezie în România, Italia, Spania, Grecia, SUA, Germania, Suedia și Serbia.

28 septembrie

- 1891** • **MELVILLE, Hermann** (n.1 aug.1819, New York-1891, N.Y.) – **120 de ani** de la moarte: prozator și poet american, eseist, a cărui operă este clasificată ca o parte a genului de romantism întunecat. Este cunoscut pentru romanul său „Moby-Dick” (1851) și romanul alegoric „Billy Budd”, apărut postum în 1924.
- 1876** • **NEGRI, Costache** (n. 14 mai 1812, Iași-d. 1876, Târgu Ocna) – **135 de ani** de la moarte: om politic, diplomat, scriitor, fiu de boier înstărit. Participant la mișcarea revoluționară de la 1848 din Moldova și militant pentru Unirea Principatelor. Agent diplomatic al Moldovei (1855-1856), apoi al Principatelor Române (1859-1862) și al României (1862-1866) la Constantinopol. Prieten bun cu Alexandru Ioan Cuza, a sprijinit toate acțiunile și reformele domnitorului Unirii. Prin misiunile pe care le-a avut peste hotare. Complotul care a dus la

detronarea lui Cuza l-a determinat, ca și pe Vasile Alecsandri, să renunțe la viața politică. Costache Negri a publicat puțin, prin reviste, astfel că și contribuția lui la patrimoniul literaturii române este destul de modestă. Ne-au rămas de la el câteva manuscrise interesante, care cuprind 3-4 scrieri în proză, mai ales amintiri din călătorie, câteva zeci de poezii și corespondență cu valoare documentară și literară. Proza, elaborată mai ales în anii studenției, cuprinde povestirea „Săriile venețiene” (1839). Tot în această colecție se găsește și faimosul toast, rostit la Paris la 27 dec.1848, unde zice: "*În visurile mele înflorite se arată viitorul României. Suntem milioane de români răzlețiți. Ce ne lipsește ca să ajungem un neam tare? Unirea, numai unirea. Să trăiască Unirea românilor!*"! Toate acestea au fost reunite într-un volum și publicate sub îngrijirea lui Emil Gârleanu în editura Minerva (Buc. 1909). Traduceri.

- 1861** • **CARADJA, Aristide** (n. 1861, Dresda-d. 29 mai 1955, București) – **150 de ani** de la naștere: entomolog și jurist român, membru de onoare al Academiei Române. A făcut parte din familia Caradja, o familie nobilă de origină greco-bizantină (fanariotă), ai cărei membri au ocupat de-a lungul timpului importante funcții în cadrul Imperiului Otoman, unii dintre ei fiind domnitori ai Munteniei în perioada fanariotă. La domeniul său din Grumăzești a studiat și a colecționat vestita sa colecție de fluturi (având peste 110.000 de exemplare), care începând din 14 iunie 1944 se află la Muzeul Antipa din București.

- 2006** • **5 ani** de la moartea lui **Virgil IERUNCA** (Virgil Untaru, n. 16 aug. 1920, Lădești, Vâlcea–d. 2006, Paris), critic literar, publicist și poet român. A fost căsătorit cu Monica Lovinescu. Amândoi (în exil) rămân prin rezistența lor anticomunistă.

29 septembrie

- 1571** • **CARAVAGGIO, Michelangelo Merisi** (zis și Giambelino) (n. 1571–d. 18 iul. 1610, Porto Ercole) – **440 de ani** de la naștere: pictor italian numit după orașul său natal Caravaggio, lângă Milano, considerat precursor al stilului baroc, indiscutabil unul dintre cei mai mari inovatori din istoria picturii, concepția sa artistică influențând pictura europeană din secolul al XVII-lea. Adversar al academismului, a introdus în operele sale cu temă religioasă sau mitologică figuri de oameni obișnuiți. Tehnică de clarobscur bazată pe contraste violente de lumină și umbră („Moartea Fecioarei”, „Bacchus adolescent”, „Cina la Emmaus”, „Jucătorii de cărți”).
- 1901** • **LANZA DEL VASTO Lanza del Vasto**, (Giuseppe Giovanni Luigi Enrico Lanza di Trabia) (n. 1901, San Vito, Italia–d. 5 ian. 1981, Elche de la Sierra, Spania) – **110 ani** de la naștere; 30 de ani de la moarte: filosof francez de origine italiană, poet, artist și promotor al nonviolentei. Un discipol vestit al lui Mohandas K. Gandhi, a luptat pentru dialogul inter-religios, renaștere spirituală, activism ecologic și nonviolenta (“Ce este nonviolenta”). Versuri (“Treapta regilor”). Volumul polemic (“Minciună și violenta”). Memorii.

- 1901** • **FERMI, Enrico** (n. 1901, Roma-d. 28 noi. 1954, Chicago) fizician italian, laureat al Premiului Nobel pentru Fizică (1938), descoperitorul fisiunii nucleare, constructorul primului reactor cu fisiune nucleară.
- 1923** • **ENDO, Shusaku** (n.27 mart.1923-d.1996) – **15 ani** de la moartea scriitorului japonez. Endo face parte din *A treia generație*, un grup major de scriitori care a apărut după cel De-al Doilea Război Mondial.
- 1931** • **COMȘA, Dimitrie** (n. 1846, Sibiu-d. 15 febr. 1931, Sibiu) – **155 de ani** de la naștere; 80 de ani de la moarte: agronom, profesor, etnograf, memorandist, membru onorar al Academiei Române (1926. Gimnaziul la Sibiu, studii de teologie în Sibiu (1868-1871); trimis apoi cu o bursă la Academiiile de Agronomie din Altenburg și Leipzig (1871-1873), cu practice agricole în Germania și Boemia (1873 -1874), profesor de studii economice-agricole la Institutul teologic-pedagogic din Sibiu (1874-1909), membru mirean în Adunarea eparhială a Arhiepiscopiei Sibiului și în Congresul Național Bisericesc al Mitropoliei Ardealului. Președintele „Reuniunii române de agricultură” din jud. Sibiu (1893 - 1905), întemeiată în 1886, cu concursul său și al altor intelectuali români. Membru în Comitetul executiv al Partidului Național Român din Transilvania; condamnat în Procesul Memorandului din mai 1894 la trei ani închisoare, pentru participarea la redactarea și difuzarea Memorandului românilor transilvăneni (a făcut 14 luni închisoare la Vacz. Lucrări: “Pomăritul”, Sibiu, (1877); “Călăuza agricolă”, Sibiu (1924-

25); “Îndrumări din economia câmpului” (1929); “Îndrumări din economia casnică și grădinărit” (1929). A redactat “Calendarul bunului econom” (1877 - 1881) și ziarul “Economul” (Sibiu, 1893 - 1894); A colaborat cu articole de specialitate la: “Anuarul Institutului teologic-pedagogic”, “Telegraful Român”, “Tribuna”, “Foaia Poporului” și la alte periodice sibiene. Alte lucrări: “Din ornamentica română”, “Album artistic reprezentând 284 de broderii și țesături după originale țărănești” (Sibiu, 1904); “Album de creștături în lemn, înfățișând 243 de obiecte după originale țărănești” (Sibiu, 1909).

30 septembrie

- 1811** • **Augusta de Saxa-Weimar-Eisenach** (Augusta Marie Luise Katharina von Sachsen-Weimar-Eisenach) (n. 1811, Weimar–d.7 ian. 1890, Berlin) – **200 de ani** de la naștere: regină a Prusiei și prima regină a Imperiului German ca soție a lui Wilhelm I al Germaniei.
- 1851** • **ROVETTA, Gerolamo** (1851-1910) – **160 de ani** de la naștere: prozator și dramaturg italian. Romane sentimentale cu implicații veriste: („Lacrimile aproapelui”, „Harababura”, „Soția Excelenței Sale”) sunt reconstituiri ale ambianței sociale și morale, a burgheziei vremii.

OCTOMBRIE

*„Ca un vrej de lumină, pe după
viața cărții se împletește și viața
cercetătorului”*

Emanoil Bucuța

Octombrie						
Du	Luni	Marți	Miercuri	Joi	Vineri	Sâmbătă
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

<p>2 Miron Radu Paraschivescu - centenar de la naștere; 4 Oscar Pastior – 5 ani de la moarte; 5 Carol Göllner – 100 de ani de la naștere; 7 Emanoil Bucuța – 65 de ani de la moarte; 9 Camille Saint-Säens – 90 de ani de la moarte; 11 Anton Bruckner – 100 de ani de la moarte 12 Eugenio Montale – 115 ani de la naștere; 13 Dante – 690 de ani de la moarte; 15 "Cosânzeana" – 100 de ani de la apariție; 15 Michel Foucault – 85 de ani de la naștere; 16 Oscar Wilde – 155 de ani de la naștere; 16 Misch Orend – 115 ani de la naștere; 19 Mihail Sadoveanu – 50 de ani de la moarte; 19 Romulus Cândea – 125 de ani de la naștere; 19 Victor Babeș – 85 de ani de la moarte;</p>	<p>1 Ziua Internațională a Muzicii; Ziua Internațională a Persoanelor în Vârstă; Ziua Internațională a Habitatului; 5 Ziua Mondială a Educătorilor; 15 Ziua Internațională a Nevăzătorilor; 17 Ziua Internațională pentru Eradicarea Sărăciei; 24 Ziua Națiunilor Unite; 25 Ziua Armatei Române.</p> <hr/> <p>21 Perpessicius – 120 de ani de la naștere; 22 Franz Liszt – 200 de ani de la naștere; 22 "Flacăra" – centenar de la apariție; 23 Cezanne – 105 ani de la moarte; 25 Pablo Picasso – 130 de ani de la naștere; 25 Mihai I – 90 de ani de la naștere; 30 Eugen Lovinescu – 130 de ani de la naștere.</p>
--	---

2 octombrie

- 1911** • **PARASCHIVESCU, Miron Radu** (n. 1911, Zimnicea-d. 1971) – **100 de ani** de la naștere; 40 de ani de la moarte: poet, publicist și traducător român. Poeme de structură folclorică lăutărească într-un limbaj pitooresc și violent („Cântice

țișănești”). Publicistică („Bâlci la Râureni”). Memorialistică. Traduceri.

3 octombrie

- 1966** • **ANDREESCU, Petre** (1893-1966) – **45 de ani** de la moarte: compozitor și poet român.
- 1896** • **MORRIS, William** (n. 24 mart. 1834, Walthamstow-d. 1896) – **115 ani** de la moarte: scriitor, arhitect, artist plastic și traducător englez.
- 1906** • **KRASSER, Harald** (n. 1906, Sebeș-d. 9 febr. 1981, Freiburg) – **105 ani** de la naștere; 30 de ani de la moarte: germanist, istoric literar, de artă și de muzică; șef al catedrei de germanistică la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj; traduceri în limba germană din proza și lirica românească (Sadoveanu, Rebreanu, Pillat, Crainic ș.a.) între 1937 și 1939 a fost redactor-șef al revistei „Klingsor” din Brașov.
- 1931** • **NIELSEN, Carl August** (n. 9 iun. 1865, Sortelung, Funen-d. 1931, Copenhaga) – **80 de ani** de la moarte: violonist, compozitor și dirijor danez.

4 octombrie

- 1816** • **POTTIER, Eugene** (1816, Paris-1887) – **195 de ani** de la naștere: poet francez.
- 2006** • **PASTIOR, Oscar** (n. 20 oct. 1927, Sibiu-d. 2006, Frankfurt pe Main, Germania) – **5 ani** de la moarte: scriitor de limba germană sas din România.
- 1986** • **ȘTEFUREAC, Traian** (n. 18 apr. 1908, Câmpulung Moldovenesc, Suceava-d. 1986, București) – **25 de ani** de la moarte: botanist român, profesor universitar, inițiator al școlii

românești de briologie (ramură a botanicii care se ocupă cu studiul briofitelor-mușchilor. Traian Ștefureac a luat inițiativa elaborării și editării, sub egida Academiei Române, a lucrării: „Flora Criptogamelor din România”. Savant cercetător cu peste 300 de studii și articole de botanică, Traian Ștefureac a participat la congrese și simpozioane internaționale și călătorii de studii botanice în alte țări: Mongolia (1967), Cehoslovacia (1968), Ungaria (1970) și U.R.S.S. (1975).

5 octombrie

- 1881** • **LĂZĂREANU, Barbu** (n. 1881, Botoșani-d. 19 ian. 1957, București) – **130 de ani** de la naștere: istoric literar, publicist, membru titular al Academiei române (1948), doctor în filologie.
- 1911** • **O'BRIEN, Flann** (pseud. Lui Brianó Nuallain, de asemenea cunoscut ca Myles Na Gcopaleen)(n. 1911, Strabane-d. 1 apr. 1966, Dublin) – **100 de ani** de la naștere: scriitor irlandez, romancier, dramaturg și editorialist pentru „Irish Times”, timp de 26 de ani. Irlanda anilor '30, aflată sub cenzura și dominația Bisericii cu greu poate fi considerată o pepinieră pentru literatura de avangardă și experimentală.
- 1911** • **GÖLLNER, Mihai Carol** (n. 1911, Mediaș, Sibiu-1995) – **100 de ani** de la naștere: istoric, cercetător, profesor universitar dr., fondator și director al Institutului de Cercetări al Filialei Academiei Române la Sibiu între anii 1959 și 1981.
- 1936** • **HAVEL, Václav** (n. 1936, Praga, Cehoslovacia) – **75 de ani** de la naștere: scriitor,

dramaturg și disident ceh. A fost ultimul președinte al Cehoslovaciei (1990-1992) și primul președinte al Republicii Cehe (1993-2003).

7 octombrie

- 1711 • În urmă cu **300 de ani** a început **regimului fanariot în Moldova**.
- 1826 • **Acum 185 de ani** s-a semnat **Convenția de la Akkerman (Cetatea Albă)**, prin care se confirmă clauzele Tratatului de pace de la București (mai 1812). În ceea ce privește Țările Române, Convenția prevedea alegerea domnilor pe o durată de 7 ani, cu asentimentul Rusiei și Porții, scutirea Principatelor de harapciu pe timp de doi ani, libertatea comerțului, sub rezerva aprovizionării cu grâu a Porții.
- 1946 • **BUCUȚA, Emanoil (1887-1946) – 65 de ani** de la moarte: scriitor și bibliofil român. Debut cu schița „Lunaticii” în „Universul ilustrat” (1903). Redactor la „Antialcoolul”, „Gândirea”, „Idea europeană”, „Buletinul cărții”. Editează în condiții grafice exemplare, revista enciclopedică „Boabe de grâu” (1930-1935), asigurând fotografiei etnologice prestigiul de document sociologic de certă valoare informativă. Colaborează la diferite publicații, dintre care: „Viața românească”, „Drum drept”, „Convorbiri literare”, „Luceafărul”, „Universul” etc. Unicul volum de versuri „Florile inimii” (1920). Prezent în Comitetul ASTREI din 1943. Remarcabil volumul de folclor „Poezii populare din Maramureș”. De reținut și „Românii dintre Vidin și Timoc”.
- **MACKINNON, Catharine Alice** (n. 1946, Minneapolis, Minnesota) – **65 de ani** de la

naștere: feministă americană, profesor, avocat și activist.

8 octombrie

- 1881**
- Sunt **130 de ani** de la nașterea lui **Romul BOILĂ** (n. 1881, Târnăveni-d. 14 mart. 1946, Cluj Napoca), avocat, profesor, senator (1927-28), decan al Fac. De Drept din Cluj (1923-24), delegat la Marea Unire, președintele despărțământului Târnăveni al ASTREI (1910-1914). Școala primară la Târnăveni, Mediaș, Orăștie, gimnaziul săsesc din Mediaș (1891), gimnaziul superior romano-catolic din Cluj (1896), Facultatea de drept din Budapesta (1899-1902/03), dr. în drept și în științe politice. Stagiari în cancelaria lui Iuliu Maniu din Blaj (1903), delegat la Conferința Națională de la Sibiu a Partidului Național din Transilvania (1905), avocat la Târnăveni (1906). Director al băncii „Vulturul, institut de credit și economii din Târnăveni” (1907). În Primul Război Mondial a fost pe fronturile din Italia și Galiția. Ales în 2 dec.1918 în Consiliul Dirigent. Reorganizează Universitatea maghiară din Cluj. Publică „Dreptul constituțional român”, la Cluj (1920). E senator și vicepreședinte al Senatului României (1927-31), apoi decan al Facultății de drept a Universității Dacia Superioară din Cluj. După pensionare, o perioadă a locuit la Sibiu. Revine la Cluj în funcția de deca. A fost decorat cu Ordinul Steaua României în gradul de Mare Ofițer și Ordinul Ferdinand în gradul de Comandor.

9 octombrie

- 1921** • **SAINT-SAËNS, Camille** (1835, Paris-**1921**) – **90 de ani** de la moarte: compozitor organist și pianist francez.

10 octombrie

- 1861** • **NANSEN, Fridtjof** (**1861**, Christiania, vechea denumire a orașului Oslo-1930) – **150 de ani** de la naștere: explorator polar norvegian, unul din cei mai prodigioși exploratori și oameni de știință ai timpului său, naturalist și om politic remarcabil, ce a primit Premiul Nobel pentru Pace, în 1922.
- 1866** • **VERMONT, Nicolae** (1866-1932) – **145 de ani** de la naștere: pictor român.
- 1926** • Constituirea acum **85 de ani**, la București, a **Partidului Național-Țărănesc**, ca urmare a fuziunii Partidului Țărănesc (creat în dec. 1918, în vechiul Regat), condus de Ion Mihalache, cu Partidul Național (înființat în mai 1881) din Transilvania, în frunte cu Iuliu Maniu. În fruntea „Delegației permanente”, ca primă formă de conducere a partidului, a fost ales Iuliu Maniu, secondat de Ion Mihalache, vicepreședinte, iar ca membri: Nicolae Lupu, Alexandru Vaida-Voevod, Paul Brătășanu, Mihai Popovici și Virgil Madgearu. A alternat la guvernarea României cu Partidul Național Liberal.
- 1931** • **RADU, Elie** (n. 1853, Botoșani-d. 1931, București) – **80 de ani** de la moarte: distins inginer constructor român.

11 octombrie

- 1816** • În urmă cu **195 de ani** s-a născut **Carl ZEISS**, mecanic german, inventatorul renumitei sticle

Zeiss, fondatorul întreprinderii de microscopie „Carl Zeiss” din Jena, respectiv Jenaoptik (d. 2 dec. 1888).

- 1896** • **BRUCKNER, Anton Josef** (n. 4 sept. 1824, Ansfelden, Austria-d. 1896, Viena) – **100 de ani** de la moarte: pedagog, compozitor austriac și organist austriac. Creații monumentale, deseori într-o sofisticată scriitură contrapunctică: 9 simfonii, cantate, mise, motete, muzică de cameră, lucrări bisericești mari, vocal-simfonice, coruri cu acompaniament instrumental, coruri „a capella”, o uvertură, lucrări pentru orgă. Alături de Brahms, unul dintre marii simfoniști după Beethoven („Simfonia a III-a”, dedicată lui Richard Wagner).
- 1876** • **LE FORT, Gertrude Freein von** (n. 1876, Minden-d. 1 noi. 1971, Oberstdorf, Bavaria, Germania) – **135 de ani** de la naștere; 40 de ani de la moarte: romancieră, poetă și eseistă germană. S-a convertit de la protestantism la catolicism în 1926, scrierile sale apar după această convertire. Romane (“Giugiul Veronicăi”). Poeme (“Imnuri pentru biserică”). În 1952 Gertrude Le Fort a câștigat premiul Gottfried-Keller.
- 1911** • **DACIAN, Ion** (n. 1911-d. 8 dec. 1981, București) – **100 de ani** de la naștere; 30 de ani de la moarte: tenor român, cunoscut în special pentru interpretarea unor roluri de o operetă.
- 1971** • A murit **Nicolae BĂNESCU**, bizantinolog, membru și vicepreședinte al Academiei Române (n. 16 dec. 1878).

- 2001** • Lucrarea lui Constantin Brâncuși „Cocoșul salutând soarele” a fost expusă, pentru prima dată în România, eveniment dedicat Anului Brâncuși.

12 octombrie

- 1896** • **MONTALE, Eugenio (1896-1891) – 115 ani** de la naștere; 30 de ani de la moarte: poet, prozator și traducător italian, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură în 1975, inițiatorul – alături de Ungaretti – poeziei ermetice italiene. Lirică intelectualistă, antiretorică, confesiune subiectiv-introspectivă, exprimând în imagini de deosebită sobrietate și concretețe, meditația gravă asupra sensurilor vieții, în forme spirituale relativiste ori existențialiste, comuniunea omului cu natura („Oase de sepie”, 1925; „Ocaziile”, 1939), desnădejdea provocată de cotropirea fascistă în Europa („Finisterre”, 1943), aspirația spre libertate („Vitejia și altele”, 1956), dialogul cu istoria recentă („Jurnal”). Eseuri („Omagiu lui Svevo”, 1925). Proză („Fluturile din Dinard”, „Cronici în doi timpi”, „În timpul nostru”). Traduceri din Shakespeare. Colaborator la diverse publicații.

- 2011** • **Sărbătoarea Națională a Spaniei.**

13 octombrie

- 1321** • **DANTE, Alighieri (n.1265-d. 1321) – 690 de ani** de la moarte: poet, creator al limbii literare italiene; este autorul primei capodopere a literaturii moderne europene: „Divina Comedie”, poem alegoric în trei părți („Infernul”, „Purgatoriul”, „Paradisul”), sinteză filosofică a culturii medievale; romanul „Viața nouă” este

considerat primul roman autobiografic din literatura universală.

14 octombrie

- 1066** • Bătălia de la **HASTINGS** a fost lupta decisivă după care normanzii au finalizat cucerirea normandă a Angliei. Bătălia a avut loc pe un deal la aproximativ 10 km (6 mile) nord de Hastings, unde mai târziu s-a construit o mănăstire (Battle Abbey) și orașul Battle, din comitatul actual East Sussex, Anglia. Bătălia a avut loc la data de 14 octombrie 1066, între normanzii conduși de ducele William de Normandia (William Cuceritorul) și saxonii regelui Harold al II-lea. Harold a căzut în luptă; tradițional se spune că a fost ucis de o săgeată în ochi. Deși saxonii au mai încercat să reziste, această bătălie reprezintă momentul în care William Cuceritorul a obținut controlul asupra Angliei.
- 1851** • În urmă cu 160 de ani s-a mutat la Londra, Agenția de presă **REUTERS**, devenită apoi – cea mai importantă agenție de știri din Marea Britanie și una din cele mai apreciate din lume.
- 1906** • **ARENDETT, Hannah** (1906, Königsberg-d.4 dec. 1975) – **105 ani** de la naștere: teoretician socio-politic german, filosof, deși a refuzat să fie astfel catalogată. Una dintre figurile marcante ale gândirii socio-politice contemporane, i-a avut ca maeștri pe Heidegger, Husserl și Jaspers. „Originile totalitarismului” (1951), cartea sa cea mai cunoscută, probează sensul istoric al antisemitismului, imperialismului și rasismului. Titlul englez „The Burden of Our Time” (Povara timpului nostru) traduce mai bine intenția autoarei

de a sonda realitățile sociale ale nazismului și stalinismului.

15 octombrie

- 1881** • **WODEHOUSE, Sir P. G.** (Pelham GRENVILLE Wodehouse) (n. 1881, Guildford-d. 14 febr. 1975, Southampton, NY) – **140 de ani** de la naștere: maestru al comediei literaturii britanice. Cu două săptămîni înainte de a muri, a primit ordinul nobiliar de Cavaler pentru servicii aduse Imperiului Britanic. Cu toate că cea mai mare parte a vieții a locuit în S.U.A., în cele peste 90 de romane scrise de el, Wodehouse a descris ca nimeni altul viața idilică de provincie a englezilor din epoca Edwardiană. Romane: „Greșeala lordului Emsworth”, „Fulger în plină vară”, „S-a făcut, Jeeves!”, „Codul de onoare al Wooster-ilor”, „Sezonul de împerechere”, „Un Pelican la Castelul Blandings”, „Mulțumesc, Jeeves”, „Bucuria matinală și Jeeves și spiritul feudal” (2008). Are 20 de scenografii și a colaborat la 30 de piese și comedii muzicale.
- 1896** • **ALEXI, Artemiu Publiu** (n. 8 apr. 1847, Sângeorz-Băi, Bistrița-Năsăud-d. 1896, Rebrîșoara) – **115 ani** de la moarte: botanist român. Primul cercetător român al florei dobrogene. A înființat, la Năsăud, cea dintîi librărie românească, „Concordia”. Militant pentru eliberarea națională a românilor transilvăneni.
- 1911** • „**COSÂNZEANA**” – **100 de ani** de la apariția primului număr al revistei ilustrate, sub conducerea lui Sebastian Bornemiza, în 1911, la Orăștie.

- 1921** • **ADELSTEIN-ROZEANU, Angelica** (n. 1921, București-d. 22 febr. 2006, Haifa, Israel) – **90 de ani** de la naștere: jucătoare de tenis de masă. Campioană națională și mondială, de șase ori consecutiv (1951-56). Trecută în Cartea recordurilor în 1998. Maestru emerit al sportului în 1954 și “Meritul sportive”, cl. I.
- 1926** • **FOUCAULT, Michel** (n. 1926, Poitiers-d. 26 iun. 1984, Paris) – **85 de ani** de la naștere: filosof, sociolog și istoric, a cărui operă, clasificată drept postmodernistă sau poststructuralistă, a avut puternice ecouri în filosofia și istoria științei, psihanaliză, sociologie.

16 octombrie

- 1856** • **WILDE, Oscar** (n. 1856, Dublin-d. 30 noi. 1900, Paris) – **155 de ani** de la naștere: prozator irlandez, poet, dramaturg și estetic proeminent. Nonconformist, disprețuind convențiile morale ale vieții victoriene, a dus o viață de ostentație și scandal. Sub influența prerafaeliților, a poezilor simbolizți francezi, precum și a lui Whistler, John Ruskin și W. H. Pater, devine cel mai important exponent al mișcării l’art pour l’art (curent estetic). Creația lui se distinge prin subtilitatea caustică a satirei și ingeniozitatea paradoxului, verva scânteietoare a replicilor, rafinamentul cizelării stilistice a frazelor. Lirica estetizantă („Poeme”, 1881), străbătută de un cald umanitarism („Balada închisorii din Reading”, 1898). Povești-parabole cu accente critice, de sensibilitate romantică („Crima lordului Arthur Savile și alte povestiri”; „Prințul fericit și alte povestiri”, 1888). Piese de inspirație biblică

(„Salomé”, în franceză, 1893, în engleză, 1894), comedii și drame spirituale, suprinzătoare prin dialogul cerebral și paradoxal („Evantaiul doamnei Windermer”e, 1893; „O femeie fără importanță”, 1894; „Ce înseamnă sa fii onest,” 1899, „Soțul ideal”, 1895). Sinteză a principiilor sale amoraliste și estetizante, romanul „Portretul lui Dorian Gray” (1891) se caracterizează prin eleganța stilului aforistic și strălucirea paradoxului, fiind cea mai importantă operă a sa. El definește rolul artistului în căutarea rafinementului și frumosului și situează arta mai presus de viață, pentru că exprimă esența caracterelor și a fenomenelor, mai fidel decât însăși realitatea. În confesiunea „De profundis” (1897), el nu mai face risipă de paradoxuri strălucitoare, ci își destăinuiește cu multă durere în suflet zbuциumul său din închisoare. Are și un volum de eseuri „Intenții”, 1891. Oscar Wilde a fost un stilist remarcabil. Wilde știa să picteze „tablouri” de o frumusețe uimitoare, creația lui oglindind declinul umanismului și cultul artei în ceea ce are ea mai elevat.

1886 • **GURION, David Ben** (1886-d. 1 dec. 1973) – **125 de ani** de la naștere: a fost un politician și om de stat social democrat israelian, originar din Polonia, unul din principalii conducători și ideologi ai mișcării sioniste, de autodeterminare a poporului evreu și ctitor al Statului Israel. A fost cel dintâi prim ministru al Israelului.

1896 • **OREND, Misch** (n.1896?, Iacobeni, Sibiu-d. 29 iul. 1976, Marburgh pe Lahn) – **115 ani** de la naștere; 35 de ani de la moarte: lingvist, etnograf, cercetător. Termină liceul la Sighișoara, seminarul

pedagogic la Sibiu, studiază teologia, filologia, filosofia și istoria artelor la Leipzig și Marburg; în 1925 doctor în filosofie; în 1926 șef de secție la Arhivele Națiunii din Sibiu; între 1934 și 1938 șef de secție la secția de etnografie a Muzeului Brukenthal; între 1940 și 1944 a fost director al Institutului de Cercetări al Etnicilor Germani din România și a printat revista institutului, numită „Deutsche Forschung im Südosten”, a apărut trimestrial în anii 1942–1944; 1945-1949 în lagăr de internare și închisoare; 1956 cercetător la secția Sibiu a filialei Academiei din Cluj. După o nouă întemnițare, emigrează în 1963 în Germania. Orend are 253 de titluri de etnografie și lingvistică.

- 1906** • **BUZZATI, Dino** (n. 1906, Belluno-d. 28 ian. 1972, Roma) – **105 ani** de la naștere: scriitor italian cunoscut pe plan internațional pentru ficțiune și piesele sale.

17 octombrie

- 2001** • Acum **10 ani** medicii de la Clinica de Ortopedie din Timișoara au reușit, pentru prima dată în România, o autotransfuzie post-operatorie. În urma unei intervenții chirurgicale dificile, ei au schimbat sângele infestat al unei femei de 76 de ani, cu ajutorul unui dispozitiv special, prin care au reinjectat același sânge, dar purificat.

18 octombrie

- 1741** • **LACLOS, Pierre Choderlos de** (n. 1741, Amiens-d. 5 noi. 1803, Taranto, Italia) – **380 de ani** de la naștere: soldat și scriitor francez,

cunoscut pentru romanul psihologic „Legături periculoase”.

19 octombrie

- 1961** • **SADOVEANU, Mihail** (nume la naștere Mihail Ursachi) (n. 5 noi. 1880, Pașcani-d. 1961, București) – **50 de ani** de la moarte: scriitor, povestitor, nuvelist, romancier, academician și om politic român; președinte al Senatului (18 iun. 1931-1932, sub Iorga) și al Adunării Deputaților (5 dec. 1946-24 febr. 1948); mare maestru al Marii Loji Naționale din România (1932-34); mare maestru al Francmasoneriei Române Unite (1934-37); președinte al Uniunii Scriitorilor (1956-61). Sadoveanu este considerat unul dintre cei mai importanți prozatori români din prima jumătate a secolului XX. Debut editorial în 1904 cu patru volume: „Povestiri”, „Dureri înăbușite”, „Crâșma lui Moș Precu”, „Șoimii”. Opera sa se poate grupa în câteva faze care corespund unor direcții sau curente literare dominante într-o anumită epocă: o primă etapă „sămănătoristă”, cea de început, a primelor încercări, nuvele și povestiri, o a doua „mitico-simbolică”, din perioada interbelică (reflectată în romane precum „Creanga de aur” sau „Divanul persian”), precum și o ultimă fază care corespunde realismului socialist, în acord cu perioada socialist-comunistă la care Sadoveanu va adera ideologic („Mitrea Cocor”, 1949). Redactor la reviste literare importante („Sămănătorul”, „Viața Românească”), fondator de publicații („România”, „Însemnări ieșene” ș.a.). Spiru Haret i-a dat un post de șef de birou la Ministerul

Instrucțiunii și Cultelor și de inspector al Căminelor Culturale. Director al Teatrului Național din Iași (1910-1919). Director, în anii 1936-37 al ziarelor „Adevărul” și „Dimineața”. Președinte al Societății Scriitorilor Români, 1909, 1917, 1923. Vicepreședinte al Marii Adunări Naționale, 1947-1961. Opera sa, însumând peste 100 de titluri, este o grandioasă **monografie epico-lirică a poporului român**, înțeles în permanențele lui spirituale și în relația lui armonioasă, organică cu universul natural. Povestiri și romane istorice de tip epopeic („Zodia cancerului sau Vremea Ducăi-Vodă”, „Frații Jderi”), de evocare a existenței pastorale („Baltagul”); proză scurtă tematizând ceremonialul povestirii („Hanu Ancuței”) sau evocând universul silvestru și acvatic („Valea Frumoasei”, „Țara de dincolo de negură”); cărți ale inițierii și înțelepciunii („Creanga de aur”), reciclând povestiri din fondul străvechi al umanității („Divanul persian”); narațiuni fantastice („Ochi de urs”) sau reconstituind existența cotidiană obscură din orașele de provincie („Locul unde nu s-a întâmplat nimic”, totul într-o limbă naturală și cărturărească, reală și inventată, însă autentică în fiecare dintre componente). Versuri („Daim”). Memorialistică formativă („Anii de ucenicie”). Traduceri din Psalmi. Marele scriitor s-a angrenat sporadic, ca personalitate, și în viața publică românească din prima jumătate a secolului al XX-lea. De-a lungul timpului și-a oferit serviciile specifice poziției lui, de la guvernele Averescu, Iorga, Goga, la regimul carlist și de aici până la cel comunist.

Disponibilitățile sale politice conjuncturale, câte vor fi fost, nu au împietat asupra spiritului democratic și nici asupra ansamblului operei uriașe a „Ceahlăului” literaturii române.

Eveniment UNESCO.

- 1886** • **CÂNDEA, Romul** (1886, Avrig, Sibiu-d. 19 ian. 1973) – **125 de ani** de la naștere: istoric, doctor în teologie și filosofie, profesor universitar, membru corespondent al Academiei.
- 1926** • **BABEȘ, Victor** (n. 4 iul. 1854, Viena-d. 1926, București) – **85 de ani** de la moarte: bacteriolog și morfopatolog român, fondator al școlii românești de microbiologie, membru al Academiei Române din 1893. A fost fiul lui Vincențiu Babeș. Fascinat de descoperirile lui Pasteur, în laboratorul căruia a lucrat, Babeș a scris primul tratat de bacteriologie din lume, în colaborare cu Victor Cornil, apărut la Paris, în 1885. Fondatorul școlii de microbiologie a adus contribuții importante în studiul bolilor infecțioase: pelagră, turbare, lepră sau tuberculoză. A descris „granulațiile metacromatice” (ale lui Babeș și Ernst) și piroplasmidele patogene, denumite, în cinstea sa „babesia”. În 1892 publică împreună cu Gheorghe Marinescu și Paul Blocq un „Atlas de Histologie Patologică a Sistemului Nervos”. A editat timp de mai mulți ani Analele Institutului de Patologie și Bacteriologie din București. A introdus vaccinarea antirabică și a pus bazele seroterapiei în România. Membru al Academiei Române, membru corespondent al Academiei de Medicină din Paris și ofițer al Legiunii de Onoare (Franța). Numele lui, în diptic cu cel al lui János Bolyai,

dau numele Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca.

21 octombrie

- 1891** • **PERPESSICIUS (PANAITESCU), Dimitrie** (n. 1891, Brăila-d. 29 mart. 1971, București) – **120 de ani** de la naștere; 40 de ani de la moarte: istoric și critic literar român, folclorist, eseist, editor al operei eminesciene, membru titular al Academiei.
- 1931** • **SCHNITZLER, Arthur** (n. 5 mai 1862, Viena-d. 1931, Viena) – **80 de ani** de la moarte: dramaturg austriac și povestitor cunoscut pentru dramele psihologice care disecă viața burgheză vieneză la sfârșit de secol XIX și început de secol XX.

22 octombrie

- 1811** • **LISZT, Franz** (Ferenc) (1811, Raiding, Doborjan, Ungaria-d. 31 iul. 1866, Bayreuth) – **200 de ani** de la naștere; 145 de ani de la moarte: virtuos al pianului, compozitor, folclorist, critic literar și pedagog ungar. A făcut studii la Viena cu Salieri și Czerny și la Paris cu Reicha și Paer. Încă de copil, a uimit întreaga Europă cu extraordinarul său talent pianistic, vădind o virtuozitate uluitoare, dar și o profundă sensibilitate muzicală. Influențat de măiestria violonistului Niccolò Paganini, a decis să dezvolte o tehnică interpretativă similară pentru pian.
- 1846** • **BRÂNDZĂ, Dimitrie** (Demetrius) (n. 1846, Bivolu, azi Viișoara, Botoșani-3 aug.1895, Slănic Moldova) – **165 de ani** de la naștere: medic, naturalist și botanist român, membru titular al

Academiei Române din 1879. A fondat Grădina Botanică din București, care astăzi îi poartă numele și a întemeiat Institutul Botanic din București. Brândză este autorul primei lucrări critice de sinteză în literatura botanică românească („Prodromul florei române”).

- 1886** • S-a adoptat, la Berna, prima **Convenție pentru protecția operelor literare și artistice (125 de ani de atunci)**.
- 1911** • În urmă cu **100 de ani** a apărut revista literară, artistică și socială „**FLACĂRA**”, sub direcția lui C. Banu, la București.
- 1976** • În urmă cu 35 de ani **Portugalia** a aderat la **Consiliul Europei**.
- 1991** • Bartholomeu I este ales patriarh ecumenic de Constantinopol, liderul spiritual al ortodocșilor din întreaga lume.

23 octombrie

- 1881** • **BĂNUȚ, Aurel Paul** (1881, Rupea, Brașov-1970) – **130 de ani** de la nașterea memorialistului.
- 1906** • **CÉZANNE, Paul** (n. 19 ian. 1839-d. 1906, Aix-en-Provence, Franța) – **105 ani** de la moarte: pictor francez. Inițial adept al impresioniștilor. Cézanne voia să rețină culoarea naturală a unui obiect și să o armonizeze cu diversele influențe ale luminii și umbrei ce încearcă să o distrugă. Reducerea perspectivei la valorile termice ale culorilor și directa sa referire la formele geometrice au făcut ca pictura lui Cézanne să reprezinte puntea de trecere de la impresionism spre cubism, prima perioadă a acestei ultime orientări fiind numită de către unii teoreticieni ai artei, faza cézanniană. A creat o artă și o estetică

originale, întemeiate pe esențializări și sinteze ale formei, pe o severă și solidă construcție a volumelor realizate prin culoare („Casa spânzuratului”, „Jucătorii de cărți”, „Marea la Estaque”, „Muntele Sainte-Victoire”, „Natură moartă cu mere și portocale”). A fost cel mai singuratic pictor al zilelor sale. Uneori era cuprins de melancolie, de o disperare fără ieșire, devenind tot mai sălbatic și exigent, ditrugându-și pânzele, aruncându-le sau dându-le țăranilor. Opera lui Cézanne, sinteză ideală a reprezentării naturaliste, marchează cu pregnanță evoluția artei moderne, al cărei limbaj o revoluționează în direcția unor experiențe neașteptate. Deschizător de drumuri în arta secolului al XX-lea. Prieten cu Émile Zola.

24 octombrie

- 1911** • **LUDESCU, Sergiu** (1911-1941) – **100 de ani** de la naștere: scriitor român; 60 de ani de la moarte.
- 1926** • **RÖHMER, Julius Paul** (n. 21 apr. 1848, Brașov-d. 1926, Brașov) – **85 de ani** de la moarte: botanist și profesor sas din România. După ce a studiat la Viena, Jena și Heidelberg (1866-1870) a revenit la Brașov unde a fost profesor la Liceul “Honterus” și Școala profesională de fete. Pionier al turismului, a înființat în 1873 “Asociația Alpină din Transilvania”. A fost de asemenea membru activ al Asociației transilvănene a Carpaților, înființată în 1880. Sub conducerea sa au fost construite primele cabane în Țara Bârsei. Planta „Astragalus roemerii Simonk” (numită popular „Cosacii lui Römer”) este numită în cinstea sa. În

1924 a fost numit doctor honoris causa al Universității din Wrocław (Breslau până în 1945).

25 octombrie

- 1881** • **PICASSO, Pablo Diego José Francisco** (n. 1881, Malaga, Andaluzia-d. 1973) – **130 de ani** de la naștere: pictor, grafician, sculptor și ceramist spaniol, cu lucrări aparținând (în general) cubismului și suprarealismului. S-a alăturat încă de la 18 ani celor care se autointitulau moderniști, artiști și scriitori nonconformiști, pe care Sabartes îi numea elita gândirii catalane și care se adunau în preajma cafenelei artiștilor, „Els Quatre Gats”. Primele sale lucrări fac parte din „perioada albastră” (1901-1904), tablouri în nuanțe de albastru, inspirate de o excursie prin Spania și de moartea prietenului Casagemas, tradiționaliste, cu imagini tragice din viața dezmoșteniților societății („Viața”, 1903). Între 1904 și 1906, Picasso a intrat într-o nouă fază, numită „perioada roz”, caracterizată printr-un stil mai vesel, în culori portocalii și roz. Fascinat de universul arlechinilor, acrobaților și clovnilor, merge adeseori la un circ din apropiere unde își găsește motive pentru tablourile sale („Familie de saltimbanci”, 1905). Picasso surprinde femeia în picturile sale sub forma goliciunii simple, depersonalizate, indigene („Les demoiselles d’Avignon”, 1907). Georges Braque îl va influența în perioada următoare, cea cubistă. În anii ’20, Picasso experimentează clasicismul artei greco-romane („Trei femei la fântână”). A revenit apoi la un stil mai figurativ, apropiindu-se de mișcarea suprarealistă („Dansul”, „Lupta cu

taurii”). Sintează a artei sale „Guernica” (1937) este dedicat orașului basc, bombardat de aviația germană, ca un protest împotriva nedreptății și violenței. Din 1948 Picasso se consacră sculpturii, ceramicii și litografiei. Picasso și-a transformat viața în legendă. După anii petrecuți printre boemii din Montmartre, a devenit – grație geniului și spiritului său inovator, dar totodată și prieteniiilor celebre și aventurilor sale amoroase – cel mai renumit pictor al secolului al XX-lea.

• **Mihai I, Rege al României, Principe al României, Principe de Hohenzollern** (n. 25 oct. 1921, Sinaia), cunoscut în perioada domniei tatălui său, Regele Carol al II-lea, ca Mihai, Mare Voievod de Alba-Iulia, a fost suveran al României între 20 iul. 1927 și 8 iun. 1930, precum și între 6 sept. 1940 și 30 dec. 1947. Este stră-strănepot al reginei Victoria a Marii Britanii și văr de gradul trei al reginei Elisabeta a II-a. Până în Revoluția din 1989 a locuit în exil. Mihai este una dintre puținele figuri publice în viață din perioada celui de-al Doilea Război Mondial. Are **90 de ani**.

30 octombrie

1741 • **KAUFFMANN, Angelica** (n. 1741, Chur, Elveția-d. 5 noi. 1807, Roma, Italia) – **270 de ani** de la naștere: pictoriță elvețiană, dar și o mare muziciană. Inițial influențată de stilul rococo-ului francez, dar mai apoi opera sa atestă influența neoclasicismului, mai ales în perioada vizitei în Italia. A fost o portretistă prolifică, portretele sale de femei fiind cele mai reușite.

31 octombrie

- 1831** • **MANTEGAZZA, Paolo** (n. 1831, Moza, Italia-d. 28 aug. 1910, San Terenzo) – **180 de ani** de la naștere: neurolog, fiziolog, antropolog și scriitor italian. A călătorit în Peru și a studiat utilizarea coca („*Erythroxylum coca*”) de către indienii nativi. A fost unul din popularizatorii teoriei darwiniste în Italia. Cercetările sale au contribuit la înțelegerea antropologiei ca istorie naturală a omului. Din cărțile sale: „*Fiziologia durerii*”, 1880, „*Fiziologia dragostei*”, 1896; „*Elemente de igienă*”, 1875; „*Fiziologia plăcerii*”, 1880; „*Fiziognomie și mimică*”, 1883; „*Relațiile sexuale ale bărbaților*”, 1885; „*Arta de a fi fericit*”, 1886; „*Fiziologia urii*”, 1889; „*Fiziologia femeilor*”, 1893. Original în ficțiune, dar operă de redusă valoare artistică („*O zi la Madeira*”). Romanul S.F. „*Anul 3000*”, în 1897. Călătorii („*Despre America meridională*”, 1863; „*O călătorie în Laponia*”, 1881). El a fondat un Muzeul Național de Antropologie (primul de acest gen, în Italia lui 1869) și „*Societatea italiană pentru Antropologie și Etnologie*”, la Florența (1869). A ocupat, de asemenea prima catedră de antropologie din Florența și a scos revista „*Arhiva de antropologie și entologie*”, în decursul aceluiași an.
- 1846** • **DE AMICIS, Edmondo** (n. 1846, Oneglia-1908, Bordighera, Italia) – **165 de ani** de la naștere: scriitor, jurnalist și pedagog italian. Cunoscut pentru romanul său „*Cuore*” (1886).
- 1876** • **CLIFFORD Barney, Natalie** (n. 1876, Dayton, Ohio-d. 2 febr. 1972, Paris, Franța) – **135 de ani**

de la naștere: dramaturg, poet și romancier american, care a locuit la Paris ca expatriat.

- 1881** • **LOVINESCU, Eugen (1881, Fălticeni-1943) – 130 de ani** de la naștere: critic și istoric literar, teoretician al literaturii și sociolog al culturii, memorialist, dramaturg, romancier și nuvelist român. Este autorul teoriei „sincronismului” și al „mutației valorilor estetice”. În ciuda valorii sale incontestabile, a faptului că și-a susținut doctoratul la Paris cu Emile Faguet, a ocupat doar o catedră de profesor de latină la liceul „Matei Basarab” din București, fost profesor al Colegiului Național „Mihai Viteazul” din București. Este tatăl criticului Monica Lovinescu și unchiul prozatorului Anton Holban, al dramaturgului Horia Lovinescu și al criticului literar și specialistului în ocultism Vasile Lovinescu.

NOIEMBRIE

„La opera cea mare a emancipării unui popor trebuie să conlucre generații întregi, dar mai curând sau mai târziu, victoria cauzei drepte este inevitabilă... Asociațiunea este expresia unității și solidarității noastre pe tărâm cultural (...) lupta pentru cultură nu este altceva decât lupta pentru existență națională...”

Alexandru de Mocioni, 1904

Noiembrie						
Du	Luni	Marți	Miercuri	Joi	Vineri	Sâmbătă
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

<p>2 Boileau – 375 de ani de la naștere;</p> <p>2 Rimbaud – 120 de ani de la moarte;</p> <p>2 Gheorghe Șincai – 195 de ani de la moarte;</p> <p>3 Viktor Weindel - 45 de ani de la naștere;</p> <p>4 André Malreaux - 110 ani de la naștere;</p> <p>4 Alex de Mocioni - 170 de ani de la naștere;</p> <p>4 ASTRA - 150 de ani de la înființare;</p> <p>4 Henri Stahl - 110 ani de la naștere;</p> <p>4 Otto Folberth - 20 de ani de la moarte;</p> <p>5 Demetriu Radu - 150 de ani de la naștere;</p> <p>7 Peter Neagoe - 130 de ani de la naștere;</p> <p>9 Liviu Rusu - 110 ani de la naștere;</p> <p>10 Sergiu Al.-George - 30 de ani de la moarte;</p> <p>11 Dostoievski - 190 de ani de la naștere;</p> <p>12 Nadia Comănesci - 50 de ani de la naștere;</p> <p>14 Hegel - 180 de ani de la naștere;</p> <p>15 Alexandru Ciura - 135 de ani de la naștere;</p>	<p>16 Ziua Internațională pentru Toleranță;</p> <p>20 Ziua Convenției pentru Drepturile Copilului;</p> <p>21 Ziua Mondială a Televiziunii;</p> <p>25 Ziua Internațională a Nonviolentei.</p>
	<p>16 Andrei Mureșanu - 195 de ani de la naștere;</p> <p>18 Simion Radu - 105 ani de la naștere;</p> <p>18 Corneliu Baba - 105 de la naștere;</p> <p>19 Mihail Lomonosov - 300 de ani de la naștere;</p> <p>20 Farkaș Bolyai - 155 de ani de la moarte;</p> <p>20 Nicolae Căliman - 125 de ani de la naștere;</p> <p>21 Heinrich von Kleist - 200 de ani de la moarte;</p> <p>21 Ilarie Chendi - 140 de ani de la naștere;</p> <p>22 Vasile Al. Urechia – 110 ani de la moarte;</p> <p>24 Stephan Ludwig Roth - 215 ani de la naștere;</p> <p>28 George Oprescu - 130 de ani de la naștere;</p> <p>29 Giovanni Bellini - 495 ani de la moarte;</p> <p>29 Artur Phleps - 130 de ani de la naștere;</p>

1 noiembrie

- 1636** • **BOILEAU-DESPREAUX, Nicholas** (n. 1636, Paris-d. 1711, Paris) – **375 de ani** de la naștere: poet și critic literar francez. A susținut primatul rațiunii și al măsurii în artă, realismul psihologic și imitarea anticilor („Arta poetică”).
- 1891** • **RIMBAUD, Arthur Jean Nicolas** (1854-1891) – **120 de ani** de la moarte: poet francez, reprezentant al simbolismului. Într-o continuă confruntare cu sine și cu realitățile exterioare, înzestrat cu o fantezie delirantă, se impune prin arta rafinată a transfigurării realului în sinteze de senzații, gânduri și afecte, de o originalitate expresivă unică („Iluminări”). Poeme în proză („Un anotimp în infern”). Creator al versului liber și al sinesteziei, procedeu mult uzitat de simbolişti.
- 1896** • **HULUBEI, Horia** (n. 1896, Iași-d. 22 noi. 1972, București) – **115 ani** de la naștere: creatorul școlii românești de fizică atomică.
- 1871** • **CRANE, Stephen** (n. 1871, Newark, New Jersey-d. 5 iun. 1900) – **140 de ani** de la naștere: prozator și poet american, promotor al naturalismului în literatura americană. În scrierile sale a evocat, sub semnul unui realism acut, în special lumea interlopă newyorkeză („Maggie, fată a străzilor”, 1892) sau de demitizare a războiului civil („Semnul roșu al curajului”, 1895); povestiri de un realism simbolic și impresionist, inspirate din mediul micilor orașe („Barca de salvare”, 1898; „Monstrul”, 1899; „Răni în ploaie”, 1900). Versuri libere („Cavalerii negri”, 1895).

- 1886** • **BROCH, Hermann** (n. 1886, Viena-d.30 mai 1951, New Haven, U.S.) – **125 de ani** de la naștere; 60 de ani de la moarte: scriitor austriac care a dobândit recunoașterea internațională pentru romanele sale multidimensionale, în care a folosit tehnici literare inovative pentru a prezenta un spectru larg al experienței umane. A emigrat în U.S.A. în 1938. Opera („Somnambuli”, 1931-32; „James Joyce și lumea contemporană”, 1936; „Moartea lui Vergiliu”, 1945; „Cei fără vină”, 1950; „Ispititorul”, 1953; „Vrăjirea”, 1976. În opera sa majoră „Moartea lui Vergiliu” a abordat problema sensului artei într-o perioadă de criză.
- 1911** • **TROYAT, Henry** (pseud. lui Lev Tarassov) (n. 1911, Moscova, Rusia-d. 2 mart.2007, Paris, Franța) – **100 de ani** de la naștere: prozator prolific, biograf, istoric și eseist francez de origine rusă. A publicat peste 100 de romane și biografii, dintre care cele mai cunoscute sunt cele despre Dostoievski, Gogol, Turgheniev, Gorki, Flaubert, Maupassant, A. Cehov, Pușkin, Lev Tolstoi, Ecaterina cea Mare, Rasputin, Ivan cel Groaznic. Membru al Academiei Franceze din 1959.
- 1946** • S-a născut poetul și prozatorul **Eugen URICARIU**, președinte al Uniunii Scriitorilor din România (2001 - 2005). A fost distins cu Premiul Academiei Române pentru proză. A semnat și scenariile de film: „Rug și flacăra” (Marele Premiu la Santa Rem, Portugalia), „Stare de fapt” (în regia lui Stere Gulea; Marele Premiu la San Marino și Premiul „Victoria” la București) („Despre purpură”, „Mierea”, „La anii treizeci...”). Are **65 de ani**.

- 1956** • S-a născut **Mariana CODRUȚ** (pseudonim al Marianeii Găină), poetă și prozatoare („Tabieturile nopții de vară”, „Casa cu storuri galbene”).
- A fost deschisă prima stagiune permanentă a **Operei de Stat din Iași**, cu „Tosca” de Puccini.
- 1986** • A murit actrița **Sorana ȚOPA**, iubită deopotrivă de Mircea Eliade și de Emil Cioran (n.14 febr. 1898).
- 2001** • A început să emită **Realitatea TV**, post privat de televiziune românesc.

2 noiembrie

- 1816** • **ȘINCAI, Gheorghe** (n. 28 febr. 1754, Râciu de Câmpie, azi Șincai, Mureș-d. 2 noi. 1816) – **195 de ani** de la moarte: cărturar iluminist, ctitor al învățământului românesc din Transilvania, istoric, filolog, om politic, ecleziast, orator, traducător și scriitor român, unul din corifeii **Școlii Ardeleni**, tribun al mișcării naționale din Transilvania. Se trage dintr-o familie de nobili săraci din Șinca Veche, din regiunea Făgărașului. Începe învățătura la Săbed (1761), apoi la Samșud. A studiat în limba maghiară în Colegiul Reformat din Târgu Mureș (1766), apoi la Cluj (1768), Bistrița, Blaj, Viena și la Colegiul Urban Pontifical „De Propaganda Fide” de la Roma, în ultimele două orașe împreună cu Samuil Micu. Ca director al învățământului greco-catolic din Transilvania a adus o contribuție fundamentală în acțiunea de răspândire a culturii în mediul rural. A elaborat alături de Samuil Micu prima gramatică tipărită a limbii române: **Elementa linguae dacoromanae sive valachicae** (Viena, 1780). Poliglot, și-a însușit temeinic: greaca, latina, maghiara,

germana, italiana și franceza. Informația și cultura i-au permis ocuparea funcției de bibliotecar al Colegiului de Propaganda Fide din Roma, având permisiunea de a cerceta orice fel de documente. În Italia, precum și în Ungaria și la Viena, pe atunci capitala Sfântului Imperiu Roman, a cercetat bibliotecile, copiind și transcriind cu exactitate orice referire la istoria românilor. A depus o muncă asiduă de luminare a maselor, dedicându-se carierei didactice și contribuind la întemeierea unui număr impresionant de școli confesionale greco-catolice, în număr de peste 300, numite de Nicolae Iorga “trei sute de izvoare ale culturii”. În anul 1782 a fost numit director general al școalelor naționale unite din Marele Principat al Ardealului, funcție în care a stat 14 ani. În scopuri didactice, a tradus și a elaborat manualele fundamentale: „Abecedarul”, „Gramatica”, „Aritmetica” și „Catehismul”, adaptând sau creând terminologia necesară înțelegerii acestora de către elevi. Destinul lui de filolog este legat de Samuil Micu și de colaborarea lor strânsă la „Elementa linguae dacoromanae sive valachicae” (1780), prima gramatică în spirit latinizant, având tendința de radicalizare a reformei ortografiei și gramaticii. Pe lângă aspectele valoroase pe linia modernizării limbii române, există și unele erori, ce se datoresc faptului că au pornit de la teza greșită că limba română derivă din latina cultă. În ediția pe care o scoate singur în 1805, Șincai caută să evite unele din aspectele eronate. La Șincai concepția istorică și activitatea de filolog se împletește organic cu o gândire filosofică, specifică iluminismului, de

care nu pot fi despărțite aspectele politice și naționale. În **1811** a publicat lucrarea istorică, scrisă sub forma analelor, intitulată amplu: **„Hronica românilor și a mai multor neamuri în cât au fost ele amestecate cu românii, cât lucrurile, întâmplările și faptele unora față de ale altora nu se pot scrie pre înțeles, din mai multe mii de autori, în cursul a treizeci și patru de ani culese”**. Valoarea „Cronicii” constă în conținutul de idei, care corespunde marilor idealuri ale românilor și conferă specificitate iluminismului românesc. Argumentele sale aduc dovada prin scris a vechimii și continuității românilor de pe aceste meleaguri, originea comună de neam și e limbă, de tradiții și obiceiuri și necesitatea, pe această bază, a unirii românilor de pretutindeni.

- 1906** • S-a născut **Luchino VISCONTI**, regizor de film și teatru italian, reprezentant al neorealismului în cinematografie („Rocco și frații săi”, „Nopti albe”) (d. 17 mart. 1976).
- 1911** • **100 de ani** de la nașterea poetului grec **Odyseas Elytis** (pseud. lui Odyseas Alepoudelis) (n. 1911-d. 18 mart. 1996), laureat al Premiului Nobel pentru Literatură în anul 1979. Lirică suprarealistă, sensibilă la armonia peisajului egeean și luminii solare, exprimând bucuria sacră a existenței, ce se remarcă prin strunirea torentului de imagini de către ordinea spiritului („Clepsidrele necunoscutului”, 1937; „Cuvine-se cu adevărat”, 1960 – capodopera sa).
- 1946** • **65 de ani** de la moartea profesorului **Macedon LINUL** (n. 23 febr. 1869, Rebrîșoara, Năsăud-d. 1946, Bistrița), publicist, autor, membru în

Consiliul Național Român, delegat la Marea Adunare de la Alba Iulia.

3 noiembrie

- 1801** • S-a născut compozitorul italian **Vicenzo BELLINI** (d. 23 oct. 1835).
- 1966** • **WEINDEL, Viktor** (n. 1887, Sibiu-d. 30 mai 1966, Sibiu) – **45 de ani** de la moarte: entomolog transilvănean, medic, cercetător. Cursurile Gimnaziului Evanghelic din Sibiu, studii de medicină la Cluj, Budapesta și München. Medic la Spitalul Public din Sibiu și cabinet particular. Înființează Spitalul „Martin Luther” în 1934. Membru activ al Societății Ardelene pentru Științele Naturii la Sibiu și președintele acesteia între 1942 și 1945. Conduce laboratorul de microscopie din cadrul Muzeului de Științe Naturale din 1919, când devine centru al cercetării microscopice sibiene. A colectat timp de 60 de ani material din fauna de lepidoptere din Transilvania, în principal din sud și împrejurimile Sibiului, colecția sa cuprinzând 4322 de exemplare. Colecția Weindel a fost donată în 1964 Muzeului de Istorie Naturală Sibiu, iar catalogul de macrolapidoptere a fost realizat de Eckbert Schneider, în 1981.
- 1901** • **MALREAUX, André** (nume adevărat André Berger) (n. 1901, Paris-d. 23 noi. 1976, Paris) – **110 ani** de la naștere; 35 de ani de la moarte: romancier francez, istoric de artă și om de stat, care a devenit un susținător activ al lui Charles de Gaulle. Inspirată în mare parte din experiența de revoluționar și de militant umanist, proza sa, remarcabilă prin acuitatea analizei și tensiunea

dezbaterilor etice, relevă aspecte ale luptei pentru libertate a popoarelor („Calea regală”, „Condiția umană”, Timpul disprețului”), dezbătând marile probleme ale conștiinței moderne. Studii de estetică („Muzeul imaginar”, „Metamorfoza zeilor”). Memorialistică („Antimemorii”).

1926 • S-a născut **Julian MIHU**, regizor și publicist (d. 29 iun. 1995) („Muzica e viața mea,” „Felix și Otilia”, „Lumina palidă a durerii”). Are **85 de ani**.

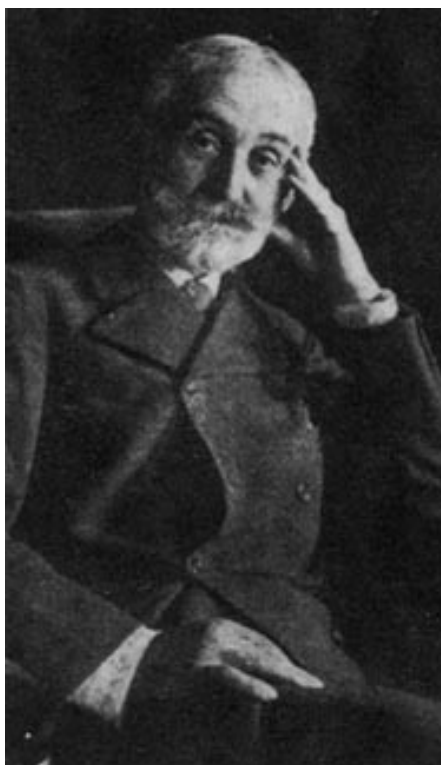
1936 • S-a născut regizorul **Mircea MOLDOVAN**, autor de filme artistice și documentare (monografia Blajului). Spectacolele de teatru în regia sa sunt mai puțin numeroase, dar între ele se numără „Horea”, montat la Teatrul de Stat din Turda, spectacol premiat la Festivalul de Teatru de la Oradea. A fost președinte al Consiliului Național al Audiovizualului (1996-1999) și membru al Consiliului pentru perioada 2000-2004 (filme: „Ziua cea mai lungă”, „Procesul”, „Pintea”).

1946 • După capitulare, Japonia a adoptat, la 3 noiembrie 1946, o Constituție pașnică, în care poporul nipon declară că „renunță pentru totdeauna la război ca drept suveran al națiunii sau la folosirea forței pentru soluționarea diferendelor internaționale”. A intrat în vigoare la 3 mai 1947.

4 noiembrie

1841 • **MOCIONI, Alexandru** (n. 1841, Pesta, Ungaria-d. 1 apr. 1909, Birchiș) – **170 de ani** de la naștere: avocat, mare proprietar și acționar la bănci. A studiat la Budapesta și Viena, luându-și doctoratul în drept, la Graz. Om de acțiune, cu

putere de muncă și inițiativă, a fost membru fondator și președintele al Băncii Albina, președinte al Partidului Național Român din Ungaria și Banat, președinte al Societății pentru fond de teatru român.

Alexandru Mocioni (1841-1909)

- 1861** • **150 de ani** de la înființarea **ASTREI**. (s. v. 23 oct.): **ASOCIAȚIUNEA TRANSILVANĂ PENTRU LITERATURA ȘI CULTURA POPORULUI ROMÂN**. Înființarea Astrei a fost încununarea unor strădanii care au implicat elitele

românești transilvănene și, în acest sens, l-am cita pe Simion Bărnuțiu care a dat imboldul, în inegalabilul lui discurs din catedrala Blajului din preziua adunării naționale din mai 1848, în care îndemna să se pornească “la cultură națională cu puteri unite”, căci “cultura fiecărui popor astăzi e măsura fericirii și securității lui”. Aproape un deceniu și jumătate mințile luminate ale românilor transilvăneni, și-au pus problema înființării unei instituții culturale cuprinzătoare pentru românii din Transilvania, sub forma de academie, societate literară, societate culturală. În aceste eforturi și strădani după 1848 și până în 1861 îi găsim implicați pe Simion Bărnuțiu, Alexandru Papiu Ilarian, Zaharia Boiu, Ioan Cavaler de Pușcariu, George Barițiu, episcopul Andrei Șaguna și mitropolitul Alexandru Sterca Șuluțiu, toți căutând realizarea practică a acestei mari societăți de emancipare culturală pentru românii transilvăneni într-o formă care să fie permisă de condițiile vremii. În 1852, cei trei mari prefecți din revoluția de la 1848, Avram Iancu, Simion Balint și Axente Sever donau 2.500 de florini aur pentru constituirea unei atari societăți de cultură indiferent sub ce formă. Simion Bărnuțiu și alți “radicali” ca el militau pentru o academie, ceea ce nu se putea înfăptui atunci și nici mai târziu. S-a ajuns ca, în 1860, să se inițieze, și ulterior să se înființeze o societate de cultură, cuprinzătoare pentru românii transilvăneni. Totul a plecat de la o luare de poziție zdrobitor de potrivnică a cărturarului preot sibian Zaharia Boiu față de unele producții ale “unui cenaclu literar” al unor elevi din Arad, care scoteau o publicație intitulată

“Muguri”, acuzându-i de stricăciune de limbaj românesc, de latinism exarcebat, de lipsă de conținut. A intervenit juristul Ioan cavalier de Pușcariu, care, într-un articol din 1860, publicat în “Telegraful Român“, intitulat *Din Țara Oltului*, le-a luat apărarea învățăceilor din Arad și care, dând și niște îndrumări pentru remedierea acestei situații culturale precare a românilor, a propus înființarea unei societăți culturale. Așa s-a născut ideea constituirii Astei. Ideea a fost preluată rapid de vârfurile intelectualilor ardeleni din acel timp și, în acel moment, a intrat în prim planul acțiunii episcopul ortodox de la Sibiu, Andrei Șaguna, baron și consilier intim al împăratului Francisc Iosif de prin 1852, un om care a dominat viața spirituală și politică a românilor transilvăneni de la 1848 și până aproape de sfârșitul vieții sale. Fiind în grațiile împăratului și sesizând importanța înființării unei ample instituții culturale pentru românii transilvăneni, el și-a folosit demnitățile sale în demersurile întreprinse pentru constituirea *Asociațiunii*, jucând un rol decisiv în acest sens. Astfel, în reședința episcopiei ortodoxe din Sibiu și cu consimțământul lui Șaguna a avut loc acea întâlnire din primăvara anului 1860 a mai multor intelectuali, în cadrul căreia s-a hotărât redactarea unei petiții prin care să se solicite aprobarea unei adunări, unde să se definitiveze statutul unei atari asociații culturale. Textul petiției a fost revăzut de Șaguna, ce a intervenit în unele locuri pentru a-i asigura aspectul protocolar necesar ca un asemenea document să fie acceptat de către autorități. Petiția, intitulată *Rugămintea mai multor bărbați fruntași ai națiunii noastre către înalta Locotiință c.r.*

transilvană, pentru a se da voia la ținerea unei adunări consultatoare în privința înființării unei asociații pentru literatura și cultura poporului român, a fost înaintată, la 10 mai 1860, guvernatorului imperial al Transilvaniei, Fr. Lichtenstein, purtând semnătura a peste 170 de apărători și slujitori ai culturii și ființei naționale, în frunte cu ale celor doi arhieri din Blaj și Sibiu, mitropolitul Alexandru Sterca Șuluțiu și, respectiv, episcopul Andrei Șaguna. Alături de ei, îi regăsim pe Ioan Pușcariu, Iacob Bologna, Axente Sever, Nicolae Popea, Dr. Ioan Rațiu, Elie Măcelariu, Iacob Mureșianu și alți frunțași români. Semnatarii precizau că demersul lor era realizat în conformitate cu spiritul timpului și în numele progresului, caracteristic altor națiuni, iar necesitatea înființării unei asociații culturale era argumentată prin ilustrarea faptului că “fundamentul întâi al înfloririi fiecărui stat este cultivarea morală și luminarea poporului, și bunăstarea lui prin astea condiționate. Cunoștința aceasta s-a trezit și la românii din patria aceasta...”. Scopurile esențiale ale viitoarei reuniuni erau “lățirea culturii populare și înaintarea literaturii cu puteri unite”. În final, oficialitățile erau rugate a expedia răspunsul lor privind cererea frunțașilor români de a se permite ținerea unei adunări consultative, în care să se discute statutele, pe adresa episcopului Andrei Șaguna, ce a fost investit, astfel, de autorii petiției să mijlocească dialogul cu autoritățile transilvănene. Era încă o recunoaștere a abilităților de diplomat ale lui Andrei Șaguna, a simpatiei de care se bucura în cercurile imperiale. Deși petiția a fost concepută

de către dr. Ioan Rațiu “în termeni atât de pipăiți, umiliți, respirători de lealitate pre cât se puteau afla în limba germană bogată în expresiuni plăcute despotismului” – așa cum o prezenta George Barițiu – răspunsul guvernatorului Lichtenstein, adresat lui Șaguna, aflat atunci în capitala austriacă, în calitate sa de membru al Senatului imperial din Viena, a venit abia după două luni (12 iulie 1860) și a fost aproape nefavorabil. Episcopului ortodox i s-a comunicat decizia autorităților de a amâna aprobarea desfășurării adunării, pe motivul că nu s-au înaintat statutele și programele de activitate ale societății culturale dorite de români. Mai mult, guvernatorul îi atrăgea atenția lui Șaguna că el nu putea încuviința înființarea unei reuniuni care ar manifesta, așa cum arăta inclusiv titlul, tendințe exclusiv naționale și care “s-ar despărți de celelalte naționalități conlocuitoare într-un modu ostensibilu”. Cu toate acestea, episcopul nu s-a descurajat și a apelat la G. Barițiu, T. Cipariu și I. Pușcariu să întocmească trei proiecte de statute pentru întemeierea societății culturale preconizate. Inspirându-se din materialul acestora, Șaguna a realizat un nou proiect de statute al *Societății pentru literatura română și cultura poporului român și pentru înaintarea industriei și agriculturii*. Proiectul a fost înaintat de către episcop Prezidiului Guvernial al Transilvaniei, la 6 decembrie 1860, însoțit de o adresă în care Șaguna solicita ca statutele să fie prezentate împăratului și să se mijlocească aprobarea lor, pentru a se putea constitui “Asociațiunea... cea dorită de o nație, care a dat nenumărate dovezi despre alipirea sa către Tronul

majestic” și al cărui patriotism, “curat și străin de orice separatism ostensibil”, era dovedită și de precizarea realizată în statute, cum că această asociațiune va fi deschisă tuturor, indiferent de religie și naționalitate. La 31 ianuarie 1861, guvernatorul Lichtenstein îi comunica episcopului Andrei Șaguna hotărârea favorabilă a Înaltei Cancelarii Aulico-Transilvane (luată în 22 ianuarie) privind aprobarea ținerii adunării consultative solicitate. Ca urmare, la 22 februarie 1861, Șaguna a publicat în ziarele naționale o invitație, adresată celor care au semnat petiția din 10 mai 1860, să participe la o adunare la Sibiu, în ziua de 9/21 martie 1861, în vederea adoptării statutelor și apoi a înaintării lor spre aprobarea prea înaltă a împăratului. Adunarea consultativă s-a ținut în zilele de de 9-11/21-23 martie 1861, în edificiul Seminarului teologic din Sibiu, sub președenția lui Andrei Șaguna și cu sprijinul celor doi secretari, George Barițiu și Nicolae Popea. Au mai fost de față: Iacob Bologa, Pavel Vasici, Pavel Dunca, Ilie Măcelariu, Ioan Pușcariu, Ioan Hanea, Axente Sever, Dr. I. Rațiu ș.a. Lucrările adunării au fost deschise printr-un frumos discurs al episcopului, prin care acesta a prezentat strădaniile întreprinse până în acel moment în vederea înființării *Asociațiunii*. În continuare, au fost dezbătute cele patru proiecte de statute întocmite de Andrei Șaguna, George Barițiu, Timotei Cipariu și Ioan Pușcariu, pe baza lor fiind redactat un alt proiect, aprobat în ziua a treia a adunării. În ședința a doua a fost adoptată denumirea de *Asociațiune*, introducându-se și termenul de *transilvană*. Sediul *Asociațiunii* era stabilit la Sibiu, iar limba română

urma a fi limba oficială a societății. La sfârșitul adunării, G. Barițiu i-a mulțumit lui Șaguna, în numele participanților, pentru eforturile depuse în cauza națiunii, rugându-l să continue acțiunea până la deplina înființare. La 28 martie 1861, A. Șaguna a înaintat autorităților proiectul de statute, spre aprobare, obținând rezoluție favorabilă din partea împăratului Francisc Iosif la 6 septembrie, iar decretul gubernial la 26 septembrie. În aceste condiții, la 29 septembrie/11 octombrie 1861, A. Șaguna convoca la Sibiu, pentru ziua de 23 octombrie/4 noiembrie 1861, “pre toți inteligenții națiunii noastre care voiesc a fi membrii asociațiunii spre a lua parte la inaugurarea și deplina constituire a aceleiași”. Adunarea de constituire a *Asociațiunii* s-a desfășurat la Sibiu, în zilele de 23-26 octombrie/4-7 noiembrie 1861, în clădirea Seminarului arhiedecesan și în prezența unui număr mare de români, aparținând diferitelor pături sociale. În cadrul acestei prime adunări generale, prezidată de Andrei Șaguna, a fost aleasă conducerea *Asociațiunii* și anume: Andrei Șaguna - președinte, Timotei Cipariu - vicepreședinte și George Barițiu - secretar literar, precum și funcționarii și membrii comitetului central. Printre membrii fondatori și ordinari se înscriau reprezentanți de marcă ai elitei transilvănene: Al. Sterca Șuluțiu, Ilie Măcelariu, Visarion Roman, Pavel Vasici, Iacob Bologa, Axente Sever, Simion Balint și alții. De asemenea, adunarea generală a proclamat și 27 de membri onorari ai *Asociațiunii*, personalități românești din diferite provincii, dar și cărturari străini: Simion Bărnuțiu, Aron Florian, C. Hurmuzachi, A.T. Laurian, Ioan Maiorescu, Al.

Papiu Ilarian, Aron Pumnul, G. Csaki, G. Fontanini, A. Kecskemeti ș.a. S-a stabilit, conform unei propuneri mai vechi a lui Ioan Pușcariu cu privire la itinerarea adunărilor generale anuale, ca, în anul următor, membrii *Asociațiunii* să se reunească la Brașov. Cu același prilej, s-au aprobat propunerile lui George Barițiu privind acțiunile viitoare ale *Asociațiunii*, de stimulare a cercetării și creației în domeniile științelor, artelor, economiei și vieții sociale, prin premii, prin publicarea studiilor într-o foaie periodică proprie ce urma a se înființa. S-a hotărât, de asemenea, realizarea unui sigiliu, ce cuprindea titlul și efigia Minervei (zeița înțelepciunii, a artelor, științei și meșteșugurilor), iar A. Șaguna a oferit primul sediu al *Asociațiunii*, într-una din camerele Seminarului diecezan. Adunarea s-a încheiat într-o atmosferă de mare entuziasm creată de această realizare culturală și politică a românilor ardeleni; erau finalizate, astfel, eforturi, ce au durat decenii, de instituționalizare modernă a culturii naționale, pentru apărarea și dezvoltarea acesteia, cu atât mai necesară în Transilvania aflată sub stăpânire străină. Se crea o instituție ce va servi admirabil luptei duse de românii transilvăneni, în perioada dualismului austro-ungar, pentru emancipare economică, culturală și politică. Fără discuție, fondarea *Asociațiunii* a fost opera colectivă a vârfurilor elitei intelectuale transilvănene de la jumătatea secolului al XIX-lea, dar la fel de cert este și faptul că un merit capital în înființare l-a avut Andrei Șaguna. De aceea, a fost și ales primul președinte al Astrei, de la conducerea căreia s-a retras la 1867, el oferindu-i, cum am văzut, primul sediu

într-o sală a seminarului teologic. Numele său este legat de organizarea Astei în primii ani de funcționare, nu spectaculoase până în anii dualismului austro-ungar, dar importante pentru evoluția ulterioară a *Asociațiunii*: Statutele Astei, întocmite de George Barițiu, prima expoziție complexă a capacităților creative a românilor transilvăneni de la Brașov, din 1862, a doua adunare generală a Astei, unde s-a discutat și înființarea secțiilor științifico-literare ale Astei, și care vor funcționa din plin și benefic pentru istorie, literatură, limbă, etnografie, folclor în ani nu prea târzii. Șaguna a girat toată dezvoltarea Astei până în 1867, când, având și oarecare probleme de sănătate, s-a retras; dar a pus o temelie. Era deja programată apariția revistei *Transilvania*, organul de presă al Astei, care a și apărut în anul următor. ASTRA și-a atins apoi scopul prin studii, elaborarea și darea de opuri, prin premii și stipendii pentru diferite specialități de știință și artă, prin forme și modalități diverse, de la înființarea de biblioteci publice, pregătirea unor conferințe și prelegeri populare, la acordarea de burse pentru studiu și organizarea de muzee și expoziții. Tot la această dată s-a înființat și **Biblioteca ASTRA**, avându-l ca prim bibliotecar pe Visarion Roman, ales cu 61 de voturi, față de Zaharia Boiu, care a întrunit 30. Sediul acestui început este modest: o cameră a Seminarului Diecezan, în care era instalată cancelaria și arhiva *Asociațiunii* și care s-a adaptat menirii de bibliotecă prin punerea la dispoziție a unui dulap cu cărți. Biblioteca a început să funcționeze din donații, abia după ședința Adunării generale din

1862, de la Braşov, în care se hotărăşte alocarea unui fond de 100 de florini pentru achiziţionarea de cărţi. Cărţile de temelie au fost dăruite de canonicul Timotei Cipariu, de medicul Nicolae Stoia şi de Ion Pinciu. Urmează, în 1862, donaţia mai bogată a directorului de la Orlat, Moise Panga, care a înglobat 165 de lucrări de popularizare în limba germană şi un atlas. Tot în acelaşi an, librarul din Sibiu, Samuel Filtsch a promis să dăruiască toate lucrările editate de librăria sa.

1901 • **STAHL, H. Henri** (n. 1901, Bucureşti-d. 9 sept. 1991, Bucureşti) – **110 ani** de la naştere: antropolog cultural, etnograf, istoric social, memorialist, sociolog rural român, reprezentant de frunte al Şcolii monografice, autor prestigios în domeniile sociologiei rurale, antropologiei culturale, istoriei sociale, teoriei etnografice şi memorialisticii. Adept al cercetărilor empirice, fundamentate teoretic şi metodologic, al înţelegerii procesuale şi raţionale, a culturii şi societăţii.

1991 • **FOLBERTH, Otto** (n. 10 iul. 1896, Mediaş, Sibiu-d. 1991, Salzburg, Austria) – **20 de ani** de la moarte; 115 ani de la naştere: doctor, profesor, scriitor şi editor de limbă germană, sas originar din Transilvania. V. 10 iulie.

5 noiembrie

1861 • **RADU, Demetriu** (n. 1861, Tâmpăhaza, azi Rădeşti, Alba-d. 8 dec. 1920, Bucureşti) – **150 de ani** de la naştere: episcop greco-catolic de Lugoj (1897-1903), apoi episcop greco-catolic de Oradea Mare (1903-1920). Doctor în teologie la Roma. A prezidat, împreună cu Ioan Papp,

episcop ortodox de Arad și cu Gheorghe Pop de Băsești, Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, din 1 decembrie 1918. În calitate de decan al Episcopatului Român Unit, l-a îmbrățișat pe generalul român Nicolescu, sosit în fruntea Armatei Române, la Blaj. La 23 mai 1919, i-a găzduit, în Palatul Episcopal de la Oradea pe Regele Ferdinand și Regina Maria.

- 1911** • **MANESSIER, Alfred** (n. 1911, Saint-Ouen, Somme, Franța-d. 1 aug. 1993, Orléans, Franța) – **100 de ani** de la naștere: pictor francez.

6 noiembrie

- 1771** • **SENEFELDER, Alois Johann Nepomuk Franz** (n. 1771, Praga-d. 26 febr. 1834, München) – **240 de ani** de la naștere: actor și dramaturg german, inventatorul litografiei în 1796.
- 1856** • Marele duce **Nicolai Nicolaevici (cel Tânăr) ROMANOV** (n. 1856-d. 5 ian. 1929) – **155 de ani** de la naștere: general rus din timpul primului război mondial. Nepot al țarului Nicolae I, el a fost comandantul suprem al armatelor ruse de pe frontul de răsărit în anii primului Război Mondial. A fost ultimul membru influent al familiei Romanov.
- 1921** • **JONES, James** (n. 1921, Robinson, Illinois, U.S.A.-d. 9 mai 1977, Southampton, New York) – **90 de ani** de la naștere: prozator american, cunoscut pentru romanele sale în tradiția realismului naturalist american, inspirate din experiențele sale în cel de-al Doilea Război Mondial și urmările sale („Linia subțire și roșie”, „Unii veneau în fugă”, „De-acum până-n eternitate”).

7 noiembrie

- 1871**
- **BACALOGLU, Constantin** (1871, București-1942) – **140 de ani** de la naștere: medic român.
 - **LĂTĂREȚU, Maria** (n. 1911, Bălcești, Gorj-d. 27 sept. 1972, Botoșani) – **100 de ani** de la naștere: cunoscută interpretă de folclor muzical românesc și muzică populară, de origine etnică romă. A fost una dintre cele mai îndrăgite interprete din domeniu, fiind numită pe rând: „Privighetoarea Gorjului”, „Crăiasa cântecului românesc”, „Regina cântecului românesc”. Solistă a orchestrei Barbu Lăutaru, din 1949. Cu un repertoriu bogat în mare parte compus chiar de ea, a susținut un număr mare de concerte, a realizat numeroase înregistrări discografice și a participat la un număr mare de emisiuni de radio și TV.
- 1881**
- **NEAGOE, Peter** (n. 1881, Odorhei-d. 31 oct. 1960) – **130 de ani** de la naștere: scriitor american de origine română. Tatăl notar, se mută la Aciliu, Sibiu, când copilul avea doi ani. În unele note apare că s-a născut la Aciliu. Școala primară în Aciliu, învățământul secundar la Școala săsească din Sibiu. Episoadele autobiografice ale acestor ani, ni se dezvăluie cu pregnanță din penultimul roman „A time to keep”-„Timp de neuitat”, roman în care își face simțită prezența atât părinții săi, cât și sora mai mare Irina, dar și întregul tablou al comunității rurale pline de sevă și pitoresc. Încă din primii ani de școală dovedește aptitudini deosebite pentru desen și citit.

8 noiembrie

- 1981** • **CONSTANT, Paul** (Paul Constantinescu) (1895-1981, Sibiu) – **30 de ani** de la moarte: scriitor. Stabilit la Sibiu din 1922. Schițe: „Măști pentru muzeu”(1933), „În litera legii”(1933), „Zugrăveli”(1933), „Mărturisirea unui inculpat”(1936). Romane: „Rîia”, „Iancu Jianu”(1940), „Haiducii”(1957), „Tudor Vladimirescu”(1960); Cărți pentru copii: „Volburi peste veacuri” (1973), „Primăvară, focuri și gloanțe”(1973).

9 noiembrie

- 1376** • Cele dintâi statute de breaslă păstrate în Transilvania reglementează activitatea meșterilor breslași în scaunele din comitatul Sibiu și în orașele Sibiu, Sighișoara, Sebeș și Orăștie; statutele atestă existența a 25 de branșe meșteșugărești organizate în 19 bresle (fraternitates). **615 ani** de atunci.
- 1901** • **RUSU, Liviu** (n. 1901, Sărmașu, comitatul Cluj-d. 17 dec. 1985, Cluj-Napoca) – **110 ani** de la naștere: psiholog, estetician, cercetător și istoric literar, profesor universitar la Universitatea din Cluj. Lucrări de referință: „Eseu asupra creației artistice” (Paris, 1935), „Estetica poeziei lirice (Cluj, 1937), „Viziunea lumii în poezia noastră populară: de la resemnare la acțiunea creatoare” (București, 1967), „Logica frumosului”, Cluj, 1946.

10 noiembrie

- 1981** • **AL-GEORGE, Sergiu** (n. 13 sept. 1922, Târgu Mureș-d. 1981, București) – **30 de ani** de la

moarte: medic (ORL), filolog și reputat orientalist român. Institutul de Studii Orientale din București i-a purtat numele până la dizolvarea sa (fondul de carte a fost preluat de Biblioteca Metropolitană București). Abia după 30 de ani de la primele lecturi ale limbii sanscrite a publicat prima sa carte, „Filosofia indiană în texte” (1971); după aceea au urmat „Limbă și gândire în cultura indiană” (1976) și „Arhaic și universal - India în conștiința culturală românească” (1981). În „Arhaic și universal”, specialistul s-a ocupat de Constantin Brâncuși, sculptor; Mircea Eliade, filosof al structurilor simbolice; Lucian Blaga, filosof al culturii și de Mihai Eminescu, care întrece orice definiție. Cele patru spirite provin din patru regiuni geografice ale României și reprezintă patru puncte cardinale ale spiritualității românești. Ca rezultat al unei cercetări minuțioase, autorul a semnalat zonele de interferență dintre creațiile artistice sau științifice ale acestora și gândirea indiană, și a ajuns la concluzia că există un fond comun al sensibilității și spiritualității între cele două culturi.

- 2001** • **KESEY, Ken** (n.17 sept.1935, La junta, Colorado, U.S.A.-d.2001, Pleasant Hill, Oregon, U.S.A.) – **10 ani de la moarte**: scriitor american. Autorul romanului „Zbor deasupra unui cuib de cuci”, ecranizat de M. Forman (1975) (premiul Oscar).

11 noiembrie

- 1821** • **DOSTOIEVSKI, Feodor Mihailovici** (n. 1821-d. 9 febr. 1881, St. Petersburg) – **190 de ani de la naștere**: scriitor rus; 130 de la moarte.

Frecventând cercul literar al lui M. V. Petrașevski, este arestat și condamnat la moarte, sentință comutată în deportare în Siberia (1850-1854), unde singura carte pe care o poate citi e Biblia, traversează o criză religioasă devenind religios. Perioada detenției, evocată în „Amintiri din casa morților” și „Însemnări din subterană”, și-a pus amprenta asupra întregii sale opere, caracterizată printr-un realism cu accente simbolice, vizionare, mistice, filosofice și didactice. Primele scrieri relevă realismul fantastic și psihologic al tragismului vieții omului mărunț („Noaptea albe”, „Netocika Nezvanova”). Personajele sale sunt caractere complexe, contradictorii, oscilând între bine și rău, între eul rațional conștient și subconștientul însetat de libertate. Față de condiția dramatică a omului supus agresiunii răului social și moral, Dostoievski propune soluția creștină a mântuirii prin iubire, jertfă și umilință. Liniaritatea epică a romanului „Crimă și pedeapsă” (1877) e încărcată de complexitatea personajului Raskolnikov (nume predestinat, sugerând răzmeriță, revoltă) care își construiește destinul dostoievskian din aluviunile interioare ale culpabilității. Evenimentul care răstoarnă anonimatul crimei este seismul conștiinței, spasmele conștiinței, care nu-l slăbesc pe Raskolnikov, și-i transformă amintirea crimei în obsesie. Idioteția lui Lev Nicolaevici Mășkin e, în interpretarea peiorativă a celorlalți, inocența lui absolută, încrederea totală în ceilalți, incapacitatea de a asimila experiența răului. „Idiotul”, așa cum sugerează în final un personaj feminin este o ficțiune, o propunere etică a marelui suflet rus,

copleșit de iubire tragică și implicat, apostolic, în suferința aproapelui. Cumul al temelor dostoievskiene, romanul „Frații Karamazov” e istoria unui conflict între tată și fii, culminând cu paricidul și, consecutiv, cu o eroare judiciară care propune o polisemie subiacentă a culpabilității. Opera lui Dostoievski a exercitat o puternică influență asupra literaturii ruse și universale.

12 noiembrie

- 1816** • **KRABS, Friedrich August Robert** (n. 1816, Leipzig-d. 22 iul. 1844, Sibiu) – **195 de ani** de la naștere: pictor peisagist, litograf, librar. În 1850 a înființat la Sibiu o instituție litografică, realizând primele reprezentări artistice ale peisajului carpatin. Reprezentările arhitecturale realizate de el sunt surse importante de informație pentru restaurarea monumentelor istorice.
- 1961** • **COMĂNECI, Nadia** (n. 1961, Onești) – **50 de ani** de la nașterea mării gimnaste române. Nadia a fost campioană europeană absolută (1975, Skien; 1977, Praga și 1979, Copenhaga) și laureată a Jocurilor Olimpice de la Montreal (1976) și de la Moscova (1980).

14 noiembrie

- 1831** • **HEGEL, Georg Wilhelm Friedrich** (n. 27 aug. 1770, Stuttgart-d. 14 noi. 1831, Berlin) – **180 de ani** de la moarte: filozof german, principal reprezentant al idealismului în filozofia secolului al XIX-lea.

15 noiembrie

- 1836** • A fost înființat, la Iași, Conservatorul filarmonic-dramatic, din inițiativa lui Gheorghe Asachi, Vasile Alecsandri (tatăl poetului), Constantin Negruzzi și Ștefan Catargiu.
- 1876** • **NOAILLES, Anna Elisabeth, contesă Mathieu de** (1876-1933) – **135 de ani** de la naștere: scriitoare franceză de origine română.
- 1876** • **CIURA, Alexandru** (n. 1876, Abrud-d.2 mart. 1936, Cluj) – **135 de ani** de la naștere: prozator și publicist. A fost unul dintre întemeietorii și primul redactor-șef al revistei „Luceafărul” de la Budapesta (1902), iar din 1906 la Sibiu, alături de Octavian Goga, A. P. Bănuț și Octavian Tâslăuanu. Aici a publicat numeroase schițe, nuvele, recenzii etc. Colaborator la principalele periodice transilvănene din vremea sa. Conduce „Unirea” din Blaj (1918), scriind articole pentru pregătirea Marii Adunări de la Alba Iulia. Intensă activitate culturală în cadrul ASTREI.
- 1906** • S-a născut matematicianul **Dumitru Ioan MANGERON**, membru corespondent al Academiei Române (d. 27 febr. 1991). **Acum 105 ani**.
- 1911** • **MATEESCU, Dan** (n. 1911, Călărași-d. 15 apr. 2008) – **100 de ani** de la naștere: inginer român, membru titular al Academiei Române și fost președinte al filialei Timișoara.
- **CIORĂNESCU, Alexandru** (n. 1911, Moroeni, Dâmbovița-d. 25 noi. 1999, Insulele Canare, Spania) – **100 de ani** de la naștere: autor român comparatist, diplomat, director literar, dramaturg, enciclopedist, eseist, lingvist, etimolog, istoric, poet, prozator român care a trăit

în exil între 1946 și 1999. Unul dintre cei mai importanți istorici și geografi ai Insulelor Canare.

• S-a născut **Dan MATEESCU**, inginer, membru al Academiei Române. Acum **100 de ani**.

16 noiembrie

1766 • **KREUTZER, Rodolphe** (n. 1766, Versailles-d. 6 ian. 1831, Geneva, Elveția) – **245 de ani** de la naștere; 180 de ani de la moarte: violonist francez de origine germană, profesor, dirijor și compozitor a 40 de opere franceze. În 1805, Beethoven i-a dedicat Sonata opus 47 pentru vioară, cunoscuta „Sonată Kreutzer”.

1816 • **MUREȘANU, Andrei** (n. 1816, Bistrița-d. 23 oct. 1863, Brașov) – **195 de ani** de la naștere: poet și ziarist. Studii: Școala normală săsească și gimnaziul călugărilor piariști din Bistrița până în 1832, Seminarul din Blaj (1832-38), profesor la Școala normală din cetate (1838-40) și la Gimnaziul romano-catolic (1840-50) din Brașov. A îndeplinit și funcții publice în Sibiu. A colaborat la „Foaie pentru minte, inimă și literatură”, „Gazeta de Transilvania”, „Telegraful român”. Activitatea sa publicistică și literară, inegală ca valoare, îl impune în conștiința națională românească prin poezia sa „Deșteaptă-te, române” („Un răsunset”), devenită imn național.

17 noiembrie

1891 • **CHRISTIANSEN, Sigurd Wesley** (1891-d. 23 oct. 1947) – **120 de ani** de la naștere: prozator și dramaturg norvegian. Romanele sale, de analiză și dezbateri etică, prezintă aspecte inedite ale

problemei culpabilității în cadrul conflictelor umane.

- 1911** • **VIANU, Elena** (n. 1911, București-d.4 noiembrie 1965, București) – **100 de ani** de la naștere: istoric literar, traducătoare, pictoriță româncă. A fost soția criticului și esteticianului Tudor Vianu.
- 1926** • **PLĂMĂDEALĂ, Antonie** (n. Stolnicești, Basarabia-d. 29 aug. 2005, Sibiu) – **85 de ani** de la naștere: înalt ierarh al Bisericii Ortodoxe Române, mitropolit ortodox al Ardealului (1982-2005), membru de onoare al Academiei Române. Studii la Seminariile teologice din Chișinău (1937 - 1944) și "Nifon" din București (1944-1945); acultatea de Teologie din București (1945 -1948) și Institutul Teologic Universitar din Cluj (1948-1949); cursuri de doctorat la Institutul Teologic Universitar din București (1956-1959). Tuns în monahism la mănăstirea Prislop, sub numele Antonie și hirotonit ierodiacon (1949), transferat la mănăstirea Slatina (1950), unde a funcționat ca profesor la școala monahală și a fost hirotonit ieromonah (1953); un timp la Râșca și Dragomirna; în 1949, condamnat, în lipsă, la 7 ani închisoare pentru activitate anticomunistă; arestat abia în 1954 și închis la Jilava, judecat din nou și condamnat la 4 ani închisoare; grațiat în 1956. În 1959 scos din mănăstire și din cler de autoritățile comuniste, angajându-se ca muncitor în diferite întreprinderi, în 1968 și-a putut relua activitatea în cler, fiind numit secretar șef la Institutul Teologic din București. Trimis la studii de specializare în Teologie și Filosofie la "Heythrop College" de lângă Oxford, mutat apoi în Londra (1968-1970);

obține doctoratul în Teologie la Colegiul amintit (1971), apoi la Institutul Teologic din București (1972). La 15 dec. 1970 Sf. Sinod l-a ales episcop-vicar patriarhal, cu titlul "Ploieșteanul" (hirotonit 27 dec.), încredințându-i-se sectorul "Relații externe", precum și sectorul economic și Comisia de pictură bisericească; paralel, rector al Institutului Teologic din București (1971-1974). La 9 dec. 1979 ales episcop al Buzăului (însăunat 13 ian. 1980). La 10 ian. 1982 ales arhiepiscop al Sibiului și mitropolit al Ardealului (însăunat 7 febr. 1982). A fost unul din marii ecumeniști contemporani. A ajutat cu o clădire nouă la schitul Păltiniș și un complex de clădiri care constituie incinta mănăstirii de la Sâmbăta de Sus - fiind a treia ctitorire a ei - restaurarea unor biserici monumente istorice ș.a.). A publicat multe lucrări în volum și în periodice, unele în Sibiu.

18 noiembrie

- 1906**
- **SIMION, Radu** (1906-1995) – **105 ani** de la naștere: preot, scriitor, profesor universitar, secretar al ASTREI.
 - **BABA, Corneliu** (n. 1906, Craiova-d. 28 dec. 1997, București) – **105 ani** de la naștere: pictor și grafician român, academician din 1990. Prin calitatea culorii și formarea unui sistem complex de lumini dirijate se înscrie pe linia expresionismului cromatic („Odihnă pe câmp”, „Arlechin”, „Portretul artistei Lucia Sturdza-Bulandra”, „Peisaj din Veneția”, ciclul „Regele nebun”).

19 noiembrie

- 1711** • **300 de ani** de la nașterea savantului, poetului și filologului rus **Mihail Vasilievici LOMONOSOV** (n. 1711- d. 15 apr. 1765).
- 1786** • **WEBER, Carl Maria von** (n. 1786, Eutin-d. 1826) – **225 de ani de la naștere**; 190 de ani de la moarte: compozitor, pianist și dirijor german.

20 noiembrie

- 1856** • **BOLYAI, Farkas** (n. 9 febr. 1775, Buia, Sibiu-d. 1856) – **155 de ani** de la moarte: matematician ungar, cunoscut pentru contribuțiile sale în geometrie și în teoria numerelor. La șase ani a fost trimis la Școala Calvină din Sibiu. În 1790, intră la Colegiul Calvin de la Cluj. În 1796 pleacă în Germania și intră, pe rând, la Universitățile de la Jena și de la Göttingen. În această perioadă leagă o strânsă prietenie cu matematicianul german Carl Friedrich Gauss. Fiul său Bolyai János (1802-1860) a fost unul dintre creatorii geometriei neoclidiane.
- 1886** • **CĂLIMAN, Nicolae** (n. 1886, Cornățel, Sibiu-d. 27 sept. 1968, Brașov) – **125 de ani** de la naștere: medic. Președinte al Despărțământului Brașov al ASTREI (1928-48). Inițiator al înființării Bibliotecii Județene, Teatrului și Conservatorului brașovean. Deținut politic.
- 1911** • **GRIGOROVICI, Radu** (n. 1911, Cernăuți-d. 1 aug. 2008, București) – **100 de ani** de la naștere: fizician român, membru al Academiei Române (1963) și vicepreședinte al acesteia (1990–1994). A adus contribuții fundamentale la fizica semiconductorilor amorfi; este considerat

fondatorul școlii românești de cercetare în acest domeniu.

21 noiembrie

- 1811** • **200 de ani** de la moartea lui **Bernd Heinrich Wilhelm von KLEIST** (n. 18 oct. 1777-d. 1811, Wannsee, lângă Berlin) – **200 de ani** de la moarte: primul mare dramaturg german modern („Urciorul sfârâmat”, „Prințul de Homburg”), Nuvele („Povestea lui Michael”).
- 1871** • **CHENDI, Ilarie** (n. 1871, Dârlos, Sibiu-d. 25 iun. 1913, București) – **140 de ani** de la naștere: scriitor și critic literar român. Cronici, articole și foiletoane consacrate în special literaturii tradiționaliste („Fragmente”, „Impresii”); editor al operei lui M. Eminescu (1902) și Ion Creangă. Manifestă un larg și multilateral interes față de folclor, fiind culegător (din comunele sibiene Sibiel, Săliște, Gura Râului) și inițiatorul unor culegeri. Face din cercetarea folclorului un mijloc de cunoaștere și iubire a poporului, de întărire a conștiinței naționale.
- 1931** • **BACIU, Ion** (n. 1931, Bratei, Sibiu) – **80 de ani** de la naștere: dirijor, profesor la Conservatorul George Enescu și prim dirijor al Filarmonicii „Moldova” din Iași.
- 1991** • **BASHEVIS SINGER, Isaac** (n. 1902, Leoncin -d. 24 iul. 1991, Surfside Florida) – **20 de ani** de la moarte: scriitor evreu american, născut în Polonia, laureat al premiului Nobel pentru literatură în anul 1978.

22 noiembrie

- 1901** • **110 ani** de la moartea lui **Vasile URECHIA-ALEXANDRESCU** (n. 15 febr. 1834, Piatra Neamț-d. 1901, București), istoric și scriitor român, om politic, membru fondator al Academiei Române. Biblioteca Județeană din Galați îi poartă numele.
- 1916** • **LONDON, Jack** (n. 12 ian. 1876-d. 1916) – 135 de ani de la naștere; **90 de ani** de la moarte: scriitor american. Rămâne cunoscut îndeosebi prin romanul său „Colț Alb”.
- 1921** • **VAZOV, Ivan Minciov** (1850-1921, Sofia) – **90 de ani** de la moarte: scriitor bulgar.
• **RAICU, Lucian** (n. 12 mai 1934, Iași-d. 2006, Paris) – 5 ani de la moarte: critic literar și scriitor român. A publicat monografiile despre Gogol, Liviu Rebreanu, Nicolae Labiș, culegeri de cronici de carte, dar cele mai importante contribuții ale sale rămân eseurile despre mecanismele profunde ale creației: „Reflecții asupra spiritului creator”, „Critica - forma de viață” ș.a.

23 noiembrie

- 1876** • **FALLA, Manuel de** (n. 1876, Cadiz, Spania -d. 1946) – **135 de ani** de la naștere: compozitor și pianist spaniol.

24 noiembrie

- 1796** • **ROTH, Stephan Ludwig** (n. 1796, Mediaș, Sibiu-d. 11 mai 1849, Cluj) – **215 ani** de la naștere: gânditor progresist sas, fruntaș al Revoluției de la 1848. Studii gimnaziale la Mediaș și Sibiu, universitare la Tübingen (1817-1819), apoi un an în Elveția cu faimosul pedagog

Pestalozzi. Doctoratul la Tübingen (1820). Întors la Mediaș (1820), caută să pună în aplicare cunoștințele sale pedagogice, inițiind, în ciuda greutăților și ostilității oficialităților săsești, o serie de reforme. Profesor și apoi rector (din 1931) la gimnaziul din Mediaș. Este mutat din învățământ, devenind preot la Mediaș (1834) și apoi în Nimeș și Moșna. Luptă pentru îmbunătățirea situației țărănimii. Propunerile și acțiunile sale pentru progresul social-cultural al maselor populare, pentru drepturile politice ale românilor îl transformă în perioada premergătoare Revoluției din 1848 într-un crainic al nemulțumirilor generale. Participant activ la Revoluția de la 1848-49, ceea ce a dus la întemnițarea, judecarea și executarea sa.

- 1946** • **NAN, Nicolae** (n. 1946, Sibiu-d. 21 iun. 2002, Sibiu) – **65 de ani** de la naștere: inginer constructor, profesor, membru al echipei Salvamont Sibiu, salvamontist, monitor de ski, ghid montan, montaniard. Refugiul Salvamont de la Bâlea, construit de el, îi poartă numele.

26 noiembrie

- 1821** • **BÖNICKE, Hermann** (Endorf) (n. 1821, Sibiu-d. 12 dec. 1879) – **190 de ani** de la naștere: dirijor, conducător de cor, organist, pedagog și compozitor. A activat în Sibiu în calitate de cantor al orașului și organist la Biserica Parohială Evanghelică, ca profesor de muzică la liceu și la Seminarul pedagogic. Din 1862 a fost director muzical și conducător al corului Asociației Corale de Bărbați. A compus cantate, motete, coruri, cântece, serenade, uverturi, opere de pian și orgă

și a scris manuale pentru studiul pianului, al orgii și pentru canto.

27 noiembrie

- 1916** • **VERHAEREN, Emile** (n. 21 mai 1855, Sint-Amands–Rouen-d. 1916) – **95 de ani**: scriitor belgian de limbă franceză. Unul din principalii fondatori ai simbolismului.

28 noiembrie

- 1881** • **OPRESCU, George** (n. 1881, Câmpulung-Muscel-d. 1969) – **130 de ani** de la naștere: istoric, critic și colecționar de artă român, academician .
- **ZWEIG, Ștefan** (n. 1881, Viena-d. 22 febr. 1942, Petropolis, Brazilia) – **130 de ani** de la naștere: scriitor austriac.

29 noiembrie

- 1516** • **BELLINI, Giovanni** (n. c. 1430, Veneția, Italia-d. 1516, Veneția, Italia) – **495 de ani** de la moarte: pictor italian renescentist, ce pune bazele școlii venețiene de pictură.
- 1881** • **130 de ani** de la nașterea lui **Artur PHLEPS** (n. 29 noi. 1881, Biertan, Sibiu-d. 21 sept. 1944, Arad) general, profesor. Moare pe frontul din 1944.
- 1971** • **STELARU, Dimitrie** (pseudonimul literar al lui Dumitru Petrescu) (n. 8 mart. 1917, București-d. 1971, Șegarcea Vale, Teleorman) – **40 de ani** de la moarte: poet român. A publicat peste 20 de volume de versuri, patru cărți de proză, precum și nouă cărți de eseistică. A dus o viață de boem adevărat, trăind în stilul lui Edgar Poe.

DECEMBRIE

*"Până unde mai răsună
Limba dulce și străbună,
Limba care să trăiască,
Limba românească!
Pân-acolo-i frățioare
Patria română, care
O numesc eu mare..."*
Ce e patria română (fragment) de
Ioan Cavaler de Pușcariu

Decembrie						
Du	Luni	Marti	Miercuri	Joi	Vineri	Sâmbătă
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

<p>3 Petre Țuțea – 20 de ani de la moarte;</p> <p>4 Omar Khayam – 880 de ani de la moarte;</p> <p>4 Diploma Leopoldină – 320 de ani (1691);</p> <p>5 Claude Monet – 85 de ani de la moarte;</p> <p>7 H. Papadat Bengescu – 135 de ani de la naștere;</p> <p>9 Antonis Van Dyck – 370 de ani de la moarte;</p> <p>10 Luigi Pirandello – 75 de ani de la moarte;</p> <p>10 Ion Chinezu – 45 de ani de la moarte;</p> <p>12 Ștefan Bathory – 425 de ani de la moarte;</p> <p>13 Donatello – 545 de ani de la moarte;</p> <p>15 Vasile Chindriș – 130 de ani;</p> <p>19 Kurt Horedt – 20 de ani de la moarte;</p> <p>20 820 de ani de la înființarea Prepoziturii de la SIBIU;</p>	<p>1 Ziua Națională a României;</p> <p>1 Ziua Mondială de Luptă contra Sida;</p> <p>3 Ziua Internațională a Persoanelor cu Handicap;</p> <p>5 Ziua Internațională a Voluntarilor Națiunilor Unite (din 1971);</p> <p>7 Ziua Internațională a Aviației Civile;</p> <p>8 Ziua Constituției (România);</p> <p>9 Ziua Internațională împotriva Corupției;</p> <p>10 Ziua Internațională a Drepturilor Omului;</p> <p>13 Ziua Tipografilor (România);</p> <p>29 Ziua Internațională a Biodiversității (din 1994).</p>
	<p>24 Centenar de la moarte Ioan Cavaler de Pușcariu;</p> <p>25 Ioan Alexandru – 70 de ani de la naștere;</p> <p>31 Dimitrie Cioflec - 120 de ani de la moarte.</p>

1 decembrie

- 1931** • Se naște la Brăila, **Johnny RĂDUCANU**, compozitor și un mare artist al jazz-ului. Maestrul împlinește **80 de ani**.
- 2011** • **Ziua Națională a României**.

2 decembrie

- 1891** • **DIX, Otto Wilhelm Heinrich** (n. 1891, Gera-d. 25 iul. 1969, Singen, Hohentwiel, Germania) – **120 de ani** de la naștere: pictor, desenator și

gravor german, considerat unul dintre cei mai importanți artiști plastici germani ai secolului al XX-lea.

3 decembrie

- 1991** • **ȚUȚEA, Petre** (n. 6 oct. 1902, Boteni, Muscel-d. 1991) – **20 de ani** de la moarte: filosof, om de cultură român. Colaborează la diverse publicații naționaliste, în special la ziarul "Cuvântul" condus de Nae Ionescu, ziar de înaltă factură intelectuală, alături de Constantin Noica, Mircea Eliade, Radu Gyr, Gheorghe Racoveanu, Mircea Vulcănescu și alți exponenți străluciți ai elitei intelectuale legionare, unde scrie numeroase articole de substanță, studii de economie și politică. Director general al Ministerului economiei în timpul guvernării Mareșalului Antonescu. Regimul comunist îl aruncă în temniță (1948-53); apoi 18 ani de muncă silnică, din care execută 8 ani (1956-64). Atât în închisoare, cât și în afara ei, nu va înceta să propovăduiască valorile spirituale creștine și iubirea pentru neamul românesc. Lucrări: „Proiectul de tratat – Eros”, „Lumea ca teatru. Teatrul seminar”, „Omul. Tratat de antropologie creștină” etc.

4 decembrie

- 1131** • **KHAYYAM, Omar** (n. 10 mai 1048-d. 1131) – **880 de ani** de la moarte: poet, matematician, și astronom persan.
- 1691** • **DIPLOMA LEOPOLDINĂ** – nume sub care este cunoscută diploma emisă de împăratul Leopold I de Habsburg, la data de 4 dec. 1691, prin care este stabilită organizarea Principatului

Transilvaniei și statutul său politico-juridic în cadrul Imperiului Habsburgic. Diploma leopoldină va îndeplini rolul de constituție a Transilvaniei timp de peste un secol și jumătate. Între prevederile celor 18 puncte ale sale se numărau: menținerea sistemului bazat pe cele trei națiuni privilegiate – maghiari, sași și secui - și cele patru religii precepte: catolică, calvină, lutherană și unitariană, erau menținute și recunoscute privilegiile acordate de principi nobilimii maghiare, patriciatului săsesc și fruntașilor secuilor, erau menținute vechile legiuiri ale principatului: Tripartitum-ul lui Werböczy, „Approbatae Constitutiones” și „Compilatae Constitutione”; Transilvania era o provincie condusă de împărat prin intermediul unui guvernator, ales din rândul nobililor sau magnaților țării, de religie recunoscută și confirmat de Curtea imperială; comandantul forțelor armate era austriac; contribuția financiară a Transilvaniei era de 50.000 taleri în timp de pace și 400.000 florini renani în timp de război. Prin prevederile sale Diploma leopoldină îi excludea pe români, populația majoritară, de la exercitarea drepturilor politice, menținându-i în situația de “tolerați”, la fel ca și religia lor ortodoxă. **320 de ani** de atunci.

1976

• A murit **Benjamin Edward BRITTEN** (n. 22 noi. 1913, Lowestoft, Anglia-d. 1976, Aldeburgh, Suffolk), compozitor, pianist și dirijor englez. Acum **35 de ani**.

5 decembrie

- 1896** • **DEMETRESCU, Traian** (1886-1896, Craiova) – **115 ani** de la moarte: poet român.
- 1926** • **MONET, Claude Oscar** (n. 14 noi. 1840, Paris-1926, Giverny, Franța) – **85 de ani** de la moarte: pictor francez. Promotor al impresionismului, curent a cărui denumire a fost sugerată de titlul unui peisaj al său: „Impresie, răsărit de soare”. Tablourile sale sunt studii ale intensității variabile a luminii, formele și contururile dizolvându-se în ceața luminoasă care le învăluie („Dejunul pe iarbă”, „Catedrala din Rouen”, „Ninsoare la Argenteuil”, „Femeia în verde”, „Londra. Parlamentul”, „Calea ferată”). Atinge perfecțiunea în peisagistica; picta în aer liber. Claude Monet a fost singurul dintre impresionisti care a făcut un studiu aproape științific al posibilităților culorilor și a limitelor acestora.
- **SEROV, Valentin Alexandrovici** (n. 19 ian. 1865, St. Petersburg-d. 1911, Moscova) – **100 de ani** de la moarte: unul din cei mai străluciți pictori portrețiști dintre tinerii „peredvijniki”, care s-au alăturat grupului „Lumea Artei”. Colorist delicat. Portrete („Fata cu piersici”, „Maxim Gorki”, „Petru I”). Tempera și cărbune pe hârtie („Portretul Idei Rubinstein”).

6 decembrie

- 1961** • **FANON, Frantz Omar** (n. 20 iul. 1925, Martinica-d. 1961, Bethesda, Maryland, U.S.) – **50 de ani** de la moarte: psihiatru, filosof, revoluționar și autor francez. Intelectual de

culoare în prima decadă de după Primul Război Mondial și critic al colonialismului.

7 decembrie

- 1861** • **BERHELOT, Henri Matias** (n. 1861, Feurs, Franța-d. 28 ian. 1931) – **150 de ani** de la naștere; 80 de ani de la moarte: general al armatei franceze. A petrecut și două perioade în România, ca șef al Misiunii militare franceze România, contribuind la reorganizarea armatei române în primăvara anului 1917. A avut un rol important legat de Unirea Transilvaniei cu țara. A fost primit cu entuziasm la Sibiu și Săliște, în 1919. Rămâne un mare prieten al poporului român.

8 decembrie

- 1616** • **395 de ani** de când e numit preot paroh (pleban) al Sibiului **Johann FUNCCIUS**.
- 1876** • **PAPADAT-BENGESCU, Hortensia** (n. 1876, comuna Ivești, Galați-d. 5 martie 1955, București) – **135 de ani** de la naștere: mare prozatoare, romancieră și nuvelistă din epoca interbelică.
- 1881** • **COLUM, Padrate** (n. 1881, Collumbkille, Longford-d. 1972, Endfield, Connecticut) – **130 de ani** de la naștere: poet, dramaturg irlandez.

9 decembrie

- 1641** • **VAN DYCK, Anthonis** (Antoon van Dick) (n. 22 mart. 1599, Antwerpen-d. 1641, Londra) – **370 de ani** de la moarte: unul din cei mai mari pictori și creator de gravuri flamanzi, reprezentant al stilului baroc, discipol al lui Rubens, inovator în folosirea gravurii cu „acquaforte”. Devine celebru în calitate de pictor al curții regelui Carol I Stuart

al Angliei. Marele portret al lui Charles I de la Luvre e unic prin suprema sa eleganță.

10 decembrie

- 1936** • **PIRANDELLO, Luigi** (n.28 iun.1867-d.1936) – **75 de ani** de la moarte: dramaturg, romancier, poet și eseist italian, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură pe anul 1934. Unul din creatorii teatrului modern european. A înființat „Teatro d'arte din Roma”, în 1925. Nuvele cu reminiscente din realismul lui Verga („Nuvele pentru un an”, 1922-1937) și romane („Exclusa”, 1901; „Răposatul Mattia Pascal”, 1904; „Cei bătrâni și cei tineri”, 1913; „Unul, niciunul, o sută de mii”) de observație psihologică, inspirate mai ales din lumea micii burghezii siciliene, relevând, prin exploatarea întâmplărilor și a situațiilor-limită, îndoiala asupra existenței umane, zguduirea conștiinței eului. Drame de esență intelectuală și etică (reunite sub titlul „Maschere nude” – „Măști dezgolite”), în care, recurgând la formula teatrului în teatru și a teatrului cu măști, ilustrează teza multiplicității adevărului despre personalitatea umană, drama percepțiilor relative și multiple în lupta de a prinde realitatea fluentă și fără contur („Liolà”, 1917, „Gândește-te, Giacomino!”, 1917; „Este așa cum vi se pare”, 1918; „Dar nu-i ceva serios”, 1919; „Șase personaje în căutarea unui autor”, 1921; „Henric al IV-lea”, 1922; „Să-i îmbrăcăm pe cei goi”, 1923; „Fiecare după felul său”, 1924; „Diana și Tuda”, 1927). Eseuri („Umorul”, 1908). Versuri („Paștele lui Geo”, 1891; „Elegii renane”, 1893).

Colaborator la revistele „Nuova antologia” și „Marzocco”.

- 1966** • **CHINEZU, Ion** (n. 15 aug. 1894, Sântana de Mureș-d. 1966, București) – **45 de ani** de la moarte: critic literar, traducător, conducătorul revistei „Gând Românesc” (1933-1938, cea mai prestigioasă revistă transilvăneană interbelică). Chinezu inițiază ciclul de conferințe „Energii ardelenne”. A editat împreună cu V. Papilian, revista „Darul vremii” (1930). Diplomat la Ambasada română din Budapesta. A luptat pentru impunerea în conștiința literară a scrisului lui Pavel Dan și a scriitorilor transilvăneni mai tineri din perioada interbelică, fiind un avizat interpret de literatură românească și străină. A excelat în domeniul raporturilor literare româno-maghiare. Colaborator la câteva din lucrările Muzeului Limbii Române din Cluj („Dicționarul limbii române”, „Atlasul lingvistic al României”, Bibliografiile „Dacoromaniei”).

11 decembrie

- 1911** • **MAHFUZ, Naghib Pasha** (n. 1911-d. 30 aug. 2006, Cairo, Egipt) – **100 de ani** de la naștere; 5 ani de la moarte: romancier egiptean, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură în 1988 și autor al „Trilogiei din Cairo”. A publicat, într-o carieră de peste 70 de ani, 34 de romane, peste 350 de nuvele și multe scenarii de film.

12 decembrie

- 1586** • **BATHORY, Ștefan** (n. 27 sept. 1533, Șimleul Silvaniei-d. 1586, Grodno, azi Hrodna, Lituania) – **425 de ani** de la moarte: principe al

Transilvaniei (1571-1575) și rege al Poloniei (1575-1586). Om de aleasă cultură umanistă, care studiasse la Universitatea din Padova, bun organizator, oștean priceput și diplomat abil, decis să consolideze puterea centrală și autoritatea Transilvaniei. La moartea lui Ioan Sigismund Zápolya, în Transilvania se conturaseră două partide: una prohabzburgică, avându-l ca exponent pe Gaspar Békés, susținut de împăratul Maximilian II, și o a doua susținută de cea mai mare parte a stărilor, a nobilimii mici și mijlocii, în frunte cu Bathory, agreeat de Poartă. A promovat o politică menită să neutralizeze ambițiile celor două puteri rivale. A inițiat măsuri de consolidare economică și militară, acordând numeroase privilegii unor orașe și bresle meșteșugărești, consfințind statute de breaslă și vestitul cod de libertăți săsești elaborat de Mathias Fronius și tipărit la Brașov. Adoptă măsuri în interesul nobilimii, înăbușind prin violență revoltele secuilor (1571) și dispunând readucerea cu forța a iobagilor fugiți de pe moșii. A intensificat extracția de metale prețioase și a organizat monetăria de la Sibiu. Cu sprijinul papei Grigore al XIII-lea a încercat să refacă autoritatea Bisericii Catolice, grav afectată de reforma religioasă, în același timp sprijinind parțial și Biserica Ortodoxă. În decembrie 1575 este ales și „rege al Poloniei”, dar își păstrează și demnitatea de principe al Transilvaniei, Dieta alegându-l ca înlocuitor pe fratele său, Cristofor Bathory, fiind confirmat și de Poartă. În mai 1581, Bathory obține din partea Dietei alegerea lui Sigismund Bathory, fiul fratelui său Cristofor, ca principe,

alegere confirmată de Poartă în aug. 1581. În 12 mai 1581 înființează „Universitatea din Cluj” cu trei facultăți: teologie, filozofie și drept, sub conducerea lui Antonio Possevino. A cenzurat importul de carte și a acordat privilegii pentru tipărirea unor cărți religioase, cum a fost cel acordat tipografului Lorinț de la Alba pentru publicarea „Tetraevangheliarului slavon” din 1579. Pentru sprijinul acordat de sibieni la investirea ca principe, în 1575, le dăruiește acestora mai multe sate din comitetul Alba.

- 1806** • **CZEKELIUS, Daniel** (n. 1806, Sibiu-d. 17 oct. 1871) – **205 ani** de la naștere: inginer constructor și geolog. Studii la Politehnica din Viena. Mai mulți ani vicepreședinte al „Asociației Ardelene a Științelor Naturii din Sibiu”. Se evidențiază mai ales în domeniul cercetării paleontologice și mineralogice.

13 decembrie

- 1466** • **DONATELLO** sau **Donato di Niccolò di Betto Bardi** (c. 1386-d. 1466, Florența) – **545 de ani** de la moarte; 625 de ani de la naștere: sculptor și pictor italian, primul și cel mai strălucit sculptor din pragul Renașterii. Prolific spirit umanist, Donatello a fost un maestru al pietrei, lemnului, teracotei, stucco-ului venețian și bronzului. Utilizează stilul „rilievo schiacciato”, o modelare extrem de nuanțată sub raportul potențării formelor („Madona în nori”).
- 1886** • Se naște **Nicolae LEONARD** (n. 1886, Bădălan, Galați-d. 24 dec. 1928, Câmpulung), tenor. Considerat cel mai mare interpret român de

operetă, supranumit „Prințul operetei românești”.
125 de ani de atunci.

14 decembrie

- 1601** • **BRAHE, Tycho** (n. 1546, Knudstrup-d. 24 oct. 1601, Praga) – **465 de ani** de la naștere; 410 ani de la moarte: astronom și matematician danez. A adus contribuții importante în observarea și măsurarea exactă a mișcării planetelor precum și la catalogarea a peste 800 de stele. Datele adunate de el au depășit în exactitate toate măsurătorile astronomice anterioare descoperirii telescopului la începutul secolului al XVII-lea.
- 1946** • **BRĂTESCU-VOINEȘTI, Ioan Al.** (n. 1868-d. 1946, București) – **65 de ani** de la moarte: prozator și dramaturg român.

15 decembrie

- 1881** • Acum **130 de ani** s-a născut **Vasile CHINDRIȘ** (n. 1881, Ieud, Maramureș-d. 1946), avocat și deputat. Înființează Despărțământul Sighet al ASTREI.

16 decembrie

- 1866** • **KANDINSKI, Wassily** (n. 1866, Moscova-d. 13 dec. 1944, Neuilly-sur-Seine, Franța) – **145 de ani** de la naștere: pictor și desenator rus, naturalizat german (1928), apoi francez (1933). Autorul primei opere nonfigurative („Prima compoziție abstractă”). Realizează o sinteză originală a unor elemente din arta populară rusă, impresionismul lui Monet, secesion, fovism și expresionism. Peisaje („Muntele albastru”), compoziții („Elan domolit”).

17 decembrie

- 1901** • **OSCHANITZKY, Richard Carol** (n. 1901, Sibiu-d. 26 iun. 1971, Timișoara) – **110 ani** de la naștere; 40 de ani de la moarte: compozitor sibian. Cantata „Vremuri noi”, muzică de cameră, corală, vocală.

18 decembrie

- 1846** • **COSTACHE, Veniamin** (1768-1846) – **165 de ani** de la moarte: mitropolit moldovean, personalitate culturală, organizator al învățământului național la Seminarul de la Socola și Academia Mihăileană.

19 decembrie

- 1851** • **TURNER, Joseph Mallord William** (n. 23 apr. 1775, Covent Garden, Londra-d. 1851, Chelsea, Londra) – **160 de ani** de la moarte: pictor și gravor britanic peisagist, reprezentant al romantismului. Specializat în peisaje și scene marine, era considerat de impresioniștii francezi ca unul dintre principalele modele artistice („Răsărit de soare în ceață”, „Ploaie”, „Sfârșitul vasului Temerarul”, „Bătălia de la Trafalgar”, „Seară de muzică”).
- 1861** • **SVEVO, Italo** (pseud. literar al lui Ettore Schmitz) (n. 1861-d. 13 sept. 1928) – **150 de ani** de la naștere: scriitor italian. Romane de introspecție, notabile prin luciditate și ironie („Scurtă călătorie sentimentală” și „Conștiința lui Zeno” – capodopera sa).
- 1991** • **HORED T, Kurt** (30 mart.1914, Sibiu-d. 19 dec. 1991, München) – **20 de ani** de la moarte: istoric pentru preistoria și istoria timpurie a

Transilvaniei, arheolog; și-a desfășurat activitatea în cadrul Muzeului Brukenthal din Sibiu și la Universitatea din Cluj.

20 decembrie

- 1191** • Este data la care regele Béla al III-lea al Ungariei dispune înființarea Prepoziturii Sf. Ladislau la Cybinium. **Coloniștii germanici** deja așezați în zona Cedoniei de odinioară au venit de pe meleagurile Rinului și a Moselei la chemarea regelui Géza al II-lea; aici s-au stabilit și unii dintre hoinarii cruciați: **820 de ani de la înființarea Prepoziturii de la Sibiu.**
- 1911** • **MARAGALL, Joan** (n. 10 oct. 1860, Barcelona - d. 1911, Barcelona, Spania) – **100 de ani** de la moarte: poet, translator și jurnalist catalan, unul din frunțașii modernismului în literatură.
- 1916** • **DONNDORF, Adolf von** (n.16 febr.1835, Weimar-d. 1916, Stuttgart) – **95 de ani** de la moarte: sculptor german, cu lucrări deosebite în Germania și nu numai. A realizat statuia lui Daniel Georg Teutsch din curtea Bisericii Evanghelice din Sibiu.
- 1946** • **CODRESCU, Andrei** (Andrei Perlmutter) (numele de cenaclu Andrei Steiu) (n. 1946, Sibiu) – **65 de ani** de la naștere: scriitor american evreu de origine română. Lirică ce trece de la suprarealismul european la poezia americană de avangardă (la „Exquisite Corpse”). Eseist, prozator, antologator. Romane autobiografice („Viața și vremea unui geniu fără voie”), evocări despre Revoluția română din 1989 (*Gaura din steag*). În limba română a publicat volumul de

proză scurtă: „Domnul Teste în America” (1993), antologia bilingvă de poezie „Alien Candor-Candoare străină”. „Poeme alese 1970-1996” (1997), „Prințesa sângeroasă” (1999), „Mesi@” (1999, 2006), „Casanova în Boemia” (2005) și „Scrisori din New Orleans” (2006). Rodica Grigore, lector la U.L.B.S., a primit premiul special al scriitorilor sibieni pentru tălmăcirea în limba română a volumului de nuvele și povestiri „Un bar din Brooklyn” al celebrului scriitor. A lansat la Sibiu „Casanova în Boemia”, în 2005.

23 decembrie

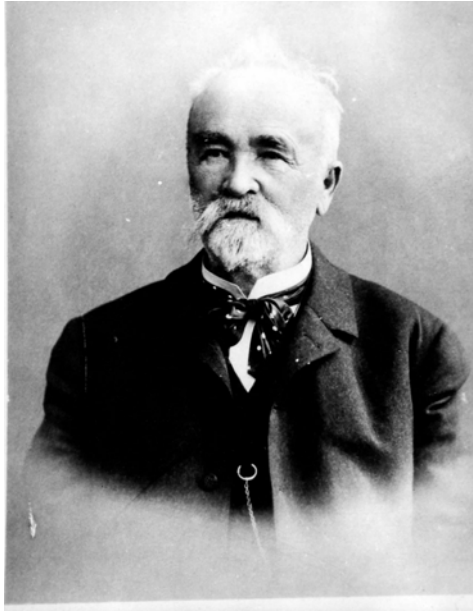
- 1861** • **150 de ani** de la Proclamația lui Al. I. Cuza, prin care aduce la cunoștință oficială că „Unirea este îndeplinită, naționalitatea română este întemeiată”. Ca urmare, în ian. 1862, la București este instalat guvernul unic și-și va deschide lucrările Adunarea Deputaților (unică).
- 1951** • **LYNCH, Benito** (n. 25 iul. 1885, Buenos Aires-d. 1951, La Plata, Argentina) – **60 de ani** de la moarte: scriitor argentinian. Romane realiste de o riguroasă construcție narativă, inspirate din mediul provincial, în care este descrisă cu forță și relief lumea pampasului, animată de conflicte dramatice puternice, despre personaje obișnuite și activități cotidiene (“Englezul cu oasele” – capodopera sa; “Cântecul unui gaucho”).

24 decembrie

- 1881** • **JIMÉNEZ, Juan Ramón** (n.1881, Moguer, Spania–d.29 mai 1958, Santurce, Puerto Rico) – **130 de ani** de la naștere: poet și eseist spaniol, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură în

1956, pentru poezia lui, care, în limba spaniolă, constituie un exemplu de înaltă spiritualitate și de puritate artistică.

- 1911**
- **Centenar** de la moartea lui **Ioan Cavaler de PUȘCARIU** (n. 10 oct. 1824, Sohodolul Branului, Brașov-d. 1911, Bran, Brașov), istoric și scriitor român, membru titular al Academiei Române. Toți membrii familiei Pușcariu au avut un rol de seamă în susținerea ASTREI, ceva mai mult Ioan, fiind recunoscut ca făcând parte dintre inițiatorii ASTREI.

*Ioan Cavaler de Pușcariu
(1824-1911)*

25 decembrie

- 1721** • **COLLINS, William** (n. 1721, Chichester-d. 12 iun. 1759, Chichester, Anglia) – **290 de ani** de la naștere: poet și prozator englez. Versuri în manieră pastorală. Odele sale lirice fac o turnură de la poezia augustă a generației lui Alexander Pope înspre romantism.
- 1941** • **ALEXANDRU, Ioan** (n. Ion Șandor) (1941, Topa Mică, Cluj-d. 16 sept. 2000, Bonn, Germania) – **70 de ani** de la naștere: poet, publicist, eseist și om politic român. A debutat ca poet în revista „Tribuna”, în 1960. Redactor la „Amfiteatru”. Obține o bursă Humboldt în Germania, recomandată de filosoful Heidegger, de asemenea urmează cursuri de specializare în filosofie, teologie, filologie clasică (limba și literatura greacă și ebraică), istoria artei la Freiburg, Basel, Aachen și München. Profesor de poezie comparată și civilizație ebraică veche la Universitatea din București. Meditație patetică și oraculară pe tema existenței („Infernul indiscutabil”, „Vămile pustiei”) și a istoriei („Imnele Transilvaniei”, „Imnele bucuriei”, „Imnele iubirii”, „Imnele Maramureșului” etc.). A tradus din Pindar, Rainer Maria Rilke și „Cântarea Cântărilor”. Roman („Bat clopotele în Ardeal”, 1991). Publicistică ("Căderea zidurilor Ierihonului sau Adevărul despre Revoluție", 1993). Din 1964 Ioan Alexandru este membru al Uniunii Scriitorilor din Romania, iar din 1979 este membru al Uniunii Internaționale de scriitori „Die Kogge”. A fost premiat de societatea japoneză "Soka Gakkai" pentru promovarea valorilor morale. Participant la “Revoluția” din

1989, purtând Crucea și Icoana Mântuitorului Iisus Hristos printre participanți, din Piața Romană pâna în Piața Unirii. Pentru fapta sa unică, pentru curajul, rezistența și mărturia creștină de care a dat dovadă în timpul regimului ateo-comunist și ca semn de recunoștință, poetul Ioan Alexandru a primit din partea Congresului Statelor Unite ale Americii, drapelul american „Old Glory”, ce a stat pe Clădirea Congresului SUA în data de 31 August 1993, în cinstea României. A fost membru fondator și vicepreședinte al PNȚCD, deputat în legislatura 1990-1992 și senator PNȚCD de Arad în legislatura 1992-1996. În legislatura 1990-1992 a fost membru în grupul de prietenie cu Polonia.

26 decembrie

- 1891** • **MILLER, Henry** (n. 1891-d. 7 iun. 1980) – **120 de ani** de la naștere: scriitor american și un pasionat de pictură. Miller este cunoscut pentru ruperea de genurile literare existente, scriind un fel mix între povestire, autobiografie, critică socială, reflexie filozofică, ascensiune suprarealistă și misticism. În acest conglomerat el descrie viața reală a lui Henry Miller și care constituie totuși o construcție imaginativă. Cele mai semnificative opere de acest fel ale sale sunt: „Tropicul Cancerului, „Tropicul Capricornului” și „Primăvara Neagră”. Miller a scris de asemenea jurnale de călătorie și eseuri de critică și analiză literară.

27 decembrie

- 1896** • **BROMFIELD, Louis** (n. 1896-d.18 mart. 1956) – **115 ani** de la naștere; 55 de ani de la moarte: prozator și dramaturg american. Romane inspirate de realitățile contemporane („O femeie bună”, „Vin ploile”).

28 decembrie

- 2006** • **ATHANASIU, Irina** (n. 7 mart.1948-d. 2006) – **5 ani** de la moarte: profesor universitar de știința calculatoarelor, cu o contribuție semnificativă la dezvoltarea industriei IT românești. Cărți publicate: „Microprocesoarele 8086,286,386”, „Wordstar”, „Turbo Pascal 6.0”, „Borland Pascal 7.0 pentru Windows”, „Inițiere în Turbo Pascal”, „Tehnici de programare”, „Sistemul de operare UNIX”, „Limbajul de programare Java”.

29 decembrie

- 1876** • **CASALS, Pablo** (n. 1876, El Vendrell, Catalonia, Spania-d. 22 oct. 1973, San Juan, Puerto Rico, U.S.A.) – **135 de ani** de la naștere: a fost cel mai mare violoncelist spaniol și un excelent dirijor. A rămas în amintirea publicului datorită înregistrărilor „Suitelor pentru violoncel ale lui Bach”, (1936-1939). Fondează Festivalul de la Prada (1950).

30 decembrie

- 1826** • **ALECSANDRI, Ioan** (Iancu Alecsandri) (n. **1826**, Iași-d. 15 mai 1884, Paris) – **185 de ani** de la naștere: fratele mai mic al lui Vasile Alecsandri, unul din diplomații Unirii.

Conducător al agenției diplomatice a Principatelor Unite la Paris și Londra (1860-1866).

31 decembrie

- 1851** • **160 de ani** de la promulgarea **Patentei imperiale** prin care se suspendă Constituția liberală austriacă din mart. 1849, oficializând astfel regimul absolutist.
- 1891** • **120 de ani** de la moartea lui **Dimitrie CIOFLEC** (n. 30 apr. 1828, Araci, Covasna-d. 1891, Brașov), dascăl și culegător de folclor, colaborator al lui Barițiu, la îndemnul căruia alcătuieste prima colecție de lirică populară din Țara Bârsei.

*"Poporul Român este una din minunile lui Dumnezeu în
mersul său prin Univers".*
Petre Țuțea

Anul acesta se mai celebrează următoarele personalități sau evenimente diverse, despre care nu dispunem datele complete de referință.

- 101** • **1910** ani de la începutul primului război dacic al împăratului Traian.
- 106** • **1905** ani de la al doilea război dacic, de la asediul și căderea Sarmisegetusei și de la începerea stăpânirii romane în Dacia.
- 106** • Stăpânirea romană în Dacia. Durează până în 271.
- 271** • Începutul retragerii aureliene, care se finalizează în 275.
- 271** • În Dacia evacuată pătrund triburile dacilor liberi.
- 306** • Începutul domniei lui Constantin cel Mare.

- 476** • Sfârșitul Imperiului Roman de Apus.
- c. 501** • **1450 de ani** de la prima mențiune a triburilor avare în regiunea Dunării de jos.
- 976** • **1035 de ani** de la prima mențiune despre valahii (românii) din Peninsula Balcanică.
- 1241** • **770 de ani** de la marea invazie mongolă.
- 1366** • De acum **645 de ani** datează primul document care menționează Sibiul ca oraș, **VILLA HERMANNI**, moment în care erau încheiate lucrările celei de-a treia incinte de fortificație, care cuprindea Orașul de Sus cu cele trei piețe ale sale: Piața Mare, Piața Mică și Piața Huet.

- 1391** • **620 de ani** de la încheierea domniei lui **Petru I Mușat al Moldovei** – (1375-1391).
- 1386** • **625 de ani** de la începutul domniei lui Mircea cel Bătrân. Este fiul lui Radu I. În timpul lui **Mircea cel Bătrân** (1386-1418) Țara Românească cunoaște o puternică dezvoltare economică, consolidare militară și afirmare politic internațională, îndeosebi în sud-estul Europei.
- 1401** • **Prima atestare documentară a așezării Sibiului sub denumirea de HERMANNSTADT.**
- 1431** • **540 de când Petru Parler**, renumit pietrar din Praga, a inscripționat anul **1431** pe arcul de vest al clopotniței Catedralei din Piața Huet, pe atunci Biserica „Sf. Maria”.
- 1441** • **570 de ani** de când Iancu de Hunedoara a devenit voievod al Transilvaniei.
- 1481** • **530 de ani** de când primarul din Sibiu-Hermannstadt **Thomas Altemberger** pune pe masa Magistratului prima culegere de drepturi alcătuită la un nivel european. Acest manuscris cu miniaturi colorate realizat pe pergament în jurul anului 1453 a devenit cunoscut sub numele de „Codex Altemberger”. Casa Altemberger a fost construită între anii 1475-1490. În 1545 a fost cumpărată de Magistratul Orașului și transformată în sediu al Primăriei și al Magistratului (Consiliul Local). Din 1988 adăpostește Muzeul de Istorie: 335 de ani de la elaborarea primei culegeri de drepturi.
- 1496** • **HECHT, Georg** (data și locul nașterii necunoscute-d. **1496**, Sibiu) – **515 ani** de la moarte: În 1496 Hecht a cumpărat o casă în Piața Mare din Sibiu. În 1479 a condus la victorie

cavaleria săsească în bătălia de la Câmpul Pâinii. În 1490 a fost ales primar. În 1492 a fost ales primar. În 1492 a preluat arenda Camerei de Minerit Offenburg și a deșinut controlul asupra mineritului în Transilvania. La 1493, sub conducerea sa și împreună cu românii de la Tâlmăciu, au ajuns din urmă și învins turcii încărcăți de prăzi în trecătoarea Turnu-Roșu. Regele Wladislaw al II-lea l-a numit cu această ocazie „miles aureatus”.

- 1696** • La Sibiu este imprimat **Ceaslovețul**, de către tipograful „Popa Chiriac” moldoveanul.
- 1501** • **CORESI** (c.1501-1581) – **430 de ani** de la moarte: traducător și tipograf umanist. Rol esențial în introducerea limbii naționale în cultul religios. În tipăriturile sale („Catehismul”, 1559; „Tetraevangheliarul”, 1561; „Apostolul”, 1563; „Liturghierul”, 1570; „Evanghelie cu învățătură, 1581” ș. a.) apărute la Brașov, unele influențate de luteranism și de calvinism, a utilizat graiul din Țara Românească și din sudul Transilvaniei, care stă la baza formării limbii române literare.
- 1501** • **510 ani** de la hirotonirea lui **Johannes de Alțâna la Sibiu**.
- 1526** • Vine **Petrus Haller** la Sibiu.
• **485 de ani** de când a început voievodatul lui **Petru de PERENY**, în Transilvania (1526-1529).
- 1541** • **EL GRECO** (n. 1541, Candia, azi Ikralion, Creta-d. 7 apr. 1614, Toledo, Spania) - **470 de ani** de la naștere: pictor spaniol manierist de origine greacă, personalitate misterioasă, atât sub aspectul specificului stilului său, cât și din pricina biografiei lui incomplete. Cunoscut mai ales datorită picturilor sale pe teme religioase și ca

portretist, contribuțiile lui în domeniul sculpturii și arhitecturii au fost, din păcate, date uitării. Din picturi: „Închinarea păstorilor”, „Martiriul Sf. Mauriciu”, „Alungarea zarafilor din templu”, „Dezbrăcarea lui Hristos”.

- 1546** • **În urmă cu 465 de ani, Filip MOLDOVEANUL a fost cel dintâi la noi, care a reușit să îmbogățească paginile Tetraevangheliarului slavon** cu ornamente de o deosebită valoare. Tetraevangheliarul este cea dintâi tipăritură realizată pe pământ românesc cu ornamente în tehnica xilogravurii. Tot sub îngrijirea lui se tipărește la Sibiu, în 1551 un Evangheliar, cu text paralele slavon și român, primul text românesc tipărit, ajuns până la noi. Sunt de atunci 460 de ani.
- 1546** • **465 de ani de la întemeierea morii de hârtie de la Brașov** de către brașovenii **Hans Fuchs și Johannes Benkner**. Fabrica procură hârtie și tipografiei conduse de diaconul **Coresi**.
- 1566** • **BATHORY, Andrei (1566-1599) – 445 de ani** de la naștere: cardinal și principe al Transilvaniei, a fost învins de Mihai Viteazul în „Bătălia de la Șelimbăr”, în 1599.
- 1576** • **HAAS, Conrad** (n. 1509, Dornbach-d.1576, Sibiu) – **435 de ani** de la moarte: inventator, pionier al tehnicii rachetelor, savant renașcentist. Haas a fost guard de artilerie în armata imperială și șef al arsenalului militar din Sibiu (1529-69). Manuscrisul Varia II din Arhivele Statului din Sibiu (1961) și scris în perioada sus-menționată, îi conferă lui Haas prioritatea mondială în domeniul rachetelor în mai multe trepte.

- 1581** • **BATHORY, Cristofor (1530-1581) – 430 de ani** de la moarte: principe al Transilvaniei, cere în 1576 conducerii Sibiului (jude regal era Augustin Hedwig, 1557-1577) să trimită la Cluj, în 8 septembrie 1576, 1000 de pederăști cu armament de război, țara fiind amenințată de austrieci.
- 1601** • **410 de ani** de când **Frații Movilești înalță mănăstirea Sucevița**. Pictura interioară și exterioară a fost executată de frații Ioan și Sofronie, o valoare deosebită având **Scara Sfântului Ioan Scărarul**.
- 1601** • **Generalul Basta**, supus al împăratului Rudolf al II-lea, ocupă orașul Sibiu, acum **410 ani**.
- 1606** • **LYLY, John (c.1553/1554?-d. noi. 1606) – 405 ani** de la moarte: prozator și dramaturg englez, personalitate reprezentativă a cercului dramaturgilor din grupul „University Wits”, cerc de dramaturgi ce activează în cadrul Universităților Oxford și Cambridge, și promovează drama renașcentistă. Prin piesele de curte alegorice cu subiecte mitologice („Alexander și Campaspe”, 1584; „Sapho și Phao”, 1584; „Endymion”, 1591, „Gallathea”, 1592; „Midas”, 1592; „Metamorfoza iubirii”, 1601) a contribuit la apariția teatrului profan. Inițiator al „eufuismului” (termen pe care l-a creat și care înseamnă limbaj manierat, prețios, rafinat și sofisticat, la modă în Anglia în epoca elisabetană și un stil artificial, bogat în antiteze, paralelisme și aliterații) – varianta engleză a manierismului european – în operele „Euphues sau cercetarea spiritului ”(1579) și „Euphues și Anglia sa” (1580), picturi ale obiceiurilor vieții de la curte, care anticipează romanul de moravuri

ulterior. Aceste opere cu caracter pedagogic, moralizator, în care descrie călătoriile tânărului Euphues și îndreptarea mpraverilor sale, inaugurează romanul modern în Anglia, cu toate că nici personajele, nici acțiunea întregă nu corespund întocmai cerințelor genului. Activitatea lui de pionierat în căutarea formelor unei literaturi fac din Lyly un personaj de o importanță marcantă din punct de vedere al istoriei literaturii și al influenței exercitate asupra contemporanilor și urmașilor.

- 1636** • **MILESCU, Nicolae** (sau Neculai Milescu Spătarul) (în rusă *Николай Гаврилович Снафаруи*) (n. 1636, Vaslui-d. 1708, Moscova) – **375 de ani** de la naștere: cărturar, traducător, călător, geograf, etnograf, memorialist și diplomat moldovean, activ atât în Moldova, cât și în Țaratul Rusiei, rămânând în slujba țarilor ruși până la moarte. În anii 1675 – 1677 i s-a încredințat o misiune diplomatică în China, în urma căreia a scris cunoscutele lucrări: Jurnalul de călătorie în China și Descrierea Chinei.
- 1656** • **ȘTEFAN, Simion** (n. ?-1656) – **355 de ani** de la moarte: cărturar și traducător român, mitropolit al Ardealului. „Noul Testament de la Bălgrad”, tipărit de el însuși la Alba Iulia, în 1648, sub patronajul lui Gheorghe Racoczy, este important prin „Predoslovia” compusă de el. După ce îl omagiază pe Racoczy din grija căruia s-a tipărit cartea și care l-a trimis la frații săi de dincolo de munți să învețe, emite câteva păreri interesante în sensul unificării limbii. El este primul învățat român care definește noțiunea de circulație a cuvintelor printr-o comparație din domeniul civilizației monetare a

epocii, cînd banii de aur erau valabili pretutindeni: „Bine știm că cuvintele trebuie să fie ca banii, că banii aceia sînt buni carii împlă în toate țările; așea și cuvintele, acelea sînt bune carele le înțeleg toți.” Tot el a remarcat și marea disponibilitate a limbii române de a se îmbogăți cu neologisme. Predoslovia se încheie cu prea bine cunoscuta figură de stil a epocii din Pravila de la Govora, pe care o utilizau atunci toți scriitorii: „Socotește, cititorule, în ciastă carte, pentru că n-au scrisă îngerii din ceriu, ci au scrisă mîna păcătoasă, din țărîna făcută”. A introdus predica în limba română.

- 1691** • **COSTIN, Miron** (n. 30 mart. 1633-n. 1691) – **320 de ani** de la moarte: cronicar român din Moldova, unul dintre primii scriitori și istoriografi din literatura română. Lucrări: “Letopisețul Țării Moldovei de la Aron vodă încoace, de unde este părăsit de Ureche – vornicul” continuă cronica lui Ureche din 1594 pînă în 1661, anul morții lui Ștefăniță Lupu. “De neamul moldovenilor, din ce țară au ieșit strămoșii lor”, lucrare neterminată, păstrată în 29 de copii manuscrise și publicată pentru prima dată de M. Kogălniceanu în 1852, are un caracter savant și o noblețe a ideilor care o va face cartea de căpătîi a Școlii Ardelene. *Predoslovia* enumeră scopurile lucrării: a) afirmarea etnogenezei pentru „lăcuitorii țării noastre, Moldovei și Țării Muntenești și românii din țările ungurești, care toți un neam și odată descălecați sîntu”; b) conștientizarea valorii documentului scris, care rămîne mărturie peste veacuri: „Lăsat-au puternicul Dumnezeu iscusită oglindă minții omenești, scrisoarea...”. Români

trebuie să-și cunoască istoria, „toate alte țări știindu începăturile sale”; c) dezmințirea ocărilor aduse de unii copiști ai cronicii lui Ureche, ca Simion Dascălul („om cu multă neștiință și minte puțină”) și Misail Călugărul, care afirmaseră că moldovenii sunt urmașii tîlharilor de la Roma exilați în Dacia; d) refacerea istoriei Moldovei de la primul descălecat, completînd astfel cronica lui Ureche; e) elogiul scriiturii și al lecturii: „... căci nu este alta și mai frumoasă și mai cu folos în toată viața omului zăbavă decît cetitul cărților”.

- 1711** • **240 de ani** de la apariția la Timișoara a primului periodic pe teritoriul țării noastre, **Temswarer Nachrichten**.
- 1716** • **Antim IVIREANUL** (n. circa 1650, Iviria-
asasinat în **1716**) – **295 de ani** de la moarte: autor,
tipograf, gravor, teolog, episcop și mitropolit
român de origine georgiană. Mitropolit al Țării
Românești, autor al unor celebre „Didahii”, ce
reprezintă o colecție de predici folosite la Marile
Sărbători de peste an, Antim Ivireanul a fost o
personalitate culturală remarcabilă a literaturii
române vechi. A fost cel care a înființat **prima
bibliotecă publică** în Bucureștiul de astăzi, în
secolul al XVIII-lea.
- 1741** • **VON BAUSNERN, Simion Friedrich Edler**
(n.1741-d.1876) – **270 de ani** de la naștere; **135 de
ani** de la moarte: senator și preceptor în Sibiu.
Conducător al lojei francmasonie înființată la Sibiu,
în 1776, sub numele de „Loja Sfântului Andrei la
cele trei foi de mare din Sibiu în Orient”, deținător
al tuturor gradele francmasonie, inițiat la Dresda.
Loja era un rezultat al politicii împăratului Iosif al

II-lea care le încuraja spre a-l ajuta să-și desăvârșească politica.

- 1741** • **WOLF, Andreas** (1741, Cristian, Sibiu-d.1812) – **270 de ani** de la naștere: medic cu studii la Viena și doctorat la Erlangen. Membru corespondent al Societății de științe din Göttingen. A activat ca medic în Principatele Române. Opera principală „Contribuții la o descriere statistică istorică a Principatului Moldovei”.
- 1746** • **BANFFY, Gheorghe II** (1746-1822) – **265 de ani** de la naștere: conte, guvernator al Transilvaniei (1787-1822). A făcut parte din loja francmasonă (din 1776) – „Loja Sfântului Andrei la cele trei foi de mare din Sibiu în Orient”, cea mai puternică din Transilvania, în care avea tot ce e mai de valoare, fără deosebire de confesiune și naționalitate. Membrii lojei erau toleranți și cosmopoliți, vizând o armonie universală prin progresul treptat al societății, prin reforme și îmbunătățiri liber consimțite. În 1789 doctorul Ioan Piuariu Molnar , din Sadu, pune bazele primului ziar românesc „Foaie românească pentru econom”, obține și sprijinul guvernatorului Banffy Gheorghe II, frate cu Molnar în lojă și al editorului Hochmeister, în tipografia căruia urma să apară. Ziarul, însă, nu se tipărește din cauza unor opreliști. În 1793 Molnar încearcă din nou să scoată un ziar „Vestiri filosofesti și moralicești”, dar e atenționat de guvernanți să-și vadă de treburile lui de profesor și doctor de ochi...(guvernator era tot Banffy, dar situația după răscoala lui Horea s-a cam schimbat în Transilvania).

- 1746** • **PESTALOZZI, Johann Heinrich** (n. 1746-d. 1827) – **265 de ani** de la naștere: mare pedagog democrat elvețian, unul dintre întemeietorii școlii elementare, eminent didactician. A elaborat bazele egenerale ale învățământului elementar, relevând rolul intuiției, înțeleasă ca percepere senzorială a lumii exterioare. Tot el a formulat regula gradării treptate și a succesiunii riguroase a instruirii, ținându-se seama de particularitățile individuale și vârsta copiilor. Pestalozzi este întemeietorul metodicii de predare elementară a limbii materne, aritmeticii, geometriei elementare și a geografiei.
- 1766** • **Mihai Cantacuzino** încheie redactarea lucrării sale „Istoria politică și geografică a Țării Românești de la cea mai veche a sa întemeiere până la anul 1774”. Sunt de atunci **245 de ani**.
- 1786** • **VĂCĂRESCU, Nicolae** (n. 1786-d. c.1825) – **225 de ani** de la naștere: poet român, fiul cel mic al lui Ienăchiță Văcărescu. De la el au mai rămas câteva poezii erotice, asemănătoare cu cele ale fratelui său Alecu, un cântec de haiducie în formă populară („Durda”) și un număr de scrisori adresate nepotului său de frate, Iancu. Scrisorile, redactate într-un stil încâlcit, dominat de o cazuistică sentimentală, conțin și versuri satirice la adresa unor obiceiuri ale epocii (moda, jocul de cărți, etc.). Originalitatea sa constă în accentele folclorice neobișnuite ale cântecului haiducesc „Durda”, în care se evocă natura reînviată în primăvară, apare motivul cucului, exclamațiile populare și invocația către cal pentru a lua drumul pădurii.
- 1796** • **EUSTATIEVICI, Dimitrie** (n.c.1730, Brașov-d. 1796, Brașov) – **215 ani** de la moarte: filolog și

traducător. Studii la Braşov şi la Academia Teologică din Kiev. Dascăl la Şcoala românească din Şcheii Braşovului, secretar episcopal în Şchei, Răşinari şi Sibiu (1762-1786). Director al şcolilor naţionale neunite din Transilvania (1786-1796). Autor al mai multor manuale şcolare şi al celebrei „Gramatici rumâneşti” (1755-57). Preocupări istorice, lui atribuindu-i-se însemnările de cronică din Şcheii Braşovului, în care sunt tratate numeroase evenimente petrecute în acele părţi între 1512-1785. Însemnări de cronică ale clericilor din Şcheii Braşovului 1512-1785, în mss, la Biblioteca Academiei. Organizează la Sibiu (începând din 1786) un „Curs pentru pregătirea învăţătorilor şi a dascălilor bisericeşti de la sate”. Manuale şcolare imprimate în Tiparniţa lui Barth, la Sibiu.

- 1801** • **BINDER, Johann Friedrich** (n. 1801, Cisnădie-d. 1859) – **210 de ani** de la naştere: farmacist, botanist. A întemeiat, după studii în Franţa, prima fabrică de zahăr din ţară la Gârbău, Cluj.
- 1806** • **BĂLĂŞESCU, Nifon Nicolae** (n. 1806, Haşag, Sibiu-d. 1880, probabil la mănăstirea Căldăruşani) – **205 ani** de la naştere: teolog, pedagog, monah. Studii de Filosofie şi Drept la Oradea şi Cluj, de Teologie la Institutul din Arad (1832 - 1834). Cancelarist la Episcopia Aradului (1834), profesor la şcoala de ţârcovnici din Bucureşti (1835-1836), apoi la noul Seminar din Bucureşti (1836-1848), un timp rector; participant activ la „Revoluţia românilor din Transilvania din 1848-1849”, fiind şi arestat; Călugarit la mănăstirea Neamţ, în 1852, sub numele Nifon,

profesor și rector al noului Seminar de la Huși (1852- 1856), Profesor de Religie la Gimnaziile „Gh. Lazăr” (1860-1862) și „Matei Basarab” (1862-1865) din București, profesor de religie și latină la Școala Națională de Medicină și Farmacie din București (1864-1865), apoi probabil - pensionat. Organizator și director (după 1869/70) al școlilor românești din Dobrogea, aflată atunci sub dominație otomană - el însuși a organizat 21 de școli și se pare că a condus personal școala din Tulcea; face o călătorie la Istanbul (1872-1873), tot în vederea organizării învățământului românesc din Dobrogea. Cercetări pe teren asupra aromânilor din Peninsula Balcanică, unde intenționa să deschidă școli pentru ei. A publicat numeroase manuale didactice și dicționare; altele au rămas în manuscris. Lucrări: „Gramatica română pentru seminarii și clase mai înalte”, Sibiu, 1848; „Elemente de gramatică românească pentru școlarii începători (după cea mare pentru seminarii)”, 1850; „Abecedariu pentru școlile începătoare”, 1852; „Dictionarium latino-romanicum”, Cibinii, 1848; „Dictionariu romano francesu”, 1859; „Dictionnaire francais-roumain”, 1859; „Catehism mic pentru școlarii începători”, 1853; „Elemente din istoria biblică a Testamentului Vechi și Nou sau Sfânta Scriptură prescurtată pentru trebuința tinerilor din școlile elementare”, 1853; „Istoria biblică a Testamentului Vechiu și Nou sau Sfânta Scriptură prescurtată pentru trebuința tinerilor din școlile gimnaziale”, 1853; „Isagogica sau introducerea în cărțile Sfintei Scripturi a Vechiului și Noului

Testament. Lucrată și predată școlarilor săi seminaristi de...”, 1854, „Epistolele și Evangheliile Duminecilor și ale sărbătorilor de peste tot anul, pentru seminarii, școlile publice și private și familii evlavioase”, 1858; „Flori de pietate pentru suflete evlavioase, culese de...”, Iași, 1852. O serie de lucrări au rămas în manuscris.

1806 • **NEUGEBORN, Ludwig Johann** (n. 1806, Sebeș-d. 20 sept. 1887, Sibiu) – **205 ani** de la naștere: teolog, profesor, bibliotecar, predicator, cercetător. A studiat teologia la Viena și din 1825, științele naturale și filologia; după 1836 este profesor la Sibiu, apoi bibliotecar al Muzeului Brukenthal și predicator la Spitalul din Sibiu. Membru fondator al „Asociației pentru Studiul Transilvaniei” și al „Asociației Ardelene pentru Științele Naturii din Sibiu”; fondator al micropaleontologiei în Transilvania; descoperitor de noi specii (fosile); a publicat 42 de lucrări legate de istoria naturală, Muzeul Brukenthal ș.a. în 1855 membru corespondent al Institutului Geologic din Viena; în 1857 membru de onoare al Academiei Belgiene.

1816 • **MOCIONI, Antoniu** (1816-1890) – **195 de ani** de la naștere: frate cu Andrei și Alexandru Mocioni, dintr-o bogată familie aromână bănățeană, a fost și el, o figură marcantă a mișcării naționale românești din sec. XIX. Se numără printre fondatorii Băncii Albina din Sibiu, a fost deputat timp de 10 ani în Parlamentul Ungariei unde a protestat energic împotriva statutului și tratamentului față de naționalitățile nemaghiare. A fost un marcant sprijinitor al

culturii și învățământului românilor din Austro-Ungaria.

1836 • **ȚIMFOREA, Matei** (1836, Cârțișoara, Sibiu-1906) - **175 de ani** de la naștere; **105 ani** de la moarte: cunoscut pictor de icoane și de biserici.

1821 • **BUTEANU, Ioan** (n. 1821, Șomcuța Mare, Maramureș-d. 23 mai 1849, Iosaș, Gurahonț, Arad) – **190 de ani** de la naștere: avocat, revoluționar pașoptist și prefect al lui Avram Iancu în timpul Revoluției. Născut într-o familie de nobili români din Transilvania, a urmat gimnaziul piarist din Carei, liceul la Zagreb, în Croația și studii juridice la Pesta. După absolvire a fost trei ani cancelist (practicant) la Tabla Regească din Târgu-Mureș; intră în avocatură în

Maramureș, în final stabilindu-se la Abrud (1846-48). A fost un aprig susținător al intereselor românilor, participând la „Revoluția de la 1848” din Transilvania. La 28 mart. 1848 este delegatul moșilor la Adunarea revoluționară a tineretului român din Cluj și, o lună mai târziu (apr.1848), unul din principalii organizatori ai primei Adunări de la Blaj. La a doua Adunare de la Blaj (3-5 mai 1848), este ales membru în Comitetul Național Român de la Sibiu. Urmărit de autorități, răspunde chemării lui Nicolae Bălcescu și ia parte la acțiunile revoluționare din Țara Românească (iul.-sept. 1848). Participă la a treia Adunare de la Blaj (15-28 sept. 1848), fiind desemnat prefect al Zarandului. Aflat la comanda Legiunii a III-a, respinge mai multe atacuri ale armatei maghiare. În mai 1849 este capturat la Abrud, de maiorul ungar Hatvany și spânzurat la marginea satului Iosaș. Cu ocazia centenarului lui Avram Iancu (1924), osemintele au fost depuse în cimitirul eroilor de la Țebea.

1821

• **ALDULEANU, Ioan** (n. 1821, Moeciu, Brașov-d. 1871, Budapesta) – **190 de ani** de la naștere; 140 de ani de la moarte: avocat, participant activ la mișcările politice din Transilvania, licențiat în drept și care, în 1861 va deveni consilier al Guberniului Transilvaniei și membru al Senatului imperial habsburgic între 1863-1965. Vicepreședinte al Dietei din 1863-64 de la Sibiu și vicepreședinte al Tablei regești de la Târgu Mureș (1864). În 1867, la încheierea pactului dualist austro-ungar, el devine consilier al Ministrului Justiției din Budapesta, iar doi ani mai târziu ajunge membru al Curții de Casație din

Budapesta (1869). Este unul dintre participanții la Marea Adunare Națională de pe Câmpia Libertății de la Blaj, din mai 1848, alături de alți brăneni cum ar fi cavalerul Ioan de Pușcariu, dascălul Ioan Vartolomei și Nicolae Tătaru. În 1864 a fost decorat, prin „altisimă rezoluțiune”, cu „Coroana de fier” și ridicat în rangul de cavaler imperial cu titlul ereditar.

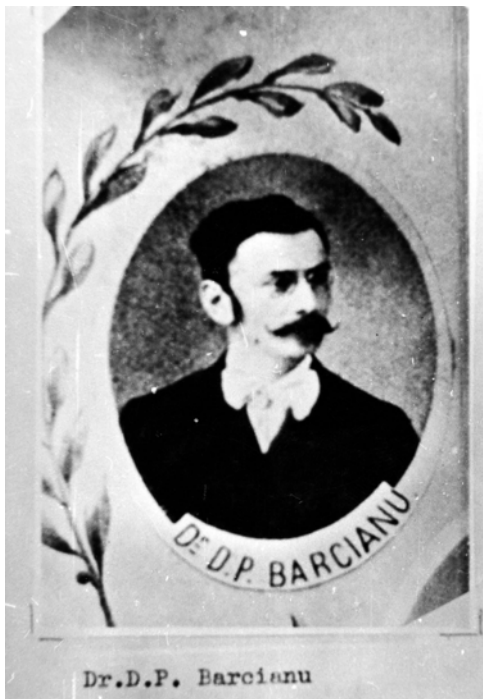
- 1826** • Acum **185 de ani** apare la Buda „Însemnare a călătoriei mele..” a lui **Constantin (Dinicu) Golescu**.
- 1836** • **BINDER, Adolf Gustav** (n. 1836, Cisnădie-d. 1898) – **175 de ani** de la naștere: farmacist, chimist. Studii la Viena și în Anglia. A fost primul în țară care a adus *chininum citricum* (chinina). S-a îngrijit de producerea și răspândirea ei în practica farmaceutică.
- 1841** • Se întemeiază la **Sibiu, Societatea pentru Cercetarea Transilvaniei – Verein für Siebenbürgische Landeskunde**. Apare imediat și publicația „Arhive pentru cunoașterea trecutului și prezentului Transilvaniei”.
- 1846** • **BENA, Ioan** (n. 1846, Pian, Alba-d. 1932) – **165 de ani** de la naștere: întemeietor al corului de la Orăștie, autor al primei monografii a com. Pianul de Jos; alte scrieri de teologie și economie practică, face parte din delegația Sebeșului la Marea Unire.
- 1846** • **165 de ani** de la nașterea **Sabinei BROTE** (n. 1846-d. 1914). A făcut parte din Comitetul Femeilor Române de la Sibiu, creat la 17 mai 1877, pentru ajutorarea răniților din Războiul pentru Independență (1877-78), în casa lui Ilie Măcelariu de pe actualul Bulevard Victoriei 29.

Membră a Reuniunii de Muzică din Sibiu, înființată în 1878.

- 1856**
- **BĂCILĂ, Maniu** (n. 1856, Rășinari, Sibiu-d. 1946) – **155 de ani** de la naștere: voluntar în Războiul pentru Independență 1877-78.
 - **BIELTZ, Julius Friedrich (1856-1927, Sibiu)** – **155 de ani** de la naștere: medic. Vicepreședinte al Asociației Ardelene de Științele Naturale din Sibiu. S-a consacrat studiului moluștelor.
 - **GOGA, Aurelia** (n.1856, Rășinari-d.1938, Sibiu) – **155 de ani** de la naștere: învățătoare, mama poetului Octavian Goga. A fost fiica protopopului Ioan Bratu (1819-1878), revoluționar la 1848, colaborator al lui Andrei Șaguna. În casa lui a fost adăpostit o vreme Eminescu și trecut prin Vama Cucului în Țara Românească. Căsătorită cu preotul Iosif Goga.
- 1866**
- **BIELTZ, Michael** (n. 1778, Biertan, Sibiu-d. 1866, Sibiu) – **145 de ani** de la moarte: naturalist, geolog, litograf. Primul președinte al „Asociației Ardelene de Științele Naturale” din Sibiu. După terminarea Colegiului Reformat din Cluj a exercitat profesia de dascăl și preot în diferite comunități. Mutat la Sibiu din 1821 alături de pictorul Franz Neuhauser și de Karl Albrich întemeiază primul atelier litografic din Transilvania. S-a dedicat studiului geologiei și mineralogiei. A purtat o vastă corepondență cu oameni de știință notorii din străinătate. A fost ales membru al mai multor Societăți de Științe Naturale.
- 1866**
- **WELLMANN, Robert** (1866-1949) – **145 de ani** de la naștere: pictor.

- 1866** • **MOLDOVAN, Silvestru** (n. 1866, Agârbiciu, Cluj-d. 31 mai 1915, Sibiu) – **145 de ani** de la naștere: publicist, redactor, proprietar de ziare, culegător de folclor. A terminat liceul la Brașov, apoi a urmat Universitatea la Cluj și Viena. Scoate volumul „Păcală și Tândală”, imprimat la Sibiu. Între 1885-1887 a fost profesor la gimnaziul românesc din Brașov. A lucrat ca publicist și ziarist pentru „Gazeta Transilvaniei”, „Transilvania”, „Tribuna” sau „Foaia Poporului”. A fost director al Tipografiei Arhidiecezane din Sibiu. În calitate de proprietar editor și redactor scoate Foaia Literar-beletristică „Rândunica” (de trei ori pe lună, 30 mart.1894-10 iun.1895). În 1898 publică „Zărandul și Munții Apuseni ai Transilvaniei”, la Sibiu. În calitate de proprietari și responsabili, Silvestru Moldovan și Ioan E. Prodan scot Foaia beletristic-literară „Femeia și Familia” (1903). Director al „Gazetei Transilvaniei” (1911). Tipărește „Ardealul”, „Ținuturile de pe Olt”, „Ținuturile de pe Murăș”, „Brașov” (1911-13) Membru activ al Societății geografice românești din București, a publicat diferite studii de specialitate în „Transilvania”, „Foaia Asociațiunii”, „Buletinul Societății geografice” etc. În colaborare cu părintele protopop Nicolae Togan a publicat „Dicționarul numirilor de localități cu populațiune română din Ungaria” (Sibiu, 1909). A fost înmormântat în cimitirul din Dumbrava Sibiului.
- 1866** • **BARCIANU DANIL POPOVICI** (n. 1788-d. 1866) – **145 de ani** de la moarte: preot, fiul lui Sava Popovici Barcianu. În vremea lui a fost sfințită școala din sat, zidită în 1836. Sfințirea a

avut loc în 13 noi. 1837, în prezența episcopului Vasile Moga, asistat de protopopul Moise Fulea. Daniil Popovici Barcianu a fost apreciat de mitropolitul Andrei Șaguna și de cărturarii Revoluției de la 1848 (revoluție la care a participat activ) și ai Astei.

D. P. Barcianu (1788-1866)

- **POPOVICI, Alexandru** (n. 1866-d. 1941) – **145 de ani** de la naștere; **70 de ani** de la moarte: biolog român, profesor de botanică la Universitatea Al. I. Cuza din Iași și director al

Grădini Botanice din Iași. În anul 1921, profesorul Popovici a înființat o grădină botanică nouă în spatele clădirii Universității noi, unde a construit și mici sere, folosite pentru creșterea plantelor tropicale. Suprafața grădini de circa 1 hectar s-a păstrat pentru mai bine de 40 de ani, până în 1963, când s-a mutat Grădina Botanică în spațiul actual, aflat pe Dealul Copoului.

- **SCHULLERUS, Fritz** (n. 1866, Făgăraș-d. 1898) – **145 de ani** de la naștere: pictor ardelean. Instruit de Dörschlag, își desăvârșește educația artistică la Viena, Budapesta și München. Realizează la comanda Societății Transilvănene Carpatine o panoramă a Sibiului și, împreună cu Arthur Coulin, un peisaj din Sinaia, de asemenea de mari dimensiuni. Peisaje precum cele de pe Valea Oltului („Peisaj cu Oltul”, „Mănăstirea”, „Seara pe Olt”, „Seară liniștită” ș.a.), impregnate de o atmosferă romantică, uneori cu accente dramatice, cu calități de picturalitate ce depășesc nivelul tablourilor din epocă, anunțau pe unul din peisagiștii importanți ai Transilvaniei.
- 1871 • **JIKELI, Therese** – **140 de ani** de la deschiderea primei grădinițe săsești la Sibiu, de către Therese Jikeli.
- 1871 • **BOJIȚĂ, Aurel** (n. 1871-d. 1934) – **140 de ani** de la naștere: funcționar la Banca Sebeșană, face parte din delegația sebeșană participantă la Marea Unire.
- 1881 • **130 de ani** de la nașterea juristului **Zaharie MUNTEAN** (n. 1881, Merghindeal, Sibiu-1972, Sibiu, înmormântat la Alba Iulia), mare luptător pentru întregirea neamului, fondator și redactor al

- ziarului Marii Uniri „Alba Iulia”. Căsătorit cu Elena Patiția.
- 1886** • **BINDER, Rudolf** (n.1886-d.1961) – **125 de ani** de la naștere; **50 de ani** de la moarte: naturalist, militar. A lucrat în domeniul botanicii, mineralogiei și geologiei. S-a îngrijit ani de-a rândul, în calitate de custode, de colecțiile Asociației Ardelene de Științele Naturii din Transilvania și ca membru în comitetul de conducere. La Muzeului Brukenthal s-a ocupat o perioadă de colecțiile mineralogice ale Muzeului Brukenthal.
- 1886** • **GOGA, Claudia** (a publicat versuri în „Luceafărul” sub pseudonimele Bratu Maria și Bratu Simina) (1886-1961) – **125 de ani** de la naștere; **50 de ani** de la moarte: avocat, colaborator la “Tribuna”, sora poetului Octavian Goga.
- 1886** • **GEORGESCU, Constantin** (1843-1886) – **125 de ani** de la moarte: pictor.
- 1886** • **RĂCUCIU, Dumitru** (1839, Săliște, Sibiu-1886) – **125 de ani** de la moarte: primul stenograf român din Ardeal. Sprijinit și încurajat de mitropolitul Șaguna, Dumitru elaborează primul manual de stenografie pentru români („Stenografia română după sistemul lui Gabelsberger”, 1864).
- 1891** • **SALZER, Friedrich Franz** (1827-1891) – **120 de ani** de la moarte: medic cu studii la Viena, printre medici care și-au însușit principiile antiseptiei și ale aseptiei.
- 1901** • **BAGDASAR, Florica** (n. 1901, Bitolia-Monastiu, Macedonia-d. 19 dec. 1978, București) – **110 ani** de la naștere: medic, cercetător în psihiatria

- infantilă, prima femeie ministru din România, la Ministerul Sănătății (1946).
- 1911** • **BRATU, Aurel** (n. 1878, Armeni, Sibiu-d. 1911) – **100 de ani** de la moarte: profesor și publicist. Redactor la „Foaia Poporului” din Sibiu.
- **ŻYTOMIRSKI, Eugeniusz** (n. 1911-d. 1975) – **100 de ani** de la naștere: poet, dramaturg și romancier polonez.
- 1911** • Anul în care profesorul **Andrei BÂRSEANU** a fost numit președinte al ASTREI. Va prezida până în 1922.
- 1921** • **90 de ani** de la apariția revistei „**GÂNDIREA.**” Fondată în 1921, la Cluj, de Cezar Petrescu și D. I. Cucu revista s-a mutat în anul următor la București. Începând cu 1926 Nichifor Crainic se implică în conducerea revistei, iar din 1928 devine directorul și ideologul publicației. Cunoscând doar două întreruperi (1925 și 1933-1934), publicația devine una dintre cele mai importante reviste culturale ale interbelicului românesc. Exponentă a ideilor tradiționalismului autohton, „Gândirea” se regăsește pe poziții antitetice moderniştilor de la Sburătorul lui Eugen Lovinescu. În jurul publicației și sub îndrumarea gânditorului „Nichifor Crainic” s-a format o adevărată grupare ce reunea o mare parte din intelectualitatea vremii: Ion Barbu, Vasile Băncilă, Lucian Blaga, Dan Botta, Alexandru Busuioceanu, Mateiu I. Caragiale, Oscar Walter Cisek, Radu Gyr, N. I. Herescu, Gib Mihăescu, Ovidiu Papadima, Victor Papilian, Ioan Petrovici, Ion Pillat, Adrian Maniu, V. I. Popa, Dragoș Protopopescu, Ion Marin Sadoveanu, Dumitru Stăniloae, Paul Sterian, Francisc Șirato, Al. O.

Teodoreanu, Ionel Teodoreanu, Sandu Tudor, Tudor Vianu, Pan M. Vizirescu, Vasile Voiculescu, Sandu Tudor, G. M. Zamfirescu și mulți alții, dintre care unii, ce-i drept, numai temporar, precum Tudor Arghezi, George Călinescu, Șerban Cioculescu, Petre Pandrea, Mircea Eliade, Emil Cioran etc. Revista și-a încheiat activitatea în 1944, odată cu prefigurarea intrării României în sfera comunismului sovietic în România.

- 1926** • **BILAȘCU, George** (n. 1863-d. 1926, Cluj) – **85 de ani** de la moarte: profesor, doctor de stomatologie la Cluj (1919-1926), organizatorul învățământului stomatologic și fondatorul „Revistei stomatologice”. Datorită strădaniilor sale, învățământul de medicină dentară a devenit, în premieră națională, obligatoriu. De menționat că această catedră de medicina dentară a fost prima în cadrul învățământului medical din România.
- 1936** • **PETRESCU, Constantin** (n. 1879-d. 1936) – **75 de ani** de la moarte: biolog român, profesor de botanică la Universitatea „Al.I. Cuza” din Iași. În anul 1915, profesorii Traian Săvulescu, Ioan Borcea și Constantin Petrescu au descoperit, independent unul de altul, specii de plante cum ar fi volbura de nisip cu floare albă („*Convolvulus persicus*”) și cârcelul („*Ephedra distachya*”) – un conifer extrem de rar, cu fructe roșii din care se fabrică „efedrina”, un alcaloid folosit în prepararea medicamentelor.
- 1946** • **BUCȘAN, Constantin** (n. 1883-d. 1946) – **65 de ani** de la moarte: avocat, doctor în drept, publicist, colaborator al ziarelor Tribuna și

Românul. Membru al Partidului Național Român, ulterior membru al Partidului Poporului, deputat și subsecretar de stat la interne (1926-27). A fost căsătorit cu Claudia, sora ui Octavian Goga. Legături intense cu personalitățile Sibiului.

- 1946** • **FOLBERTH, Wilhelm** (n. 1884, Mediaș, Sibiu-d. 1946, U.S.A.) – **65 de ani** de la moarte: inventatorul ștergătorului de parbriz, acționat electric.
- 1951** • **PASCU, Mugur** (n. 1951, Nehoiu, Buzău) – **60 de ani** de la naștere: pictor, scenograf. Stabilît în Sibiu. Scenografia a peste 50 de spectacole în țară. Expoziții personale și internaționale.
- 1961** • **50 de ani** de la moartea lui **Dan SEVER** (n. 23 febr. 1885, Mociu, Cluj-d. 1961, Cluj), dr. în drept și științe politice, director la „Gazeta Transilvaniei”, secretar general al PNT, ministru, senator.
- 1966** • **CĂLIN, Floarea** (Călinescu Florine) (n. 1878, Racovița, Sibiu-d. 1966) – **45 de ani** de la moarte: cântăreață de operă la Paris.
- 1966** • **REISNER, Erwin** (n. 1890, Viena-d. 1966, Berlin) – **45 de ani** de la moarte: profesor de logică și filosofie, critic de teatru, consilier cultural, bibliotecar, filosof, teolog și scriitor. După Primul Război Mondial, în timpul căruia a fost ofițer, se stabilește la Sibiu, unde este redactor la „Deutsche Tagespost” și bibliotecar al Muzeului Brukenthal. Din 1935 a trăit la Viena și apoi la Berlin.
- 1976** • **HANZU, Nicolae** (1889-1976, Gura Râului, Sibiu) – **35 de ani** de la moarte: compozitor, profesor, folclorist. Mulți ani profesor la Școala

Primară nr. 2 din Cartierul Măierenilor din Sibiu. A realizat, compus și publicat nenumărate lucrări.

• **JUGĂREANU, Veturia** (1912-1976) – **35 de ani** de la moarte: profesoară, bibliotecară a ASTREI (1945-1948), ulterior la Biblioteca Brukenthal.

1981

• **DRESSLER, Franz Xaver** (n. 1898, Ústí nad Labem, Boemia-d. 1981, Regensburg, Germania) - 30 de ani de la moarte: compozitor, organist și dirijor din Transilvania. A studiat muzica bisericească la Leipzig. Printre profesori i-a avut pe Max Reger și Karl Straube (orgă), la a cărui recomandare a candidat pentru posturile de cantor și organist al parohiei Sibiu, posturi pe care le-a primit și unde și-a început activitatea în 1922. A înființat corul de băieți al Liceului Brukenthal în 1922, Corul Bach în 1931 și Orchestra Filarmonică din Sibiu în 1943. Între 1955 și 1976 a predat la Facultatea teologică evanghelică din Cluj. I-a fost mentor lui Dieter Acker.

1986

• **CLOPOTEL, Ion** (n. 22 noi. 1892, Poiana Mărului, Brașov-d. 1986, București) – **25 de ani** de la moarte: reporterul Unirii. Studii medii la Brașov, superioare, de litere și filosofie, la Budapesta și Viena. Profesor secundar la Brașov și Cluj, ziarist, publicist, delegat la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, prim redactor la „Românul”, director la „Gazeta Transilvaniei”, la „Societatea de mâine” și „Patria”, deputat de Făgăraș (1928-1931). Cercetări privind istoria modernă și contemporană, fiind de reținut contribuțiile sale privind momentul istoric 1918, în care a fost implicat. Lucrări: „Revoluția din 1918 și Unirea Ardealului cu România”, Cluj,

1925; „Alexandru Papiu Ilarian în fața problemelor românești contemporane”, Alba Iulia, 1939; „Satele răzlețe ale României. Habitatul resfirat din munții transilvani și bănățeni”, Alba Iulia, 1939.

1996 • **CRIȘAN, Virgil** (1923-1996, Sibiu) – **15 ani** de la moarte: medic neurochirurg și iatroistoric, membru al SIMM, cercetător de carte veche în bibliotecile din țară și din străinătate. Cercetător de carte veche în bibliotecile din țară și străinătate. Publică nenumărate articole și studii, unele prezentate la conferințe internaționale.

2011 • **Anul Internațional al Pădurilor** va fi marcat de către Organizația Națiunilor Unite, cât și de fiecare țară, membră a acestei organizații. În acest sens, toate guvernele celor 192 de țări membre ale ONU au fost invitate să își respecte programele pe care și le-au propus pentru celebrarea Anului Pădurilor, iar Organizația Națiunilor Unite va deschide oficial acest an, prin a 9-a sesiune a Forumului pentru Păduri care va avea loc în perioada 24 ianuarie-4 februarie 2011.

• **Anul Internațional al Chimiei**, al cărui scop este de a atrage tinerii către această știință și a concentra atenția oamenilor asupra rolului pe care îl joacă chimia în viața noastră, pornind de la gastronomie și ajungând până la medicină și tehnologie. Sub sloganul "Chimia, viața noastră, viitorul nostru", Anul Internațional al Chimiei va cuprinde o serie de activități educative, interactive și amuzante ce vor avea loc pe tot globul. Pentru că în 2011 se împlinesc 100 de ani de când Marie Curie a primit al doilea Premiu Nobel, cel pentru chimie, acum vor fi sărbătorite și femeile caree și-

au adus contribuția la dezvoltarea științelor. România are un cuvânt greu de spus în acest domeniu, deoarece, anual, echipele noastre de olimpici la chimie ocupă primele locuri pe podiumuri în competițiile internaționale de acest gen.

• **Anul Internațional al Voluntariatului.**

Principalele activități prevăzute pentru a marca Anul European al Voluntariatului sunt: crearea unei platforme online, unde să fie prezentate activitățile de voluntariat din toată țara, pentru o mai bună gestionare a cererii și ofertei de voluntariat, o campanie de promovare a voluntariatului și a impactului acestuia în comunitate, Târgul național al organizațiilor nonprofit ONG Fest 2011 (6 - 8 mai), Săptămâna Națională a Voluntariatului (9 - 15 mai), Ziua Națională a Implicării (septembrie/octombrie), Gala națională de recunoaștere a voluntarilor și proiectelor de voluntariat (5 decembrie), conferințe naționale și dezbateri.

BIBLIOGRAFIE

1. *** *Dicționar al literaturii engleze*. - București: Editura Științifică, 1970.
2. *** *Dicționar al literaturii franceze*. - București: Editura Științifică, 1972.
3. *** *Dicționar al vieții politice și sociale*. - București: Editura All Educational, 1999.
4. *** *Dicționar analitic de opere literare românești*. - București: Editura didactică și pedagogică.
5. *** *Dicționar cinematografic*. - București: Editura "Meridiane", 1974.
6. *** *Dicționar de astronomie și astronautică*. - București: Editura științifică și enciclopedică, 1977.
7. *** *Dicționar de istorie a României*. - București: Editura Meronia, 2007.
8. *** *Dicționar de scriitori străini*. - Editura HIPARION, București, 2000.
9. *** *Dicționar enciclopedic*. - București: Editura Enciclopedică, 1993 (7 vol.).
10. *** *Dicționarul de literatură română. Scriitori, reviste, curente*. - București, „Univers”, 1979.
11. *** *Dicționarul enciclopedic ilustrat „Cartea românească” [Partea II]: Dicționarul istoric și geografic universal [de Gh. Adamescu]*. - București: Cartea românească, 1931.

12. *** *Dicționarul general al literaturii române*, tipărit sub egida Academiei Române. - București: Univers enciclopedic, 2004 (6 vol.).
13. *** *Enciclopedia marilor personalități din istoria, știința și cultura românească de-a lungul timpului: Scriitori și filosofi*. – București: Editura Geneze, 1999-2009 (12 vol.).
14. *** *Mic dicționar enciclopedic*. – București: Editura Enciclopedică; Editura Univers Enciclopedic, 2005.
15. *1000 de tablouri ale unor pictori de geniu*. – Oradea: Editura Aquila, 2006.
16. Bratin, Jack – *Calendarul muzicii universale*. - București: Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor din Republica Socialistă România, București, 1966.
17. Façon, Nina – *Dicționar enciclopedic al literaturii italiene*. - București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1982.
18. Farthing, Stephen – *1001 de picturi de privit într-o viață*. - Enciclopedia Rao – București, 2008.
19. Hermann și Alida Fabini – *Sibiu: portretul unui oraș din Transilvania*. – Sibiu: Editura Monumenta, 2001.
20. Marcu, George; Ilinca, Rodica – *Dicționarul personalităților feminine din România*: Editura Meronia, 2009.
21. Mărgineanu, Ion – *100 de români ai Marii Uniri: mănunchi de tricolor și Deșteaptă-te, române*. – Alba Iulia, Editura Altip, 2005.
22. *Mari exploratori - cucerirea și inventarea lumii*. - București: Enciclopedia RAO, 2006.

23. Neagoe, Stelian – *Oameni politici români: enciclopedie*. – București: Editura Machiavelli, 2007.
24. Nicolau, Edmond; Ștefan, I.M. – *100 de oameni de știință și inventatori români*. – București: Editura Ion Creangă, 1987.
25. Olteanu, Virgil – *Din istoria și arta cărții: lexicon*. – București: Editura Enciclopedică, 1992.
26. Păcurariu, Mircea – *Dicționarul teologilor români*. – București: Editura Univers enciclopedic, 1996.
27. Regan, Geoffrey – *Bătălii care au schimbat istoria lumii: Cinzeci de bătălii decisive în decursul a peste 2500 ani de război*. - București: Enciclopedia RAO, 2004.
28. Rival, Michel – *Mari invenții ale umanității*. - București: Enciclopedia RAO, 2007.
29. Rusu, Dorina – *Membrii Academiei Române: Dicționar*. – București, Editura Enciclopedică; Editura Academiei, 2003.
30. Sasu, Aurel – *Dicționarul biografic al literaturii române*. – Pitești: Editura Paralela 45, 2006.
31. Predescu, Lucian – *Enciclopedia României. Cugetarea: Material românesc. Oameni și înfăptuiri*. – București: Editura Saeculum; Editura Vestala, 1999.
32. Edroiu, Nicolae – *Ioachim Crăciun și Bibliologia românească*. - Cluj-Napoca: Editura "Philobiblon" a Bibliotecii Centrale Universitare "Lucian Blaga", 1994.
33. Irimie-Fota, Rodica – *Forme și culori: artele plastice sibiene de la izvoare în contemporaneitate = Formen und Farben: die Bildenden Künste in Hermannstadt von*

- den Anfängen bis zur Gegenwart.* - Sibiu: Supliment al Revistei Transilvania, 1983.
34. Matei, Pamfil – *Asociațiunea Transilvană pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român*
35. *(ASTRA) și rolul ei în cultura națională (1861-1950).* - Cluj-Napoca, Dacia, 1986.
36. Datcu, Iordan – *Dicționarul etnologilor români.* - București, Ed. Saeculum I. O., 1998, 3 vol.
37. Păcurariu, Mircea – *Cărturari sibieni de altădată.* – Cluj-Napoca: Editura Dacia, 2002.
38. ****Istoria românilor* (scos sub egida Academiei Române). – București, Editura Enciclopedică, 2001-2008, 9 vol.

Prescurtări utilizate:

Lunile anului:

Ian.= ianuarie
Febr.=februarie
Mart.=martie
Apr.=aprilie
Iun.=iunie
Iul.=iulie
Aug.=august
Sept.=septembrie
Oct.=octombrie
Noi.=noiembrie
Dec.=decembrie

Zilele săptămânii:

Du=Duminică
c.=circa
n.=născut
d.=decedat
s. v.= stil vechi
s. n.= stil nou
dr.=doctor;
vol.=volum(e)
U.S.A. sau S.U.A.= Statele Unite ale Americii.

ANEXE

Delegația ASTREI la Chișinău, 1925

Iuliu Moldovan

Vasile Goldiș

Octavian Rusu

Nicolae Petra-Petrescu

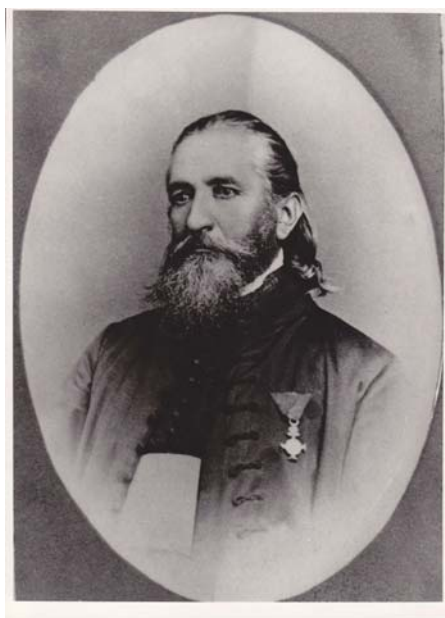
Nicolae Petra-Petrescu cu Christea
Geagea și Nicolae Orghidan,
colegi studenți

Visarion Roman

Nicolae Togan

Sava Popovici Barcianu

Corul din Săliște cu Ioan Lupăș

Muzeul Central al Asociațiunii